

Jaarverslag 2024

Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	3
1. Voorwoord	3
2. Meerjarenoverzicht met kerncijfers en kengetallen	5
3. Karakteristieken van het pensioenfonds	7
4. Verantwoording over het gevoerde beleid in 2024	28
5. Bestuurszaken in 2024	44
6. Financiële zaken en positie van het pensioenfonds in 2024	53
7. Beleggingen	59
8. Actuariële zaken	64
9. Risicoparaagraaf	67
10. Toezichthouders	76
11. Code Pensioenfondsen	79
12. Toekomstparaagraaf	84
Verantwoordingsorgaan	86
Algemeen	86
Verslag verantwoordingsorgaan over 2024	86
Reactie bestuur op verslag verantwoordingsorgaan over 2024	89
Intern toezicht	90
Algemeen	90
Rapport visitatiecommissie over 2024	90
Reactie bestuur op rapport visitatiecommissie over 2024	97
Jaarrekening	98
Balans per 31 december 2024	98
Staat van baten en lasten over 2024	99
Kasstroomoverzicht over 2024	100
Toelichting jaarrekening 2024	101
Overige gegevens	131
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	131
Actuariële verklaring	132
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	134
Bijlagen	143

Bestuursverslag

1. Voorwoord

Geachte lezer,

Met dit jaarverslag legt het bestuur van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland (hierna: het Fonds) verantwoording af over het gevoerde beleid in 2024.

In financieel opzicht was 2024 een goed jaar. Het Fonds sluit het jaar af met een positief resultaat van EUR 7,2 miljoen. Onder andere door de daling van de rente namen de verplichtingen toe, maar gelukkig werd dit meer dan goed gemaakt door de hogere beleggingsopbrengsten. Het rendement over boekjaar 2024 bedraagt 8,7%. Mede hierdoor kon de dekkingsgraad verder groeien van 116,7% aan het begin van het jaar naar 118,7% aan het eind van 2024. Bij deze dekkingsgraad is reeds rekening gehouden met de 1,73% indexatie uit de fondsmiddelen waartoe het bestuur in december 2024 heeft besloten. (Zie voor een uitgebreide toelichting op de indexatiebesluiten paragraaf 4.7.) De beleidsdekkingsgraad kwam ultimo 2024 zelfs iets hoger uit, namelijk op 120,3%. Daarmee is deze hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 120,0% en is het Fonds ultimo 2024 officieel uit herstel.

Naast de financiële cijfers leest u in dit jaarverslag over alle andere zaken die in 2024 voor het Fonds een belangrijke rol hebben gespeeld. Terwijl ook de reguliere zaken gewoon doorgingen, werd de bestuursagenda met name gedomineerd door de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de uitbesteding van de pensioenadministratie aan Visma Idella:

- De beoogde datum om over te gaan het nieuwe pensioenstelsel is uitgesteld van 1 januari 2026 naar 1 januari 2027. Op meerdere fronten is er vertraging ontstaan. Zo zijn de sociale partners pas in december 2024 een nieuwe pensioenregeling en compensatieregeling overeengekomen (deze moet nog wel ter instemming aan de werknemers worden voorgelegd), het transitieplan kwam pas in het tweede kwartaal van 2025, bij de beoogde nieuwe uitvoerder is er vertraging bij de ontwikkeling van het productaanbod en ook het onderzoek naar de datakwaliteit liep vertraging op. Desondanks zijn er in 2024 weldegelijk stappen gezet. Zo heeft het bestuur uitgebreid kunnen spreken over hoe het huidige fondsvermogen bij invaren verdeeld gaat worden over de individuele pensioenpotjes in het nieuwe stelsel en wat daarbij evenwichtig is. Het bestuur heeft hiervoor transitiedoelstellingen opgesteld en maatstaven gedefinieerd waarmee de transitiedoelstellingen kunnen worden getoetst. Het bestuur heeft zijn zienswijze gedeeld met de werkgevers als input voor het transitieplan. Meer over het nieuwe pensioenstelsel leest u in ieder geval in paragraaf 5.3 en 12.1, maar aangezien de transitie vele onderwerpen raakt, bijvoorbeeld het risicomanagement, de beleggingen en communicatie, zult u dit onderwerp vanuit verschillende invalshoeken in dit bestuursverslag tegenkomen.
- Gedurende 2024 bleek dat de nieuwe pensioenadministrateur Visma Idella de administratie bij de overgang per 1 januari 2023 niet helemaal correct had ingericht. Er is een plan opgesteld om uiteindelijk tot een correcte inrichting van de administratie te komen. Het bestuur heeft hier in 2024 en het eerste halfjaar van 2025 veelvuldig contact over gehad met de administrateur. Het Fonds heeft de administratiestanden per 1 januari 2024 en 31 december 2024 door een onafhankelijke partij laten controleren. Hierbij zijn alle pensioenen integraal nagerekend. Alle inspanningen hebben geleid tot een betere administratie, maar het bestuur is pas tevreden wanneer na controle door de ingeschakelde onafhankelijke partij kan worden vastgesteld dat alle geconstateerde omissies zijn aangepast. Meer over dit onderwerp leest u onder andere in paragrafen 3.8 en 4.9.

Vooruitkijkend naar 2025 constateert het bestuur dat er dit jaar nog veel werk zal moeten worden verzet om eind 2025 het voornemen tot invaren, collectieve waardeoverdracht en liquidatie van het Fonds voor te

kunnen leggen aan toezichthouder DNB. Bij de vaststelling van dit jaarverslag zijn er nog geen besluiten ten aanzien van de transitie genomen en zijn de voorbereidingen in volle gang.

Rotterdam, 27 juni 2025

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland

2. Meerjarenoverzicht met kerncijfers en kengetallen

	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal deelnemers op 31 december					
Actieve deelnemers	351	386	414	435	466
Gewezen deelnemers	593	551	514	478	465
Pensioengerechtigden	279	270	257	247	235
Totaal	1.223	1.207	1.185	1.160	1.166
Pensioenuitkeringen (x EUR 1.000,--)					
Ouderdomspensioen	5.636	5.062	4.602	3.996	3.530
Nabestaandenpensioen	1.251	1.256	1.175	1.185	1.188
Arbeidsongeschiktheidspensioen	32	24	23	23	23
Totaal	6.919	6.342	5.801	5.204	4.741
Premiebijdragen (x EUR 1.000,--)					
Werknemers	645	685	657	636	622
Werkgevers (incl. VPL t/m 2020)	6.127	5.948	6.006	5.837	7.676
Indexatie koopsom (vanuit Escrow)	1.790	1.285	1.211	1.272	1.377
Totaal	8.562	7.918	7.874	7.745	9.675
Indexatie per 1 januari					
Actieve deelnemers in dienst vóór 2018 (Escrow-gerechtigden)	1,50%	3,55%	1,77%	1,50%	1,50%
Actieve deelnemers in dienst vanaf 2018	0,00%	5,88%	2,70%	0,00%	0,00%
Inactieven	0,00%	5,88%	2,70%	0,00%	0,00%
Dekkingsgraden per 31 december					
Aanwezige dekkingsgraad	118,7%	116,7%	111,8%	107,7%	96,6%
Beleidsdekkingsgraad	120,3%	117,6%	111,3%	103,7%	90,6%
Vereiste dekkingsgraad	120,0%	121,8%	122,2%	121,0%	120,6%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%
Beleggingsrendement	8,7%	14,6%	-23,1%	5,6%	10,5%
Saldo baten en lasten (x EUR 1.000,--)	7.152	13.000	2.982	31.843	-7.040
Reserves (x EUR 1.000,--)	44.807	37.655	24.655	21.673	-10.170

Tabel 1; Kerncijfers

Toelichting:

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen zijn inclusief afkopen.

Premiebijdragen

Werknemers die reeds per 31 december 2017 in dienst waren betalen vanaf 2018 geen of minder werknemersbijdrage. Alleen medewerkers die na 2017 in dienst getreden zijn, betalen een volledige

werknemersbijdrage. Hoewel het totale aantal werknemers afneemt is de werknemersbijdrage toegenomen omdat er in verhouding steeds meer werknemers komen die een volledige bijdrage betalen.

Indexatie

De indexatie per 1 januari 2023 waartoe in december 2022 was besloten bedroeg voor alle groepen 3,55%. In december 2023 heeft het bestuur besloten de pensioenen die niet onder de Escrow indexatie vallen per 1 januari 2023 met terugwerkende kracht met 2,25% extra te verhogen, dus in totaal 5,88%. Deze indexatie is gefinancierd vanuit de middelen van het fonds. De extra indexatie van 2,25% is ten laste van boekjaar 2023 gekomen.

Per 1 januari 2024 ontvangen de niet Escrow-gerechtigden 0% indexatie. De Escrow-gerechtigden ontvangen (gefinancierd door de Escrow Stichting) per deze datum 1,5%. Deze indexatie is ten laste van boekjaar 2023 gekomen.

Per 1 januari 2025 ontvangen de niet Escrow-gerechtigden 1,73% indexatie. De Escrow-gerechtigden ontvangen (gefinancierd door de Escrow Stichting) per deze datum 2,5%. Deze indexatie is ten laste van boekjaar 2024 gekomen.

3. Karakteristieken van het pensioenfonds

3.1 Profiel

Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland (hierna aangeduid als het Fonds) voert de pensioenregelingen uit van LRQA Nederland B.V. (voorheen Lloyd's Register Nederland B.V.), LRQA Verification B.V. (voorheen Lloyd's Register Verification B.V.), Lloyd's Register EMEA en Lloyd's Register Maritiem Nederland B.V. Het Fonds heeft deze opdracht aanvaard en vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst (zie ook paragraaf 3.6) tussen het Fonds en de genoemde aangesloten ondernemingen. Eind 2024 heeft LRQA Verification B.V. geen werknemers meer in dienst.

Het Fonds is opgericht in 1972, statutair gevestigd te Rotterdam en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41129184. Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds dat is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het Fonds verzorgt de pensioenen van circa 1.200 (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. De totale technische voorziening van deze pensioenen bedraagt ultimo 2024 circa EUR 239,5 miljoen.

3.2 Visie, missie en kernwaarden

In de wetenschap dat het nieuwe pensioenstelsel aanstaande is heeft het Fonds zijn visie, missie, ambitie en (strategische) doelstellingen in 2024 opnieuw tegen het licht gehouden. De geactualiseerde versie leest u in deze en de volgende paragraaf.

De visie van het Fonds

Het is de visie van het Fonds dat de deelnemers er het meest bij gebaat zijn, indien sociale partners ervoor kiezen dat de opgebouwde pensioenen worden overgeheveld naar het nieuwe pensioenstelsel ("invaren"), dat dit vanuit de huidige uitvoeringsvorm wordt gerealiseerd. Het is verder de visie van het Fonds dat de deelnemers onder het nieuwe pensioenstelsel het meest gebaat zijn bij een andere uitvoeringsvorm.

De missie van het Fonds

- Het pensioenfonds wil tot aan de overgang naar het nieuwe stelsel zo goed mogelijk uitvoering geven (of laten geven) aan de huidige pensioenovereenkomst(en) die de werkgevers hebben afgesloten met hun (gewezen) werknemers.
- Het pensioenfonds wil sociale partners zo goed mogelijk ondersteunen in de overgang naar de nieuwe pensioenregeling die van start gaat onder het nieuwe stelsel en de pensioenen op een gecontroleerde, ordentelijke manier onderbrengen bij de nieuwe pensioenuitvoerder.
- Het op evenwichtige wijze verdelen van de middelen van het Fonds bij de overgang naar het nieuwe stelsel.
- Het, samen met sociale partners, selecteren van de nieuwe pensioenuitvoerder onder het nieuwe stelsel, rekening houdend met de belangen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Toelichting visie en missie van het Fonds

De komst van het nieuwe pensioenstelsel en de splitsing van de werkgevers hebben de situatie wezenlijk veranderd. Sociale partners zullen naar verwachting middels het transitieplan hun verzoek tot invaren aan het Fonds kenbaar gemaakt. Het is vervolgens aan het bestuur om zelfstandig te oordelen of dit evenwichtig kan, zonder dat partijen onevenredig worden benadeeld. Het pensioenfonds blijft de uitvoerder tot de overgang naar het nieuwe stelsel, omdat dit zorgt voor stabiliteit en een gecontroleerde overgang. Onder het nieuwe stelsel is, in het belang van de deelnemers, een ondernemingspensioenfonds niet langer de beste uitvoeringsvorm. De kosten om het fonds in stand te houden zijn hoog. De onderneming is gesplitst in twee bedrijven waardoor bij elkaar blijven in één pensioenfonds niet voor de hand ligt. De bedrijven willen op termijn hun eigen pensioenregeling kunnen bepalen. Ook het vinden van goede gekwalificeerde bestuursleden

wordt steeds lastiger. Tot slot kent het nieuwe stelsel minder solidaire elementen, waardoor een eigen pensioenfonds minder toegevoegde waarde heeft.

Belangrijke kernwaarden van het Fonds zijn:

1. Identiteit

- herkenbaarheid voor (gewezen) deelnemers van de uitvoering van het pensioen voor de eigen populatie;
- aanpassingsvermogen om het ondernemingspensioenfonds als beste uitvoeringsalternatief tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te handhaven;
- verzorgen van transparante verantwoording en communicatie.

2. Betrouwbaarheid

- de besturing van het fonds en de uitvoering van de regeling geschiedt op professionele wijze;
- uitvoering van pensioenen gebeurt op een foutloze manier. Vragen over pensioenen worden adequaat door het pensioenfonds beantwoord.

3. Solide financiële basis

- door het bestuur wordt een premie vastgesteld, die in overeenstemming is met de risicohouding van sociale partners en voldoende dekking biedt om de pensioenambitie te kunnen verwezenlijken;
- risicohouding in overleg met sociale partners leidt tot 'degelijke' uitkomsten voor pensioenresultaat en neerwaartse risico's;
- vormgeving van het indexatiebeleid;
- de uitvoering van de regeling gebeurt op kostenbewuste wijze, waarbij de kosten in relatie staan tot de kwaliteit van de dienstverlening;
- sociale partners zijn bereid om de kosten van de uitvoering tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te blijven betalen.

3.3 Ambitie en (strategische) doelstellingen

Het is de ambitie van het fonds een zo evenwichtig mogelijke transitie naar het nieuwe pensioenstelsel te bewerkstelligen. Tot de overgang naar het nieuwe stelsel streeft het pensioenfonds behoud van koopkracht na, rekening houdend met de eventuele effecten op een evenwichtige transitie.

Het Fonds stelt zich ten doel het toekennen van pensioenaanspraken aan de deelnemers van het Fonds, het uitkeren van (toekomstige) pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden, één en ander in overeenstemming met de statuten en pensioenreglementen van het Fonds, en hen aldus beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het Fonds doet dit door zo goed mogelijk invulling te geven aan de pensioenovereenkomsten die de werkgevers hebben afgesloten met hun (gewezen) werknemers. Het Fonds toetst of de overeenkomst financieel haalbaar en uitvoerbaar is.

Het Fonds heeft zijn algemene doelstelling uitgewerkt in de volgende **strategische doelstellingen**

1. Tot de overgang naar het nieuwe stelsel uitvoering geven aan de huidige afgesproken kaders van de sociale partners en een vertrouwde en betrokken partner zijn bij de transitie naar een nieuw pensioenstelsel. Hierbij wordt de deelnemer centraal gesteld.

2. Het behoud van invloed en medezeggenschap van de diverse stakeholders door middel van een paritaire vertegenwoordiging in het bestuur. Daarbij is het van belang dat bestuursleden – naast deskundigheid, kennis en ervaring – voldoende draagvlak hebben vanuit de geleding die zij vertegenwoordigen.
3. Het voeren van (financieel) beleid waarmee de transitiedoelstellingen gerealiseerd kunnen worden.
4. Het op efficiënte en effectieve wijze uitvoeren van de primaire processen.
5. Kostenbeheersing in relatie tot de doelstellingen van het fonds.
6. De reputatie van het pensioenfonds hooghouden.

Voortgang en realisatie strategische doelstellingen in 2024

1. Uitvoering huidige afspraken /vertrouwde partner transitie nieuw stelsel: Het Fonds heeft in 2024 conform de bepalingen in statuten en reglementen uitvoering gegeven aan de huidige afspraken tussen sociale partners. U leest meer over de verantwoording van het gevoerde reguliere beleid in hoofdstuk 4 van dit bestuursverslag. Het Fonds heeft zich in 2024 ingespannen een vertrouwde en betrokken partner te zijn bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, onder andere via deelname aan de Werkgroep Pensioenakkoord, maar ook door ondersteuning te bieden aan de betrokken partijen en mee te denken bij alle stappen die richting het nieuwe stelsel gezet moeten worden. Het bestuur heeft daarbij te allen tijde het belang van de deelnemer voor ogen gehouden. Het bestuur concludeert dat dit strategische doel in 2024 niet in gevaar is geweest. In paragraaf 5.3 en 12.1 wordt nader ingegaan op dit onderwerp.
2. Behoud van invloed en medezeggenschap: Na het vertrek van twee bestuursleden die de deelnemers vertegenwoordigen in het bestuur hebben de ondernemingsraden de heren Westerbrink en Van Ravenzwaaij voorgedragen als opvolger van mevrouw Van der Vorm (LRQA) en de heer Van den Heuvel (LR). Beide heren zijn vervolgens door het bestuur benoemd. Beide heren zijn professioneel bestuurslid en geen deelnemer in het fonds. De in 2023 gewijzigde statuten maken het mogelijk om ook iemand van buiten de organisatie als bestuurslid namens de deelnemers of pensioengerechtigden te benoemen. Het zijn echter nog steeds de ondernemingsraden c.q. de pensioengerechtigden die de voordracht doen waardoor het paritaire karakter intact blijft en er behoud is van invloed en medezeggenschap door de stakeholders.
3. Realiseren van de transitiedoelstellingen: Het realiseren van transitiedoelstellingen begint uiteraard met het definiëren van transitiedoelstellingen. Het bestuur heeft hier tijdens meerdere vergaderingen in 2024 over gesproken. Begin 2025 heeft het bestuur de volgende transitiedoelstellingen vastgesteld en gedeeld met sociale partners, zodat die daar rekening mee kunnen houden bij het opstellen van het transitieplan:
 1. Ingegane pensioenuitkeringen op peil houden.
 2. Ingegane pensioenuitkeringen zoveel mogelijk stabiel houden.
 3. Beperken van kans dat de uitkeringen in de eerste jaren na overgang verlaagd moeten worden.
 4. Verschillen in transitie-effecten tussen leeftijden en deelnemersgroepen dienen bij voorkeur beperkt en in ieder geval uitlegbaar te zijn.
 5. Het verhogen van de persoonlijke pensioenvermogens.

Per transitiedoelstelling zijn (wettelijke) maatstaven gedefinieerd waarmee het behalen van de doelstellingen getoetst kan worden.

4. Uitvoeren primaire processen: De primaire processen heeft het Fonds grotendeels uitbesteed. De beheerste uitvoering bij de vermogensbeheerders is op orde. Bij de pensioenadministrateur is de

uitvoering wat het bestuur betreft nog niet op het juiste niveau. Het bestuur zit er bovenop om de uitvoering te verbeteren. Verdere details over hoe de uitbesteding in 2024 is verlopen en hoe effectief deze was, leest u in paragrafen 3.8 en 4.9.

5. Kostenbeheersing: Het bestuur constateert dat vanaf 2020 de uitvoeringskosten van het Fonds hoger zijn dan de kostendekking uit premie en vrijval van de voorziening, met een uitschieter in 2022 als gevolg van de implementatiekosten voor de inrichting van een nieuwe administratie bij Visma. In 2023 en 2024 namen de uitvoeringskosten en het tekort op de uitvoeringskosten in absolute zin iets af, mede door het feit dat de werkgevers de WTP-kosten voor hun rekening nemen. Om tot een betere kostendekking te komen heeft het bestuur besloten om vanaf 2025 de opslag voor directe kosten in de kostendekkende premie te verhogen van 2,75% naar 3,45% van de pensioengevende salarissom. Ook de kostenvoorziening is ultimo 2024 verhoogd van 3,0% naar 3,5%, wat tot een hogere jaarlijkse vrijval uit deze voorziening voor kostendekking zal leiden. Daarnaast probeert het bestuur de kosten te beheersen door kritisch te blijven op de uitgavekant. Desondanks is de verwachting dat ook de komende jaren er nog een – weliswaar beperkter – negatief resultaat op kosten zal zijn. Ook als er volledige kostendekking is dan zijn de kosten per deelnemer nog steeds hoog. Dit is één van de redenen waarom het bestuur tot de conclusie is gekomen dat het Fonds niet de beste partij is om de uitvoerder te worden in het nieuwe pensioenstelsel. Meer over dit onderwerp leest u verderop in dit bestuursverslag.
6. Reputatie pensioenfonds hoog houden: Het bestuur vindt het belangrijk om de reputatie van het pensioenfonds hoog te houden. Hiervoor zijn net als in andere jaren ook in 2024 diverse activiteiten en beheersmaatregelen ontplooid, zoals de aan het Fonds verbonden personen jaarlijks laten tekenen voor de naleving van de gedragscode en het uitvoeren van een Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA). Het bestuur is van mening dat de reputatie van het Fonds in 2024 onveranderd hoog is gebleven. Meer over dit onderwerp leest u in paragraaf 4.8.

3.4 Continuïteitsveronderstelling en toekomst

Bij het Fonds is sprake van de continuïteitsveronderstelling. Er is geen besluit tot liquidatie van het Fonds, invaren of collectieve waardeoverdracht genomen ten tijde van de vaststelling van dit jaarverslag.

Nieuwe pensioenstelsel

In het kader van het nieuwe pensioenstelsel heeft het bestuur ook in 2024 meerdere keren gesproken over het strategische pad tot aan het nieuwe pensioenstelsel. Samen met sociale partners zit het Fonds in een werkgroep die de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel begeleidt en alle stakeholders daarover adviseert. De werkgroep heeft reeds in 2022 een aantal uitgangspunten geformuleerd, die door sociale partners en het Fonds worden onderschreven. Eén van de uitgangspunten is dat het Fonds niet de uitvoerder wordt van de pensioenregeling onder het nieuwe stelsel.

In paragraaf 5.3 leest u meer over de formuleerde uitgangspunten en het nieuwe pensioenstelsel.

3.5 Beleidsuitgangspunten in 2024

Om zijn missie uit te voeren en zijn doelstellingen te bereiken heeft het bestuur een beleidskader opgezet; waaronder een beleggingsbeleid, indexatiebeleid, premiebeleid, uitbestedingsbeleid, risicobeleid en communicatiebeleid.

Om dit beleidskader zo goed mogelijk uit te voeren werkt het fondsbestuur samen met adviseurs en uitvoerende partijen, met name op het gebied van vermogensbeheer en pensioenuitvoering.

De beleidsuitgangspunten zijn vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). In de ABTN is de opzet van het Fonds, de risicobeheersing en de wijze van uitvoering vastgelegd. Daarnaast is het beleid onder andere vastgelegd in het IRM-document, het strategisch beleggingsplan, het beleggingsjaarplan en het communicatiebeleidsplan.

De voornaamste beleidsuitgangspunten in 2024 van het Fonds gegroepeerd naar onderwerp zijn:

Algemeen

- Het bestuur houdt bij zijn besluiten rekening met evenwichtige belangenafweging.
- Het bestuur handelt in overeenstemming met de wet- en regelgeving.
- De voorziening pensioenverplichtingen wordt op prudente wijze vastgesteld, rekening houdend met de rentetermijnstructuur zoals voorgeschreven door DNB en de voorzienbare trend in overlevingskansen door toepassing van de door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) meest recente gepubliceerde prognosetafel. (zie ook de toelichting op de jaarrekening voor een uitgebreide beschrijving van de vaststelling voorziening pensioenverplichtingen).
- Het Fonds houdt een kostenvoorziening aan die naar verwachting voldoende is om de kosten te dekken als er geen onderneming meer aan het Fonds verbonden is. Hierbij is ervan uitgegaan dat het Fonds in een dergelijke situatie de pensioenverplichtingen overdraagt naar een andere pensioenuitvoerder en vervolgens tot liquidatie overgaat.

Risicohouding en risicobeheersing

- Het bestuur zorgt voor een adequate risicobeheersing. Zie voor beleidsactiviteiten omtrent risicomanagement in 2024 hoofdstuk 4. In hoofdstuk 9 leest u uitgebreid over de opzet van het Integrale Risicomanagement en de geïdentificeerde risico's en beheersmaatregelen.
- Bij de wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2018 heeft het Fonds een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd en het fondsbeleid getoetst aan de gestelde ondergrenzen. De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets voldoen aan de door het bestuur in overleg met sociale partners gestelde ondergrenzen. De uitkomsten van de tot en met 2023 jaarlijks uitgevoerde haalbaarheidstoetsen voldeden eveneens aan de door het bestuur in overleg met sociale partners gestelde ondergrenzen. In verband met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel biedt DNB vanaf 2024 de mogelijkheid om af te zien van de jaarlijkse haalbaarheidstoets. Het Fonds heeft van deze mogelijkheid gebruikgemaakt, omdat het geen toegevoegde waarde meer ziet in een projectie voor de komende 60 jaar op basis van het huidige stelsel, in de wetenschap dat naar verwachting per 1 januari 2027 wordt ingevaren naar het nieuwe pensioenstelsel. Het Fonds zal alleen nog toetsen of aan de ondergrenzen voldaan wordt bij een wijziging van het beleid.
- De risicohouding van het Fonds op de korte termijn vertaalt zich in een vereist eigen vermogen (VEV) dat ligt tussen de 19% en 25%. Als het VEV structureel buiten deze bandbreedte terechtkomt, treedt het fondsbestuur in overleg met het verantwoordingsorgaan, de aangesloten ondernemingen en de ondernemingsraden.
- De risicohouding van het Fonds op de lange termijn wordt geconcretiseerd door grenzen te stellen aan het pensioenresultaat:
 - Startend vanuit de vereiste dekkingsgraad dient het verwachte pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 95%.
 - Startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient het verwachte pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 89%.
 - Startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad mag de afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slecht weer scenario (het 5% percentiel) maximaal 40% zijn.
 - Indien hier niet aan wordt voldaan, treedt het pensioenfonds hierover in overleg met het verantwoordingsorgaan, de werkgevers en de ondernemingsraden. Het Fonds zal alleen nog toetsen of aan de ondergrenzen voldaan wordt bij een wijziging van het beleid (zie bovenstaand).

Integriteit

- Het bestuur heeft een integriteitsbeleid dat erop gericht is om het integriteitsrisico op een zo laag mogelijk niveau te houden. Onder integriteitsrisico wordt verstaan het gevaar voor de aantasting van

de reputatie, alsmede de daaruit voortvloeiende mogelijke bedreiging van het vermogen of resultaat van het pensioenfonds. Onderdelen van het beleid zijn onder andere:

- Een periodieke systematische analyse van integriteitsrisico's.
- Het Fonds heeft een gedragscode. De externe compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode en rapporteert hier jaarlijks over aan het bestuur.
- Het Fonds heeft een incidentenregeling en klokkenluidersregeling.

Beleggingsbeleid

- Het beleggingsbeleid dient in het belang te zijn van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en dient bij te dragen aan het volledig nakomen van alle pensioentoezeggingen en de ambitie om de pensioenen van de gewezen deelnemers en actieve deelnemers die niet onder de Escrow-regeling vallen jaarlijks aan te passen aan de prijsontwikkeling.
- Het Fonds streeft naar een maatschappelijk verantwoorde manier van beleggen.
- Het Fonds streeft naar rendementsoptimalisatie binnen een aanvaardbaar risicoprofiel. Behoud van het vermogen en een voldoende (te verwachten) beleggingsrendement zijn belangrijke overwegingen om een acceptabel risiconiveau vast te stellen.
- Het totale risicobudget wordt gemeten op basis van het Vereist Eigen Vermogen en heeft als bovengrens 25%. Veranderingen in de beleggingsportefeuille worden getoetst aan het totale risicobudget.
- De belangrijkste uitgangspunten om een dergelijk risicoprofiel in samenhang met de geformuleerde rendementsdoelstelling te bewerkstelligen zijn:
 - Een dynamische afdekking van het renterisico op basis van een rentestaffel. Bij vooraf gedefinieerde renteniveaus horen percentages renteafdekking. Per 31 december 2024 is de renteafdekking 80%. Het bestuur maakt daarbij gebruik van haar discretionaire bevoegdheid om (tijdelijk) af te wijken van de rentestaffel om tot het moment van invaren het risico van een daling van de dekkingsgraad bij een rentedaling te verminderen.
 - De activa die ter dekking van de technische voorzieningen worden aangehouden, worden zoveel mogelijk op gereguleerde markten belegd op een wijze die strookt met de aard en duur van de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen.
 - De activa worden zodanig belegd dat de kwaliteit, veiligheid, liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn gewaarborgd.
 - De activa worden naar behoren gediversifieerd.
 - Het valutarisico in de aandelenportefeuille ontwikkelde markten wordt volledig afgedekt.
 - Het afdekken van risicoposities met behulp van afgeleide beleggingsinstrumenten (derivaten) gebeurt alleen om risico's te beperken of om een doeltreffend portefeuillebeheer makkelijker te maken.
 - De feitelijke allocatie van de vastrentende en zakelijke waarden dienen binnen de door het bestuur vastgestelde bandbreedtes te blijven:
 - Vastrentende waarden tussen 51% en 61% (norm 56%)
 - Zakelijke waarden tussen 39% en 49% (norm 44%)

Beleid inzake indexatie en kortingen

- Vanaf 1 januari 2018 geldt voor zowel de actieve als inactieve deelnemers een voorwaardelijke indexatie (maximaal de stijging van de prijsindex).
- Actieven deelnemers die per 31 december 2017 deelnemer waren bij het Fonds en aaneensluitend tot het moment van toeslagverlening deelnemer van het Fonds zijn gebleven ontvangen tijdelijk jaarlijks uit de Escrow in beginsel de volgende onvoorwaardelijke toeslag, in de jaren 2018 tot en met 2024: (maximaal) 1,5% en vanaf 2025: 2,5% per jaar. Als de dekkingsgraad hoger is dan vereist kan er voor de Escrow-deelnemers een voorwaardelijke toeslag uit de middelen van het Fonds plaatsvinden. De toeslag zal echter nooit hoger zijn dan de algemene loonstijging in Nederland.
- Als de toeslag vanuit de Escrow niet volledig kan plaatsvinden omdat er onvoldoende middelen in de Escrow zijn, ontvangen de daarvoor in aanmerking komende deelnemers in aanvulling op de toeslag

vanuit de Escrow ook de voorwaardelijke toeslag vanuit de middelen van het Fonds (die aan de overige (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden wordt toegekend) voor zover voor hen de totale toeslag niet hoger uitkomt dan de CAO-loonstijging (gemaximeerd op 1,5%/ 2,5%).

- De maatstaf voor vaststelling van de voorwaardelijke toeslag is de prijsontwikkeling. Voor het vaststellen van de toeslag kijkt het Fonds naar de 'Consumentenprijsindex alle huishoudens' gepubliceerd door het CBS, van de maand september van het voorgaand jaar ten opzichte van het jaar daarvoor.
- De indexatie van de opgebouwde pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden is voorwaardelijk en mede afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad. Het Fonds volgt de regels voor toekomstbestendig indexeren. Dit betekent dat pas vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% (de indexatiegrens) een gedeeltelijke indexatie aan de (in)actieven mag worden verleend.
- Ten aanzien van inhaalindexatie geldt dat er alleen wordt gecompenseerd voor vanaf 1 januari 2015 (aanvang nFTK) 'misgelopen' indexatie. De periode waarover gemiste indexaties kunnen worden ingehaald, is beperkt tot 10 jaar. Inhaalindexatie kan pas worden verleend als de beleidsdekkingsgraad boven de grens ligt waarbij een volledige indexatie mag worden gegeven. Maximaal 20% van de buffer van het Fonds boven deze beleidsdekkingsgraad mag worden aangewend voor inhaalindexatie. Het fonds geeft herstel van kortingen prioriteit boven het inhalen van toeslagen. Vanaf 1 januari 2015 is er voor de inactieven de volgende indexatieachterstand:

- 1 januari 2015:	stijging van de prijzen 0,90%	toegekende indexatie 0,40%
- 1 januari 2016:	stijging van de prijzen 0,60%	toegekende indexatie 0,00%
- 1 januari 2017:	stijging van de prijzen 0,10%	toegekende indexatie 0,00%
- 1 januari 2018:	stijging van de prijzen 1,50%	toegekende indexatie 0,00%
- 1 januari 2019:	stijging van de prijzen 1,88%	toegekende indexatie 0,00%
- 1 januari 2020:	stijging van de prijzen 2,65%	toegekende indexatie 0,00%
- 1 januari 2021:	stijging van de prijzen 1,11%	toegekende indexatie 0,00%
- 1 januari 2022:	stijging van de prijzen 2,70%	toegekende indexatie 2,70%
- 1 januari 2023:	stijging van de prijzen 14,53%	toegekende indexatie 5,88%
- 1 januari 2024:	stijging van de prijzen 0,21%	toegekende indexatie 0,00%
- 1 januari 2025:	stijging van de prijzen 3,50%	toegekende indexatie 1,73%

- Het bestuur besluit elk jaar, rekening houdend met de indexatiegrens, de financiële positie van het pensioenfonds en het advies van de adviserend actuaire, of en zo ja in hoeverre per 1 januari van enig jaar krachtens de pensioenreglementen (inhaal)indexatie wordt verleend.
- Het pensioenfonds moet tot korten van pensioenen overgaan in de volgende situaties:
 - Als de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lang lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad aan het einde van die vijfjarige periode ook lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.
 - Als er onvoldoende herstelkracht is om binnen de looptijd van het herstelplan te herstellen tot de vereiste dekkingsgraad. De looptijd is conform artikel 138 van de Pensioenwet maximaal 10 jaar. Een pensioenfonds kan kiezen voor een kortere herstelperiode.
- Het pensioenfonds hanteert bij kortingen het volgende beleid:
 - Als de beleidsdekkingsgraad zes opeenvolgende jaareinden lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad aan het einde van die periode ook lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad (MVEV), dan zal er op dat moment een onvoorwaardelijke korting op het pensioen worden doorgevoerd. De beleidsdekkingsgraad is hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Korting op basis van deze regel is dus voorlopig niet meer aan de orde.
 - Voor wat betreft de looptijd van het herstelplan hanteert het pensioenfonds de maximale termijn van 10 jaar.
 - Als er onvoldoende herstelkracht is om binnen de looptijd van het herstelplan te herstellen tot de vereiste dekkingsgraad, zal de korting in beginsel worden gespreid over de looptijd van het herstelplan waarbij de korting elk jaar gelijk is.

Premiebeleid

- De financiering van de pensioenen vindt plaats op basis van een zogeheten systeem van Collective Defined Contribution (CDC-regeling). De jaarlijkse premie wordt vastgesteld op basis van een vaste premiemethodiek, welke is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst. De totale premie voor de aangesloten ondernemingen is ten minste kostendekkend overeenkomstig het daaromtrent bepaalde in de Pensioenwet. Het Fonds dempt de kostendekkende premie op basis van verwacht rendement. Er bestaat geen bijstortverplichting van de werkgevers.
- Het Fonds kan de premie(systematiek) niet eenzijdig aanpassen. De kenmerken van het premiebeleid zijn verder:
 - Prudentieafslag van 0,15% op het verwacht rendement waarmee de premie wordt berekend voor de jaren 2018 tot en met 2022 en vanaf boekjaar 2023 0,25%. De prudentieafslag is ter compensatie vanwege het feit dat het Fonds de premie onder de nieuwe pensioenregeling niet meer eenzijdig kan aanpassen. Door de prudentieafslag wordt de financiële basis van het Fonds verstevigd wat leidt tot een hogere premiedekkingsgraad.
 - Kostenopslag van 2,75% van de totale salarissom voor directe uitvoeringskosten. Vanaf 2025 is de kostenopslag verhoogd naar 3,45% van de totale salarissom.
 - Opslag voor toekomstbestendige indexatie. Hiermee wordt rekening gehouden door het verwacht rendement dat gebruikt wordt voor de rekenrente van de premie te verlagen met de minimaal voorgeschreven verwachte prijsinflatie, waarbij in een periode van acht jaar vanuit de actuele prijsinflatie naar 2% wordt toegegroeid (vóór 2024 werd toegegroeid naar 1,9%). De afslag voor prijsinflatie op het rendement zorgt voor een lagere rekenrente van de premie en daarmee voor een hogere premie.
 - De rentecurve voor het verwachte rendement op risicovrije vastrentende waarden voor de jaren 2023 tot en met 2027 is vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur per 30 september 2022.
- De werkgeversbijdrage is gelijk aan de totale feitelijke premie minus de deelnemersbijdrage.
- De deelnemersbijdrage in de basispensioenregeling bedraagt 6% van de voor de deelnemer in het betreffende boekjaar vastgestelde pensioengrondslag. Deze bijdrage wordt door de aangesloten onderneming op het salaris van de deelnemer ingehouden.
- Voor werknemers die al vóór 1 januari 2018 deelnemer waren bij het pensioenfonds geldt de volgende deelnemersbijdrage:
 - Tot 2018 deelnemer aan de middelloonregeling 3,5%
 - Tot 2018 deelnemer aan de eindloonregeling: 0%.
- Om ongewenste fluctuaties van de feitelijke premie door invloed van de rentestand te voorkomen maakt het Fonds gebruik van de door het raamwerk van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (FTK) gegeven mogelijkheid om premiedemping te bewerkstelligen. Het is daarbij toegestaan om af te wijken van de rentetermijnstructuur als rekenrente voor de vaststelling van de premie. Het Fonds dempt de kostendekkende premie op basis van verwacht fondsrendement.
- De feitelijke premie is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie. Het deel van de feitelijke premie dat betrekking heeft op de reguliere pensioenopbouw wordt in rekening gebracht bij de aangesloten ondernemingen. Het deel van de feitelijke premie dat betrekking heeft op de Tijdelijke toeslag wordt in rekening gebracht bij de Stichting Toeslagverlening Escrow Lloyd's Register.
- Het kenmerk van een CDC pensioenregeling is dat de aangesloten ondernemingen bij eventuele tekorten in het fonds niet hoeven bij te storten. Ook is de premiemethodiek vastgelegd. Bij tekorten heeft het Fonds dus uitsluitend nog de mogelijkheid om de pensioenen te verlagen.
 - Het Fonds informeert de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en aangesloten ondernemingen schriftelijk over het besluit tot vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten. De vermindering kan op zijn vroegst drie maanden nadat de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, aangesloten ondernemingen en toezichthouder hierover geïnformeerd zijn, worden gerealiseerd.

- Indien het Fonds de pensioenaanspraken en pensioenrechten vermindert, wordt deze vermindering vastgelegd, met als streven om deze vermindering op een later moment ongedaan te maken.

Uitbestedingsbeleid

- Het bestuur blijft eindverantwoordelijk voor, en behoudt volledige zeggenschap over de uitbestede activiteiten of processen.
- Taken en werkzaamheden die kunnen worden geschaard onder het vaststellen van beleid worden niet uitbesteed.
- In geval van uitbesteding voert het bestuur een systematische analyse uit van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden.
- Werkzaamheden op het gebied van strategische advisering, uitvoering, monitoring en controle worden onafhankelijk van elkaar uitgevoerd om zodoende een adequate functiescheiding te realiseren.
- Bij uitbesteding van werkzaamheden dient iedere (schijn van) belangenverstrengeling te worden vermeden.
- Uitbestedingsrelaties worden (onder andere) geselecteerd op basis van kwaliteit, zorgvuldigheid en transparantie met betrekking tot de uitvoering van de dienstverlening
Uitbestedingsrelaties worden periodiek geëvalueerd.

Communicatiebeleid

- Het communicatiebeleid is erop gericht dat minimaal wordt voldaan aan alle wettelijke verplichtingen ten aanzien van communicatie. Daar bovenop heeft het Fonds de hieronder vermelde communicatiedoelstellingen.
- Informatieverstrekking:
 - De informatie moet aansluiten bij de behoeften en kenmerken van de ontvanger.
 - De informatie moet relevant en toegankelijk zijn.
 - De informatie moet zijn getoetst op de normen: correct, duidelijk, tijdig en evenwichtig.
- Pensioenbewustwording
- Pensioeninzicht

3.6 Uitvoeringsovereenkomst met de aangesloten ondernemingen

Tussen het Fonds en elk van de vier aangesloten ondernemingen is een uitvoeringsovereenkomst afgesloten.

De voornaamste bepalingen uit de uitvoeringsovereenkomst luiden als volgt:

- De aangesloten ondernemingen hebben de uitvoering van de pensioenovereenkomsten welke zijn vastgelegd in de pensioenreglementen opgedragen aan het Fonds.
- Het bestuur van het Fonds heeft de opdracht tot uitvoering van de hiervoor genoemde pensioenovereenkomsten aanvaard.
- De aangesloten ondernemingen verklaren alle verplichtingen die uit de statuten en de pensioenreglementen van het Fonds voor de aangesloten ondernemingen voortvloeien, te zullen nakomen en aanvaarden.
- De aangesloten ondernemingen verplichten zich jegens het Fonds om de werknemers, die volgens de bepalingen van de pensioenreglementen aan de voorwaarden van toetreding voldoen, als deelnemer bij het Fonds aan te melden. Het Fonds verplicht zich deze werknemers, die volgens de statuten en de pensioenreglementen daarvoor in aanmerking komen, als deelnemer in het Fonds op te nemen.
- Als overgangsmaatregel bij de wijzigingen per 1 januari 2018 is een stichting opgericht voor het beheer van een geblokkeerde rekening (Escrow-rekening), welke bedoeld is ter financiering van Tijdelijke toeslagen ten behoeve van deelnemers die op 31 december 2017 deelnemer waren in het fonds, ter

grootte van (maximaal) 1,5% per jaar voor de jaren 2018 tot en met 2024 en vervolgens (maximaal) 2,5% per jaar totdat de Escrow-rekening leeg is. (zie voor een uitgebreide toelichting paragraaf 3.9)

- Het Fonds stelt pensioenreglementen op in overeenstemming met de pensioenovereenkomsten en de uitvoeringsovereenkomst en brengt deze pensioenreglementen in overeenstemming met eventuele wijzigingen in de pensioenovereenkomst over welke wijzigingen de aangesloten ondernemingen het Fonds onverwijld informeren.
- Wijzigingen in de statuten en de pensioenreglementen vereisen de goedkeuring van de vergadering van deelnemers. Geen overleg met de directie en goedkeuring van de vergadering van deelnemers is vereist, wanneer de wijzigingen verband houden met een wijziging van de pensioenovereenkomsten, wijziging van dwingende wet- en regelgeving, door de toezichthouder gegeven aanwijzingen, het voorbehoud dat de aangesloten onderneming heeft gemaakt ten aanzien van de verschuldigde bijdragen (op grond van ingrijpende wijziging van omstandigheden) of met de ontoereikendheid van de middelen van het Fonds.
- De door de aangesloten ondernemingen verschuldigde bijdragen voor de pensioenregeling worden, in overeenstemming met het hieromtrent in de pensioenreglementen en de actuariële en bedrijfstechnische nota bepaalde, vastgesteld door het bestuur na advies van de adviserende actuaaris. De bijdragen dienen in beginsel steeds kostendekkend te zijn overeenkomstig het daaromtrent bepaalde in de Pensioenwet. Kortingen op de bijdragen en/of terugstortingen door het Fonds zijn uitgesloten.
- Op de ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers (met uitzondering van actieve deelnemers die onder de Escrow-regeling vallen) en pensioengerechtigden wordt jaarlijks een voorwaardelijke toeslag verleend van maximaal de procentuele verhoging van de consumentenprijsindex voor alle huishoudens, zoals gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek, over de periode van september van het vorige jaar ten opzichte van september van het jaar daarvoor. Het bestuur van het fonds beslist jaarlijks in hoeverre de ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken per 1 januari van dat jaar worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslag is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslag wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is conform de richtlijnen van het Financieel Toetsingskader. Bij een beleidsdekkingsgraad van minder dan 110% wordt geen toeslag verleend.
- De werkgevers betalen in 2024 een opslag van 2,75% (vanaf 2025 3,45%) van de parttime bruto pensioengevende salarissom op jaarbasis voor de dekking van de directe uitvoeringskosten en de extra uitvoeringskosten die het fonds maakt in verband met de Wet toekomst pensioenen.
- Sinds de splitsing van het bedrijf zijn er twee werkgevers: LRQA (met aangesloten ondernemingen 'Nederland B.V.' en 'Verification B.V.') en LR (met aangesloten ondernemingen 'EMEA' en 'Maritiem'). Indien een aangesloten onderneming van de ene werkgever de uitvoeringsovereenkomst opzegt terwijl de andere werkgever dit niet doet, is de aangesloten onderneming die opzegt een vergoeding voor uitvoeringskosten aan het Fonds verschuldigd. Deze vergoeding is 6,75% van de parttime bruto pensioengevende salarissom op jaarbasis. Deze bepaling stimuleert dat beide werkgevers tot aan de overgang naar het nieuwe stelsel bij elkaar blijven.
- Opzegging van de overeenkomst kan alleen per 31 december van een jaar, met in achtneming van één jaar opzegtermijn. De aangesloten onderneming moet het Fonds hier minimaal 13 maanden voor de beëindiging over informeren.

3.7 Organisatiestructuur en betrokken partijen

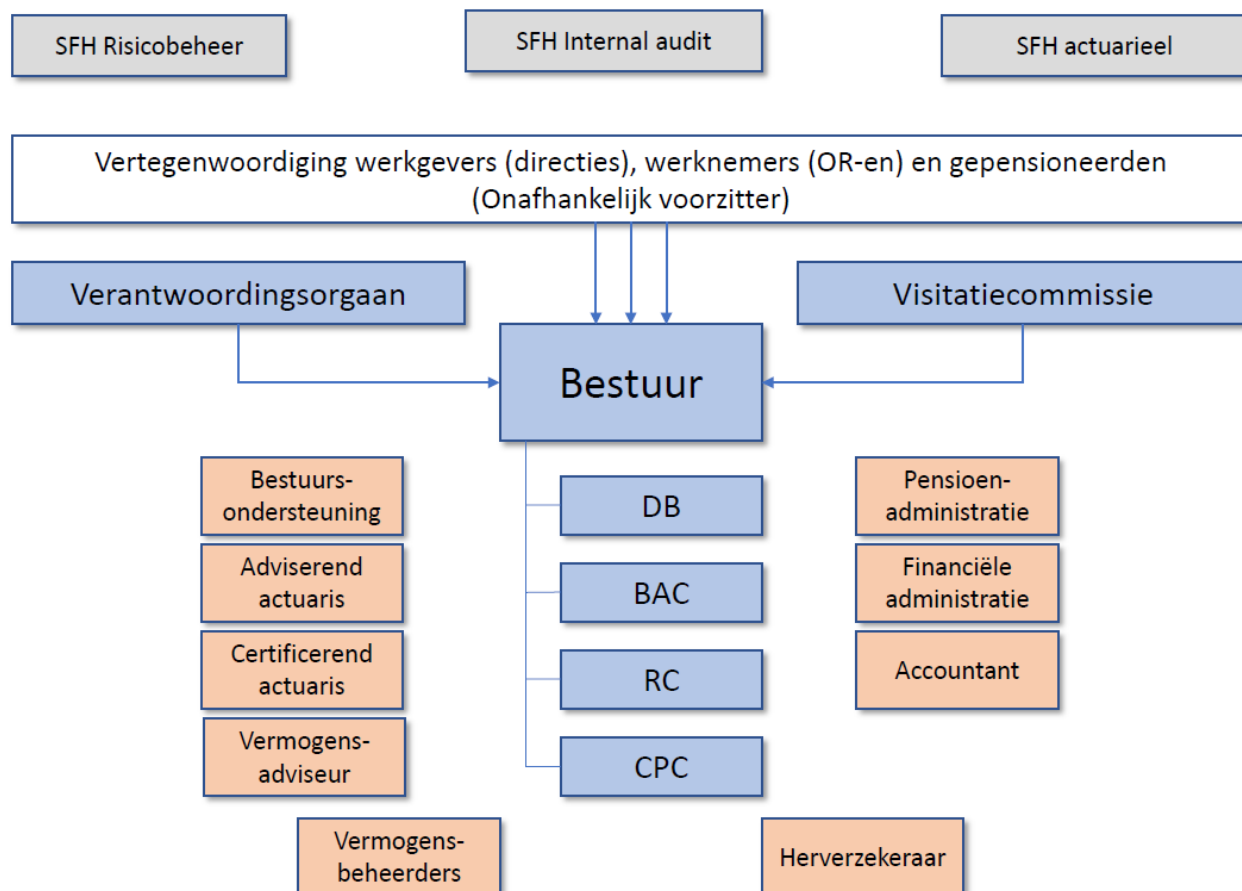
Algemeen

Het Fonds heeft een paritair bestuursmodel waarin het bestuur het hoogste orgaan is. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en de uitvoering van de pensioenregelingen. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het Fonds. Pensioenadministratie, vermogensbeheer en bestuursondersteuning zijn uitbesteed aan derde partijen. Het bestuur blijft conform de eisen van de Pensioenwet eindverantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken. Het Fonds heeft zelf geen personeel in dienst.

Website

www.pensioenfondslr.nl. De webhosting is uitbesteed aan Aon.

Organogram Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland ultimo 2024

Samenstelling bestuur per 31 december 2024

Naam	M/V & Leeftijd:	Geleding:	Lid sinds:	Einde zitting
P.C. Molenaar (voorzitter)	M 62	Onafhankelijk	05-07-2017	05-07-2029
W. den Dekker (vice voorzitter)	M 55	Werkgever LRQA	04-01-2012	n.v.t.
A.W.M. Holthuis (secretaris)	M 68	Werkgever LR	11-12-2018	n.v.t.
J. Westerbrink	M 68	Deelnemers LRQA	14-05-2024	01-10-2027
P.M. van Ravenzwaaij	M 56	Deelnemers LR	17-09-2024	23-05-2026
T.C. Verspaandonk	M 77	Pensioengerechtigden	01-07-2016	01-07-2028

Mevrouw Van der Vorm heeft LRQA op 1 november 2023 verlaten en haar bestuurslidmaatschap als vertegenwoordiger van de deelnemers van LRQA neergelegd. Hierdoor ontstond er een vacature in het bestuur die pas in mei 2024 werd vervuld. De voordracht van een nieuw bestuurslid wordt gedaan door de ondernemingsraad van LRQA. Binnen de eigen organisatie kon de ondernemingsraad geen kandidaat vinden die bij aanvang voldoet aan de strenge geschiktheidseisen van toezichthouder DNB. Eind 2023 zijn de statuten aangepast waardoor het voor de ondernemingsraden mogelijk is geworden om ook een kandidaat die niet werkzaam is bij een aangesloten onderneming naar voren te schuiven. De ondernemingsraad van LRQA heeft de heer J. Westerbrink als externe deskundige voorgedragen. De heer Westerbrink is geschikt bevonden door

DNB en op 14 mei 2024 benoemd door het bestuur. De heer Westerbrink zal tevens de rol van sleutelfunctiehouder Interne Audit vervullen. Om de onafhankelijkheid van deze rol te bewaren zal de heer Westerbrink niet plaatsnemen in een commissie van het Fonds.

De heer Van den Heuvel heeft LR op 1 mei 2024 verlaten en zijn bestuurslidmaatschap als vertegenwoordiger van de deelnemers van LR neergelegd. De voordracht van een nieuw bestuurslid wordt gedaan door de ondernemingsraad van LR. Binnen de eigen organisatie kon de ondernemingsraad geen kandidaat vinden die bij aanvang voldoet aan de strenge geschiktheidseisen van toezichthouder DNB. De ondernemingsraad van LR heeft de heer P. van Ravenzwaaij als externe deskundige voorgedragen. De heer Van Ravenzwaaij is geschikt bevonden door DNB en op 17 september 2024 benoemd door het bestuur. De heer Van Ravenzwaaij is tevens adviseur van de ondernemingsraden en neemt niet plaats in één van de commissies van het fonds.

Na raadpleging van de pensioengerechtigden is het mandaat van de heer Verspaandonk per 1 juli 2024 met vier jaar verlengd. Vanuit de pensioengerechtigden zijn geen tegenkandidaten gesteld waarmee de heer Verspaandonk opnieuw is gekozen en aansluitend benoemd door het bestuur als vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in het bestuur.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de heren Molenaar en Den Dekker. Het mandaat van het dagelijks bestuur is vastgelegd in het 'Reglement Dagelijks Bestuur'.

Samenstelling verantwoordingsorgaan per 31 december 2024

<i>Naam</i>	<i>M/V & Leeftijd:</i>	<i>Geleding:</i>	<i>Lid sinds:</i>	<i>Einde zitting</i>
T.O.G. Feenstra	M 68	Pensioengerechtigden	07-02-2023	07-02-2027
R.A.P. Halkes (voorzitter)	M 58	Deelnemers	21-03-2023	27-10-2028
M.P.A. Kok	M 63	Werkgever LR	27-11-2018	01-07-2025
M.P. Veenstra	M 54	Deelnemers	21-03-2023	08-11-2026
E.A.C. van den Blik	M 70	Werkgever LRQA	20-09-2022	20-09-2026

Voormalig VO-lid de heer C. de Vos is als adviseur verbonden aan het verantwoordingsorgaan. In 2024 waren er geen wijzigingen in de samenstelling van het verantwoordingsorgaan.

VO-leden kunnen na het verstrijken van hun termijn opnieuw gekozen c.q. benoemd worden. Het rooster van aftreden is zodanig opgesteld dat per jaar hooguit twee VO-leden aftreden. Hierdoor blijft kennis en ervaring behouden.

Intern toezicht

Het intern toezicht is vormgegeven middels een visitatiecommissie bestaande uit externe deskundigen. De visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht door het verantwoordingsorgaan. Na iedere jaarlijkse visitatieronde wordt in overleg met het verantwoordingsorgaan besloten of de samenwerking met de huidige visitatiecommissie voor een jaar wordt verlengd. In 2024 is opnieuw besloten de samenwerking met de huidige leden van de visitatiecommissie voor een jaar te verlengen. Ultimo 2024 bestaat de visitatiecommissie uit de volgende leden:

W. Caderius van Veen

H. Mens

H-J. Strang

Zie ook na dit bestuursverslag het hoofdstuk "*Intern Toezicht*" voor meer informatie en een samenvatting van het laatste visitatierapport.

Beleggingsadviescommissie (BAC)

Ultimo 2024 bestond de BAC uit de volgende leden:

P.C. Molenaar

B.J. Kobus, voorzitter (Sprenkels)

Het bestuur als geheel is primair verantwoordelijk voor de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid en het jaarlijkse beleggingsplan. De BAC heeft hierin een adviserende en voorbereidende rol. Verder zorgt de BAC voor monitoring van het beleggingsbeleid, de beoordeling van de beleggingsrapportages en de periodieke evaluatie van de vermogensbeheerders. De commissie wordt ondersteund door Sprenkels en de bestuursondersteuner. De taken, bevoegdheden en werkwijze van de BAC zijn vastgelegd in het Reglement Beleggingsadviescommissie.

Communicatie- en pensioencommissie (CPC)

W. den Dekker, voorzitter

T.C. Verspaandonk

De CPC heeft een voorbereidende en adviserende rol richting het bestuur over de aandachtsgebieden communicatie, juridische en fondsdocumenten, toeslagen en actuariële zaken. De commissie wordt ondersteund door de adviserend actuaire en de bestuursondersteuner. De taken, bevoegdheden en werkwijze van de CPC zijn vastgelegd in het Reglement Communicatie- en Pensioencommissie.

Risicomanagement Commissie (RC)

A.W.M. Holthuis, voorzitter

Vacant

Na het vertrek van mevrouw Van der Vorm is er een vacante positie in de RC. De heer Molenaar is vaste toevoerder bij de RC ter ondersteuning vanuit het bestuur. Daarnaast wordt de RC ondersteund door de risicomanager de heer P. de Koning van Trivu en de bestuursondersteuner.

De RC adviseert het bestuur over de administratieve organisatie, de interne risicobeheersing en de interne controle functie van het pensioenfonds, respectievelijk van de externe uitvoerders en verifieert of deze tenminste voldoet aan de eisen die de externe toezichthouder daaraan stelt.

De RC heeft een voorbereidende en adviserende rol richting het bestuur en heeft als belangrijkste taken:

- de uitvoering van het integrale risicomanagement (IRM) van het pensioenfonds;
- zorgen voor de opzet, bestaan en werking van de administratieve organisatie en de interne risicobeheersing van het pensioenfonds, alsmede de rapportage hierover;
- monitoren van de niet-financiële risico's en financiële risico's (de risico's in het domein van het vermogensbeheer vallen onder de scope van de beleggingscommissie);
- het opstellen van periodieke risicorapportages;
- ondersteuning van de sleutelfunctiehouder risicobeheer als vervuller van de sleutelfunctie.

De taken, bevoegdheden en werkwijze van de RC zijn vastgelegd in het Reglement Risicomanagement Commissie.

Sleutelfunctiehouders

Actuarieel, G. Koning (certificerend actuaire Triple A)

– Vervuller: certificerend actuaire.

Risicobeheer, A.W.M. Holthuis

– Vervuller: De RC en de risicomanager.

Interne audit, J. Westerbrink

– Vervuller: J. Westerbrink.

De heer Panneman heeft zijn functie als sleutelfunctiehouder Interne Audit begin 2023 neergelegd. Het fonds is op zoek gegaan naar een opvolger en heeft deze begin 2024 gevonden in de heer J. Westerbrink die de rol combineert met zijn bestuurslidmaatschap. De heer Westerbrink is tevens de vervuller maar kan onder zijn supervisie wel werkzaamheden uitbesteden.

De inrichting van de sleutelfuncties bij het Fonds is vastgelegd in het Reglement Sleutelfuncties.

Compliance officer

G.J. Mersch, GBA Accountants & Adviseurs

Het Fonds heeft de functie van compliance officer extern ondergebracht. De compliance officer ziet toe op de juiste naleving van de gedragscode en rapporteert hier jaarlijks over aan het bestuur. Verder fungeert de compliance officer als vertrouwenspersoon in het kader van de Incidentenregeling en klokkenluidersregeling.

Uitbesteding

Pensioen- en financiële administratie

Visma Idella B.V.

Vermogensbeheerders

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan de volgende vermogensbeheerders:

- Columbia Threadneedle (CTI) de LDI-maatwerkportefeuille, die bestaat uit in staats- en staatsgerelateerde obligaties, liquiditeiten en swaps. Hieraan is het buy-and-maintain mandaat toegevoegd met Euro Investment Grade credits en US Investment Grade credits;
- BlackRock beheert index fondsen voor aandelen ontwikkelde en opkomende markten.

Risicoherverzekering

NN Re (overlijdensrisico's)

SCOR (arbeidsongeschiktheidsrisico's)

De overeenkomsten met NN Re en SCOR liepen ultimo 2024 af, maar zijn opnieuw met drie jaar verlengd. De overeenkomsten voorzien onder andere in de mogelijkheid om de overeenkomst tussentijds te beëindigen bij overdracht naar een andere pensioenuitvoerder en/of zodra wordt overgegaan naar het nieuwe pensioenstelsel.

Zie ook paragraaf 3.8 voor meer informatie over de uitbesteding.

Ondersteuning en controle

Vaste adviseurs

Aon, adviserend actuaris

Sprenkels, vermogensadviseur

TriVu, adviseur risicomanagement commissie

Bestuursondersteuning

Aon

Externe accountant

Drs. R.R.H. Gosen RA, EY Accountants B.V.

3.8 Uitbesteding

Algemeen

Nagenoeg alle uitvoerende werkzaamheden van het Fonds zijn uitbesteed aan externe partijen. De pensioenadministratie (waaronder de deelnemers-, uitkeringen- en financiële administratie) is vanaf 1 januari 2023 uitbesteed aan Visma Idella. De pensioenadministratie van Visma Idella is de basis voor de berekening van de (totale) voorziening pensioenverplichtingen zoals deze is opgenomen in het jaarverslag. Het vermogensbeheer is uitbesteed aan Columbia Threadneedle Investments (CTI) en BlackRock.

Contract en SLA afspraken

Met alle uitbestedingsrelaties is een contract afgesloten waarin de bevoegdheden en afspraken zijn vastgelegd. In het contract met Visma Idella is een Service Level Agreement (SLA) opgenomen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de te leveren prestaties bij een groot aantal processen die Visma Idella uitvoert voor het Fonds. Het Fonds wordt via maand- en kwartaalrapportages geïnformeerd over de realisatie van de SLA-afspraken. Daarnaast vindt tussen het dagelijks bestuur en de pensioenadministratie minimaal vier keer per jaar overleg plaats waarin de SLA-rapportages en allerlei lopende zaken worden besproken. Indien nodig worden over specifieke onderwerpen tussentijds extra overleggen ingelast.

Evaluatie en beoordeling

De werkzaamheden en resultaten van de verschillende uitbestedingsrelaties van het Fonds worden periodiek door het bestuur beoordeeld en geëvalueerd. Dit gebeurt op verschillende manieren die bij elkaar ervoor zorgen dat het bestuur grip houdt op de uitbestedingsorganisaties:

- ieder kwartaal worden de (SLA) rapportages beoordeeld en besproken met de uitbestedingspartijen;
- tussentijds is veelvuldig overleg tussen het dagelijks bestuur en de pensioenadministrateur over operationele zaken.
- vermogensbeheerder CTI is standaard aanwezig bij de vergaderingen van de BAC. BlackRock wordt eens per jaar uitgenodigd. Tijdens deze bijeenkomsten worden zowel de beleggingsprestaties als de dienstverlening besproken;
- het bestuur beoordeelt ieder jaar de uitgebrachte ISAE3402 of gelijkwaardige rapportages en legt de conclusies schriftelijk vast. Partijen worden aangesproken op eventuele bevindingen en gevraagd naar de verbeteracties. De conclusies op hoofdlijnen naar aanleiding van de over 2024 uitgebrachte ISAE-rapportages vindt u hierna;
- van partijen wordt een Bridge Letter gevraagd wanneer de ISAE-rapportage niet het hele boekjaar beslaat. Indien het bestuur aanleiding heeft om te twijfelen aan de kwaliteit van deze verklaring zal zij op basis van de SLA rapportages en beoordeling van overige werkzaamheden voor de ontbrekende periode beoordelen of er zich geen bijzonderheden hebben voorgedaan;
- uitbestedingsrelaties worden periodiek geëvalueerd conform het uitbestedingsbeleid.

ISAE3402-rapportages

Het beleid van het Fonds is om via ISAE3402- of gelijkwaardige rapportages zicht te krijgen op de effectieve werking van de interne beheersmaatregelen bij de uitbestedingsrelaties.

Een ISAE3402-rapportage is een rapportage van de uitbestedingsorganisatie voorzien van een oordeel van een onafhankelijke accountant. Hierin geeft de auditor aan of de uitbestedingsorganisatie haar in de rapportage genoemde processen op orde heeft en of de beheersingsmaatregelen in de processen gedurende een bepaalde periode effectief hebben gewerkt. Van zowel van de administrateur Visma Idella als de

vermogensbeheerders BlackRock en CTI worden jaarlijks ISAE3402- of gelijkwaardige rapportages ontvangen. Indien door een uitbestedingspartner een ISAE3402 wordt afgegeven die niet het gehele boekjaar bestrijkt zal aan het management van de uitbestedingspartner een verklaring worden gevraagd of er in de periode die niet door de ISAE3402 wordt afgedekt materiële wijzigingen zijn geweest in de manier waarop de dienstverlening is uitgevoerd (“een Bridge Letter”).

Hieronder volgt een opsomming van de ISAE (of gelijkwaardige) rapportages c.q. bridgeletters die het Fonds over boekjaar 2024 heeft ontvangen. Tevens zijn beknopt de belangrijkste conclusies van het bestuur naar aanleiding van de beoordeling van de rapportages weergegeven.

Uitbestedings-partij	Type rapport	Beslaat periode:	Beoordeling en conclusies bestuur
Visma Idella	ISAE 3000 type 2 Software maintenance & Support	01-01-24 t/m 30-11-24	Met de ISAE 3000-verklaring wordt getoetst of Visma Idella de interne processen ook daadwerkelijk uitvoert, zoals deze zijn beschreven. De service auditor (hierna SA) concludeert dat de interne beheersingsstructuur van Visma Idella voldoet. Er zijn geen relevante uitzonderingen geconstateerd, met uitzondering van de check door de security manager of bij indiensttreding tijdig de juiste procedure is doorlopen. De SA constateert dat hierop voldoende vervolgacties zijn genomen. Verder had Visma bij enkele indiensttredingen niet tijdig vastgesteld dat inlogbevoegdheden zijn ingetrokken. De SA heeft kunnen vaststellen dat de bevoegdheden van de betreffende ex-medewerkers weldegelijk tijdig waren ingetrokken.
Visma Idella	Bridge letter inzake ISAE 3000 rapportage	01-12-24 t/m 31-12-24	Geen bijzonderheden
Visma Idella	ISAE 3402 type 2 Business Process Outsourcing Pensioenadministratie	01-01-24 t/m 31-12-24	De SA heeft een oordeel met beperking afgegeven. In zijn algemeenheid oordeelt hij dat: • het rapport een getrouw beeld geeft van de beschrijving van de dienstverlening gedurende de verslagperiode. • De interne beheersingsmaatregelen zijn gedurende de verslagperiode op afdoende wijze opgezet. • De interne beheersingsmaatregelen hebben gedurende de verslagperiode effectief gewerkt. De SA heeft een oordeel met beperking afgegeven omdat een aantal voor het Fonds relevante uitzonderingen is geconstateerd. De belangrijkste zijn: • De SA heeft niet kunnen vaststellen dat de jaarlijkse indexaties en wijzigingen flexfactoren/parameters juist zijn ingevoerd door Visma. • De SA heeft niet kunnen vaststellen dat de UPO's in 2024 juist zijn gegenereerd, opgeleverd en gecontroleerd. • De SA heeft voor diverse controles door de interne actuaris van Visma niet kunnen vaststellen dat deze hebben plaatsgevonden. De geconstateerde uitzonderingen zoals hierboven genoemd komen voor het bestuur niet als een verrassing. Het bestuur had reeds in Q3 2024 n.a.v. controles van de adviserend actuaris en Milliman geconstateerd dat Visma een aantal beheersingsmaatregelen niet op orde heeft. Als gevolg van het feit dat de administratie niet op orde was, konden de UPO's niet tijdig worden verzonden. Visma heeft vervolgens in overleg met het bestuur een plan tot herstel van de administratie opgesteld. In dat plan zijn deliverables afgesproken die zekerheid moeten geven

Uitbestedings-partij	Type rapport	Beslaat periode:	Beoordeling en conclusies bestuur
			over of de inrichting van de administratie op orde is, alle mutaties correct zijn verwerkt en welke maatregelen er zijn genomen om er zeker van te zijn dat de administratieve processen ook in de toekomst op orde zijn en blijven. Het Fonds heeft Milliman ingehuurd om erop toe te zien dat het herstelproject goed en tijdig verloopt. Milliman rapport hierover aan het bestuur. Het bestuur zal pas decharge verlenen aan Visma als het op basis van rapportages van Milliman en overige informatie concludeert dat de administratie in voldoende mate is hersteld. Op basis van het bewijsdossier dat Visma tot nu toe heeft opgeleverd en het rapport daarover van Milliman kan worden geconcludeerd dat de administratie in voldoende mate is hersteld om de UPO's (met de stand per 1 januari 2024) te verzenden. Het bestuur kan echter nog geen volledige decharge verlenen. De volgende issues staan in ieder geval nog open: • De bevestiging of de correcties in de administratie zijn uitgevoerd o.b.v. het herzieningenbeleid van het Fonds en of alle betrokkenen over de wijzigingen zijn/worden geïnformeerd. • in algemene zin wil het bestuur meer zekerheid over de vraag hoe Visma inzicht heeft in (en assurance kan geven over) de werking van hun eigen systemen en welke plausibiliteitscontrole Visma heeft op haar eigen systemen. Dit punt is met name belangrijk omdat het bestuur constateert dat er bij het herstel van de administratie veel software wijzigingen zijn doorgevoerd. De ISAE rapportages zien vooral toe op de processen, maar waarborgen niet dat de onderliggende software goed is geprogrammeerd. • Het bestuur wil nog meer zekerheid krijgen over het proces van de aanlevering van deelnemersmutaties door de werkgevers aan Visma. Bij de vaststelling van dit jaarverslag waren nog niet alle openstaande issues opgelost. Het bestuur blijft er bovenop zitten tot ook alle openstaande punten zijn opgelost. Het bestuur heeft er wel vertrouwen in dat de voorziening pensioenverplichtingen zoals gepresenteerd in de jaarrekening een voldoende betrouwbaar beeld geeft. Het bestuur trekt deze conclusie op basis van het volgende: • Milliman heeft geconcludeerd dat de stand per 1 januari 2024 van de administratie op enkele uitzonderingen na correct is. • Milliman heeft ook de stand per 31 december 2024 gecontroleerd. Hieruit zijn geen zaken naar voren gekomen die er op duiden dat de stand in de pensioenadministratie niet correct is, afgezien van enkele reeds bekende openstaande punten. • De accountant heeft een controle uitgevoerd waarbij het deelnemersbestand is aangesloten op de salarisbestanden van de werkgever. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. • Bij de actuariële analyse van het resultaat uitgevoerd door Aon zijn geen bijzonderheden naar boven gekomen o.b.v. waarvan er gerede twijfel zou kunnen zijn over de juistheid van de voorziening. • Uit het door de interne actuaris van Visma opgeleverde jaarwerk notitie blijkt dat er slechts een beperkte (niet

Uitbestedings-partij	Type rapport	Beslaat periode:	Beoordeling en conclusies bestuur
			materiële) afwijking is tussen de mutaties die in 2023 extracomptabel in de berekening van de voorziening waren meegenomen en nu vanuit de administratie zelf zijn opgeleverd. Verder constateert het bestuur dat de scope van de werkzaamheden waarover de ISAE3402 rapportages rapporteren ten opzichte van 2023 is uitgebreid. Het bestuur vindt dit een goede zaak. In de ISAE 3402 rapportages wordt ook aandacht gevraagd voor de aanvullende beheersingsmaatregelen door het Fonds zelf. Het Fonds heeft hier naar gekeken en concludeert dat er binnen het Fonds zelf voldoende beheersingsmaatregelen zijn genomen.
Visma Idella	ISAE 3402 type 2 Business Process Outsourcing Disbursements	01-01-24 t/m 31-12-24	De SA heeft een oordeel zonder beperking afgegeven en heeft geconcludeerd dat met uitzondering van één beheersmaatregel er geen relevante uitzonderingen waren. De SA heeft ook kunnen concluderen dat er bij de betreffende uitzondering voldoende aanvullende beheersmaatregelen zijn genomen.
CTI	ISAE 3402/AAF 01/20 type 2	01-11-23 t/m 01-10-24	Het bestuur constateert dat de SA een ‘schone’ verklaring heeft afgegeven over de verslagperiode, hetgeen betekent dat er geen bevindingen zijn van materiële aard. Meer specifiek betekent dit dat de beschrijving van de processen een eerlijke weergave is, de procedures corresponderend met de beheerdoelstellingen passend ontworpen zijn en dat de beheersmaatregelen in de geteste periode effectief werken. Er is in 2024 wel een uitzondering bij de uitgevoerde controles geconstateerd, maar die had geen materiële consequenties. De acties die CTI hierop heeft laten volgen geven vertrouwen dat soortgelijke uitzonderingen in de toekomst voorkomen zullen worden. Op basis van de bevinding en de reactie van CTI is er geen aanleiding om nadere actie te ondernemen richting CTI. CTI stelt voor haar beleggingsfondsen een jaarrekening op die door een onafhankelijke auditor worden gecontroleerd, ook dat geeft wat het bestuur betreft extra assurance.
CTI	Bridgeletter	01-10-24 t/m 31-12-24	Geen bijzonderheden
BlackRock	Report on Controls at BlackRock Placed in Operation and Tests of Operating Effectiveness for Asset Management Services	01-10-23 t/m 30-09-24	De service auditor heeft een ‘schone’ verklaring afgegeven over de verslagperiode, hetgeen betekent dat er geen bevindingen zijn van materiële aard. Er zijn geen enkele uitzonderingen geconstateerd. Bij de rapportage van BlackRock is onder andere ook naar de scope van de rapportage gekeken. ‘Fund administration and accounting’ vallen daar buiten. Dit onderdeel wordt uitbesteed aan Northern Trust. BlackRock hanteert een third party risk framework om alle dienstverlening van Northern Trust te monitoren. Het bestuur heeft zich ervan gewist dat ook dit onderdeel in orde is. Van de BlackRock fondsen wordt een jaarrekening opgesteld die door een onafhankelijke auditor worden gecontroleerd, ook dat geeft wat het bestuur betreft extra assurance.
BlackRock	Bridgeletter	01-10-24 t/m 31-12-24	Geen bijzonderheden

Onderzoek datakwaliteit

Het Fonds laat, mede in het licht van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, een onderzoek datakwaliteit uitvoeren door Milliman op de pensioenadministratie bij Visma Idella. Milliman volgt daarbij het kader datakwaliteit van de Pensioenfederatie. Bij dit onderzoek zal er een integrale controle van de pensioenadministratie plaatsvinden. Het onderzoek sluit aan op de periode van het vorige onderzoek datakwaliteit welke liep tot en met 30 september 2022. Onderzocht wordt of de relevante datavelden aanwezig, consistent, valide en kloppend zijn, conform de pensioenreglementen van het Fonds. Hierbij wordt gekeken of de opbouw en de aanspraken correct zijn en de pensioenregeling juist wordt uitgevoerd door de administrateur.

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat het onderzoek datakwaliteit reeds in 2024 van start zou gaan. In 2024 ging echter alle aandacht echter naar de begeleiding en monitoring van het plan herstel administratie. De focus lag op een goede stand in de administratie op basis waarvan de UPO's kunnen worden verzonden. Inmiddels is Milliman gestart met het onderzoek datakwaliteit o.b.v. het kader datakwaliteit van de Pensioenadministratie, maar bij de vaststelling van dit jaarverslag is daarover door Milliman nog geen rapport uitgebracht.

In de tweede helft van 2025 zal de accountant zijn werkzaamheden in het kader van de 'Agreed Upon Procedures' (AUP) uitvoeren. De basis hiervoor is (eveneens) het kader datakwaliteit van de Pensioenfederatie en het NBA werkprogramma.

3.9 Kenmerken pensioenregelingen

Het pensioenfonds voerde tot 2018 twee pensioenregelingen uit voor LRQA Nederland B.V. (voorheen Lloyd's Register Nederland B.V.) en Lloyd's Register EMEA, beide gevestigd in Rotterdam; '*Pensioenreglement 1 januari 2006*' voor werknemers die vóór 1 april 2003 in dienst zijn getreden bij één van de aangesloten ondernemingen en '*Pensioenreglement 1 april 2003*' voor werknemers die vanaf 1 april 2003 in dienst zijn getreden bij één van de aangesloten ondernemingen.

Vanaf 1 januari 2018 is er een pensioenregeling die geldt voor alle werknemers van alle aangesloten ondernemingen. Hierna staan de kenmerken van de pensioenregeling die vanaf 1 januari 2018 van kracht is geworden.

De belangrijkste kenmerken van het 'Pensioenreglement 2018' zijn:

- het betreft een middelloonregeling;
- maximaal pensioensalaris EUR 137.800,-- (in 2024);
- franchise EUR 17.545,-- (in 2024);
- opbouwpercentage 1,875% per jaar;
- partnerpensioen 70% van het ouderdomspensioen;
- standaard pensioenleeftijd 68 jaar;
- voorwaardelijke indexatie op basis van prijsinflatie;
- eigen bijdrage 6% van de pensioengrondslag;
- Voor werknemers die al vóór 1 januari 2018 deelnemer waren bij het pensioenfonds geldt een afwijkende eigen bijdrage, te weten:
 - In dienst getreden in 2017 of eerder in de middelloonregeling: 3,5%
 - Tot 2018 deelnemer aan de eindloonregeling: 0%

De pensioenregeling 2018 omvat ook een arbeidsongeschiktheidspensioen, een tijdelijk partnerpensioen en een wezenpensioen. De pensioenregeling kent verder diverse keuzemogelijkheden: zo kan worden gekozen voor een andere pensioendatum en verschillende pensioensoorten kunnen tegen elkaar worden uitgeruild.

De actieve deelnemers per 31 december 2017 ontvangen gedurende hun deelnemerschap tijdelijk een onvoorwaardelijke toeslag. Deze tijdelijke toeslag wordt gefinancierd vanuit een Escrow (geblokkeerde rekening) die buiten het pensioenfonds is ondergebracht. De werkgevers hebben in totaal een bedrag van EUR 19 miljoen op deze Escrow rekening gestort. Zolang deze tijdelijke toeslag vanuit de Escrow kan worden gefinancierd, komt deze in plaats van de voorwaardelijke toeslag vanuit de middelen van het pensioenfonds. De tijdelijke toeslag bedraagt (maximaal) 1,5% in de jaren 2018 tot en met 2024 en vanaf 2025 (maximaal) 2,5% per jaar. De tijdelijke toeslag wordt gemaximeerd op de CAO-loonontwikkeling in Nederland. Als de aanwezige dekkingsgraad hoger is dan het vereist eigen vermogen kunnen deze deelnemers naast de tijdelijke toeslag ook een toeslag vanuit de middelen van het pensioenfonds ontvangen. De hoogte van de toeslag uit de middelen van het Fonds is gelijk aan het eventuele positieve verschil tussen de reguliere (voorwaardelijke) toeslag vanuit het Fonds en de tijdelijke toeslag. De totale toeslag is inclusief de tijdelijke toeslag maximaal gelijk aan de CAO-loonontwikkeling in Nederland.

3.10 Ontwikkelingen in deelnemers

Demografie deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden ultimo 2024

Ift	Aantal deelnemers			Totaal
	Actief	Gewezen	Pensioengerechtigd	
< 20			3	3
20-25	1	3	4	8
25-30	11	12	4	27
30-35	19	24	1	44
35-40	29	61	0	90
40-45	38	84	0	122
45-50	51	87	0	138
50-55	62	100	3	165
55-60	69	110	8	187
60-65	62	84	10	156
65-70	9	26	66	101
70-75		2	59	61
75-80			62	62
80-85			30	30
85-90			22	22
90-95			6	6
>95			1	1
Totaal	351	593	279	1.223

Mutatieoverzicht deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

	Deel- nemers	Gewezen deel- nemers	Ouder- doms- pensioen	Partner- pensioen	Wezen- pensioen	Arbeids- ongeschiktheids- pensioen	Totaal pensioen- gerechtigden
Aantallen per 1 januari 2024	386	551	185	60	14	11	270
Bij	16	120	23	4	0	1	28
Af	51	78	7	1	3	8	19
Aantallen per 31 december 2024	351	593	201	63	11	4	279

4. Verantwoording over het gevoerde beleid in 2024

4.1 Inleiding

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en legt hierover verantwoording af aan de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, het verantwoordingsorgaan en de interne en externe toezichthouders. Het bestuur doet dit door het opstellen van een jaarverslag (incl. controle-verklaringen van de accountant en de certificerend actuaris), rapportages aan de externe toezichthouders en communicatie naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Strategische doelstellingen

Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven, heeft het Fonds vanuit haar missie om zo goed mogelijke uitvoering te geven aan de pensioenovereenkomst een aantal strategische hoofddoelstellingen geformuleerd. Deze zijn:

- *Tot de overgang naar het nieuwe stelsel uitvoering geven aan de huidige afgesproken kaders van de sociale partners en een vertrouwde en betrokken partner zijn bij de transitie naar een nieuw pensioenstelsel. Hierbij wordt de deelnemer centraal gesteld.*
- *Het behoud van invloed en medezeggenschap van de diverse stakeholders door middel van een paritaire vertegenwoordiging in het bestuur. Daarbij is het van belang dat bestuursleden – naast deskundigheid, kennis en ervaring – voldoende draagvlak hebben vanuit de geleding die zij vertegenwoordigen.*
- *Het voeren van (financieel) beleid waarmee de transitiedoelstellingen gerealiseerd kunnen worden.*
- *Het op efficiënte en effectieve wijze uitvoeren van de primaire processen.*
- *Kostenbeheersing in relatie tot de doelstellingen van het fonds.*
- *De reputatie van het pensioenfonds hooghouden.*

Het uitgestippelde beleid, waarvan de belangrijkste uitgangspunten zijn gedefinieerd in paragraaf 3.5, staat in dienst van deze missie en dient bij te dragen aan de realisatie van de strategische doelstellingen. In het verdere verloop van dit hoofdstuk zal per beleidsterrein verantwoording worden afgelegd en een toelichting worden gegeven op het gevoerde beleid in 2024. Daar waar per beleidsterrein door het bestuur subdoelstellingen zijn geformuleerd zullen deze worden genoemd. Er zal worden getoond wat de resultaten zijn geweest, hoe deze hebben bijgedragen aan de strategische hoofddoelstellingen en of bijsturing van het beleid gewenst of nodig is geweest.

Achtergrondinformatie, feiten en cijfers met betrekking tot financiële zaken, beleggingen, actuariële zaken en risicomanagement zijn verder uitgediept in hoofdstukken 6 tot en met 9.

4.2 Financieel beleid, herstelplan, beleid inzake kortingen en actuariële zaken in 2024

Doelstellingen financieel beleid

Een solide financieel beleid draagt bij aan de strategische doelstellingen, omdat dit voor meer zekerheid zorgt. Het bestuur heeft de volgende subdoelstellingen geformuleerd:

- Verbetering dekkingsgraad, minimaal conform herstelplan uit het herstelplan
- Prudente actuariële grondslagen
- Gemiddeld genomen geen negatief resultaat op kosten

Gevoerde beleid in 2024

Dekkingsgraad en herstelplan

De financiële positie van het pensioenfonds is in 2024 verbeterd. De beleidsdekkingsgraad is gestegen van 117,6% ultimo 2023 naar 120,3% per 31 december 2024 en de actuele dekkingsgraad is in 2024 gestegen van 116,7% ultimo 2023 naar 118,7% eind 2024. Bij deze dekkingsgraad is reeds rekening gehouden met de indexatie waartoe het bestuur in december 2024 heeft besloten (zie paragraaf 4.7).

Gedurende een groot deel van het jaar was er nog een herstelplan van kracht. Ultimo 2024 was de beleidsdekkingsgraad hoger dan de vereiste dekkingsgraad. Daarmee is het herstelplan officieel ten einde gekomen. Het Fonds heeft dit begin 2025 gemeld bij DNB. De toezichthouder heeft de mededeling voor kennisgeving aangenomen en had naar aanleiding van het bericht geen vragen of opmerkingen.

Bij de actualisatie van het herstelplan begin 2024 is uitgegaan van de parameters zoals voorgeschreven door DNB. In het herstelplan wordt uitgegaan van de maximale rendementen zoals voorgeschreven door DNB. Het in 2024 vernieuwde herstelplan is ingediend bij DNB. Op 21 mei 2024 heeft de toezichthouder laten weten in te stemmen met het geactualiseerde plan.

Uit het herstelplan 2024 blijkt op basis van de dekkingsgraad per 31 december 2023 en de gehanteerde aannames, dat het Fonds naar verwachting binnen 4 jaar, zonder korten van pensioen, kan toegroeien naar een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, dus ruim binnen de 10 jaar die het herstelplan bestrijkt. In werkelijkheid ging het herstel dus nog sneller, reeds eind 2024 lag de beleidsdekkingsgraad hoger dan de vereiste dekkingsgraad.

Actuariële zaken

Prognosetafel

Op 30 september 2024 is het Fonds overgestapt op de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2024 (als vervanger van de Prognosetafel AG2022). Dit is eind 2024 nog steeds de meest recente AG prognosetafel. De pensioenvoorzieningen op de balans per 31 december 2023 zijn nog gebaseerd op de Prognosetafel AG2022 en per 31 december 2024 zijn deze op basis van de Prognosetafel AG2024 vastgesteld. De overstap naar de nieuwere prognosetafel betreft een schattingswijziging.

Flexibilisering- en afkoopfactoren

De flexibilisering- en afkoopfactoren staan normaal voor vijf jaar vast. Ieder jaar wordt geëvalueerd of de factoren tussentijds moeten worden aangepast. Dit gebeurt op basis van vastgestelde criteria. Aanpassing van de factoren gebeurt:

- Indien de sekseneutrale waarde van het totale pensioen van een deelnemer met meer dan 1,5% toe- of afneemt bij het vervroegen van de pensioenexit van 68 naar 66 jaar; of
- De sekseneutrale waarde van het totale pensioen van een deelnemer met meer dan 1,5% toe- of afneemt bij de uitruil van het partnerpensioen voor ouderdompensioen.

Op basis van de evaluatie die in december 2024 heeft plaatsgevonden, heeft het bestuur besloten om de flexibilisering- en afkoopfactoren in 2025 ongewijzigd te laten.

Voorziening voor uitvoeringskosten

Het bestuur heeft begin 2025 getoetst of de voorziening voor uitvoeringskosten (hierna kostenvoorziening) van 3% nog toereikend is. De conclusie is dat 3% voldoende is om de pensioenverplichtingen af te wikkelen als er per direct geen ondernemingen meer bij het pensioenfonds zijn aangesloten en er dus geen kostendekking vanuit de premie meer is.

Er is ook gekeken naar de kostenvoorziening die de beoogde uitvoerder onder het nieuwe pensioenstelsel hanteert. Op basis van wat nu bekend is zou de benodigde kostenvoorziening bij de beoogde uitvoerder uitkomen op circa 3,1%. Hoewel het bestuur nog niet definitief heeft besloten over invaren en een CWO naar de beoogde nieuwe uitvoerder en de beoogde uitvoerder zijn grondslagen nog niet definitief heeft vastgesteld, heeft het bestuur besloten om de kostenvoorziening per 31 december 2024 te verhogen naar 3,5%. Daarmee wordt voldoende prudentie ingebouwd richting de toekomst. Bijkomend voordeel is dat er meer jaarlijkse vrijval is vanuit de voorziening, wat de kostendekking ten goede komt. Een hogere voorziening is wel negatief voor de dekkingsgraad, maar als na de CWO blijkt dat de kostenvoorziening te hoog was ingeschat dan valt het meerdere op dat moment vrij ten gunste van de individuele pensioenvermogens.

De pensioenvoorzieningen op de balans per 31 december 2023 zijn nog gebaseerd op een kostenvoorziening van 3% en per 31 december 2024 zijn deze gebaseerd op 3,5%. De verhoging van de kostenvoorziening betreft een schattingswijziging.

Transitie FTK

Fondsen kunnen ervoor kiezen om gebruik te maken van het transitie FTK. Onder het transitie FTK gelden andere indexatie- en kortingsregels. Om gebruik te mogen maken van het transitie FTK zou het Fonds veel inspanning hebben moeten leveren om tijdig diverse documentatie inclusief advies van het verantwoordingsorgaan in te dienen bij toezichthouder DNB. Het bestuur zag weinig voordelen om de keuze voor het transitie FTK te rechtvaardigen. Het bestuur heeft daarom begin 2024 besloten om net als in 2023 hier ook in 2024 geen gebruik van te maken. Nadat de invaardatum is uitgesteld naar 1 januari 2027 heeft het bestuur deze keuze in januari 2025 heroverwogen. Dit heeft niet tot een andere conclusie geleid.

Kostenbeheersing, evaluatie kostendekking en resultaat op kosten

De directe uitvoeringskosten van het Fonds in een jaar worden gedekt door vrijval uit de kostenvoorziening bij het verrichten van pensioenuitkeringen en door een opslag voor directe uitvoeringskosten in de premie. Kosten gerelateerd aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel worden op basis van de uitvoeringsovereenkomst doorbelast aan de werkgevers dan wel rechtstreeks bij de werkgevers in rekening gebracht. Ook de kosten voor de externe bestuursleden die namens de deelnemers zitting nemen in het bestuur worden voor de helft door de werkgever gedragen. De kosten voor vermogensbeheer (waaronder advisering over vermogensbeheer) komen ten laste van de beleggingsopbrengsten.

Het bestuur bekijkt ieder jaar de ontwikkeling van de kostendekking. De meest recente evaluatie van de kostendekking heeft begin 2025 plaatsgevonden. Het bestuur heeft geconcludeerd dat ook wanneer incidentele kosten buiten beschouwing worden gelaten er van jaar op jaar sprake is van een negatief resultaat op kosten. In 2024 bedroeg het negatief resultaat op kosten EUR 218.000 (2023: EUR 295.000). Dit wordt aan de ene kant veroorzaakt doordat de uitvoeringskosten structureel stijgen en aan de andere kant daalt in absolute zin het bedrag voor directe uitvoeringskosten in de pensioenpremie omdat het aantal actieve deelnemers van jaar op jaar langzaam afneemt. De kostendekking neemt dus af, terwijl veel kosten niet afhankelijk zijn van het aantal deelnemers.

Het bestuur ziet de kosten van jaar op jaar toenemen, onder andere doordat uitbestedingspartijen, toezichthouders en adviseurs de prijs- en/of looninflatie doorberekenen in hun tarieven. Daarnaast wordt het Fonds geconfronteerd met kosten die voortvloeien uit eisen van de toezichthouders en wet- en regelgeving. Het bestuur let kritisch op alle kosten die gemaakt worden, maar ziet weinig mogelijkheden om aan de uitgavenkant de kosten te verminderen zonder het gevaar te lopen niet langer compliant te zijn.

Om toch tot een betere kostendekking te komen heeft het bestuur begin 2025 besloten om de opslag in de premie voor directe uitvoeringskosten vanaf 2025 te verhogen van 2,75% naar 3,45% van de pensioengevende salarissom. Deze verhoging leidt tot een substantiële verbetering van de kostendekking. Desondanks is de verwachting dat er ook voor de komende jaren tot aan de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel sprake zal zijn van een negatief resultaat op kosten. Om volledig kostendekkend te zijn zou de opslag moeten zijn verhoogd naar circa 4,15%. Aangezien de verhoging volledig voor rekening van de werkgevers komt, vindt het bestuur een verdere verhoging niet evenwichtig, de kosten worden immers ook gemaakt voor de voormalig werknemers en pensioengerechtigden. Bovendien nemen de werkgevers reeds de kosten voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voor hun rekening, bij andere pensioenfondsen komen deze veelal voor rekening van de pensioenfondsen zelf.

Conclusies van het bestuur

Het bestuur concludeert dat de financiële positie in 2024 is verbeterd, zelfs zodanig dat er geen herstelplan meer nodig is. Dit is gunstig voor de mogelijkheden om te kunnen indexeren (dit wordt in paragraaf 4.7 toegelicht).

Door de actuariële grondslagen regelmatig tegen het licht te houden en indien nodig aan te passen, blijven deze prudent. De overstap naar de nieuwe prognosetafel en de verhoging van de kostenvoorziening van 3% naar 3,5% ultimo 2024 zijn hier concrete voorbeelden van.

De doelstelling om gemiddeld genomen geen negatief resultaat op kosten te hebben is niet gehaald. Het bestuur let scherp op de uitgavenkant, maar dat kan desondanks niet voorkomen dat de kosten de komende jaren zullen stijgen. De kostenstijging ondersteunt de visie van het Fonds dat het onder het nieuwe pensioenstelsel niet langer de beste keuze is voor uitvoering van de pensioenregeling. Wel zorgt het bestuur ervoor, binnen wat evenwichtig mogelijk is, om de kostendekking te verbeteren door een verhoging van de opslag van directe uitvoeringskosten vanaf 2025 van 2,75% naar 3,45% van de pensioengevende salarissom.

Zie voor meer achtergrondinformatie en details ook hoofdstuk '6. Financiële zaken en positie van het pensioenfonds' van dit bestuursverslag.

4.3 Premiebeleid in 2024

Doelstellingen premiebeleid

Het bestuur heeft de volgende subdoelstellingen geformuleerd:

- Toekomstbestendige premie
- Verbetering van de premiedekkingsgraad

Gevoerde beleid in 2024

De financiering van de aanspraken ingevolge het pensioenreglement vindt plaats op basis van een zogeheten systeem van Collective Defined Contribution (CDC-regeling). De jaarlijkse premie wordt vastgesteld op basis van een vaste premiemethodiek. Deze premiemethodiek is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst. Het bestuur kan de premie of de berekeningsmethodiek niet zelfstandig wijzigen. Het Fonds dempt de premie op basis van verwacht rendement.

Bij de gedempte kostendekkende premie wordt uitgegaan van het verwachte reëel fondsrendement waarbij voor de risicovrije vastrentende waarden het verwachte rendement voor een periode van vijf jaar wordt vastgezet. De huidige periode van vijf jaar loopt vanaf 2023. Hierbij wordt uitgegaan van de DNB rentetermijnstructuur per 30 september 2022.

Vanaf 2024 moet het pensioenfonds uitgaan van een lager verwacht aandelenrendement. De minister van SZW had pensioenfonds de mogelijkheid geboden om het verwacht rendement op risicovrije vastrentende waarden eind 2023 opnieuw voor vijf jaar vast te stellen. Binnen het bestuur is uitgebreid over dit onderwerp gesproken waarbij de belangen van alle partijen zijn afgewogen. Een reset zou gunstig zijn voor de werkgevers en ongunstig voor de deelnemers. De premiedekkingsgraad is weliswaar gestegen tot boven 100%, maar tussen 2018 en 2022 lag deze onder de 100%. Het bestuur heeft meegewogen dat toen niet is ingegrepen ten gunste van de deelnemers. Bij een reset zal de premiedekkingsgraad lager worden en het is niet uitgesloten dat deze alsnog wederom onder de 100% komt. Het fonds is niet verplicht tot een reset. Als besloten zou worden tot een reset, dan zal de uitvoeringsovereenkomst met de werkgevers moeten worden aangepast. Het openbreken van de afspraken zou er toe kunnen leiden dat de werkgevers ook andere elementen uit de overeenkomst ter discussie zouden stellen. Bovendien zou er advies ingewonnen moeten worden bij het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan is in het verleden altijd kritisch geweest als het gaat om de lage premiedekkingsgraad. Alles overwegend heeft het bestuur eind 2023 besloten om de curve niet opnieuw vast te stellen.

Bij het vaststellen van de rente waarmee de premie wordt berekend, wordt rekening gehouden met een afslag voor prijsinflatie. Hierdoor wordt de rekenrente lager en de premie hoger. Het vaststellen van de afslag gebeurt op basis van aannames. Voor de lange termijn wordt uitgegaan van een prijsinflatie van 2,0%. Voor de eerste acht jaar is standaard de aanname dat de huidige prijsinflatie lineair naar 2,0% toegroeit (vóór 2024 was dit 1,9%).

Bij de voorziening pensioenverplichtingen moet worden uitgegaan van de actuele DNB rentetermijnstructuur. De premiedekkingsgraad is gedurende 2024 licht gedaald van 111% aan het begin van het jaar naar circa 106% ultimo 2024 (van belang voor de premie van 2025). De premiedekkingsgraad is nog altijd hoger dan 100% omdat de DNB rentetermijnstructuur per 1 januari 2025 hoger is dan de reële rendementscurve. De premiedekkingsgraad is wel enigszins lager dan de dekkingsgraad, waardoor de premie een licht negatieve bijdrage aan de dekkingsgraadontwikkeling heeft.

Tot 2022 lag de premiedekkingsgraad nog onder de 100%. De hogere premiedekkingsgraad is vooral het gevolg van de gewijzigde FTK-parameters. Er wordt uitgegaan van een lager verwacht reëel rendement door een lagere rendementsverwachting en een hogere inflatieverwachting. Hierdoor neemt de gedempte kostendeckende premie toe. Wat ook positief voor de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad is geweest, is dat de marktrente zich op een beduidend hoger niveau bevindt dan in de jaren tot 2022.

In 2024 geldt een prudentie afslag van 0,25% (tot en met 2022 was dit nog 0,15%).

Zoals reeds in paragraaf 4.2 is toegelicht heeft het bestuur besloten om de opslag voor directe uitvoeringskosten in de premie vanaf 2025 te verhogen van 2,75% naar 3,45% van de pensioengevende salarissom.

Conform de uitvoeringsovereenkomst dient ieder kwartaal een kwart van de voorlopige jaarpremie bij de werkgevers in rekening te worden gebracht. In de praktijk vindt facturatie van de voorlopige premie per maand plaats. De definitieve afrekening gebeurt na vaststelling van het jaarwerk. De betaaldiscipline aan de kant van de werkgevers verliep in 2024 beter dan in 2023.

Conclusies van het bestuur

Het bestuur is tevreden over de premiedekkingsgraad, aangezien deze nog steeds boven de 100% ligt. Het bestuur heeft na een afweging van belangen ervoor gekozen om geen gebruik te maken van de mogelijkheid om de rentecurve te resetten en heeft eind 2023 besloten om de premiesystematiek in 2024 ongewijzigd voort te zetten.

4.4 Beleggingsbeleid in 2024

Doelstellingen beleggingsbeleid

Vanuit de algemene doelstellingen van het Fonds zijn twee doelstellingen direct van toepassing op het strategisch beleggingsbeleid. Enerzijds is het doel van het Fonds te voldoen aan de nominale pensioenverplichtingen. Anderzijds is het de ambitie van het Fonds een zo goed mogelijke koopkrachtbescherming waar te maken.

Gevoerde beleid in 2024

De beleggingen van het Fonds zijn een vast onderdeel tijdens bestuursvergaderingen. Voorstellen waar het bestuur een besluit over dient te nemen worden voorbereid door de beleggingsadviescommissie (BAC) en eerst uitgebreid tijdens bestuursvergaderingen besproken en toegelicht, vaak met ondersteuning van externe deskundigen. De BAC monitort periodiek de werkelijke asset allocatie (blijven de beleggingen binnen de vastgestelde bandbreedtes), de performance resultaten, de fondsmanagers, of wordt voldaan aan de restricties van het beleggingsbeleid en het risicobudget en brengt hierover verslag uit tijdens de bestuursvergaderingen. De dashboard rapportages van Sprenkels zijn hiervoor de basis. Tevens initieert de

BAC nieuwe (beleids-)onderwerpen die met de beleggingen en het beheer van het balansrisico te maken hebben.

In 2024 zijn op beleggingsgebied in het bestuur onder andere de volgende onderwerpen besproken:

- De ontwikkeling van de beleggingen en de renteafdekking aan de hand van dashboardrapportages en factsheets.
- Het beleggingsrendement voor de gehele portefeuille was over 2024 positief en bedroeg 8,7%. De details staan in paragraaf 7.6.
- De allocaties vastrentende en zakelijke waarden zijn in 2024 binnen de bandbreedtes gebleven, er hoefde in 2024 geen herbalancerings plaats te vinden.
- Het Fonds heeft ten aanzien van de classificatie voor SFDR in 2024 geen wijzigingen doorgevoerd. Het Fonds classificeert de pensioenregeling nog steeds als een overig product (artikel 6) en niet als een duurzaam financieel product dat ecologische of sociale kenmerken promoot (licht groen, artikel 8).
- Het beleid van het Fonds is om het renterisico af te dekken op basis van een dynamische rentestaffel. In januari 2024 heeft het bestuur besloten om de renteafdekking tijdelijk te verhogen naar 80% van de pensioenverplichtingen. Dit zorgt voor meer stabiliteit van de dekkingsgraad tot het moment van invaren. Meer stabiliteit is in het belang van alle groepen. Het bestuur maakt hierbij gebruik van de discretionaire bevoegdheid die het beleid biedt om af te wijken van de dynamische rentestaffel. De rentestaffel zelf wordt niet aangepast; het strategische beleid verandert dus niet.
- Tijdens diverse sessies heeft de BAC, afzonderlijk en samen met de RC, besproken hoe de ESG-risico's verankerd kunnen worden in het IRM-beleid. Vanuit een long list is een short list van ESG risico's gemaakt. De overgebleven risico's zijn verder uitgewerkt en gekoppeld aan een bestaande risicocategorie binnen het IRM-raamwerk van het Fonds, waarbij de risicohouding van de betreffende categorie wordt gevolgd. Hierbij is rekening gehouden met de 'Guidance' en 'Good Practices' van DNB. De ESG-risico's zijn ingebed in de risicorapportages.
- Tijdens BAC-vergaderingen en bestuursvergaderingen is ook gesproken over de aansluiting van de huidige beleggingsportefeuille van het Fonds op de beoogde portefeuille (o.b.v. de default life cycle) onder het nieuwe pensioenstelsel bij de beoogde nieuwe uitvoerder. De verwachting is dat de beoogde portefeuille meer risico in zich zal dragen. Dit zorgt ervoor dat het Fonds in een spagaat komt te zitten; richting de transitie de portefeuille alvast in stappen aanpassen op de nieuwe situatie of het juist derisken van de portefeuille om met een voldoende hoge dekkingsgraad te kunnen invaren. Het Fonds heeft dit dilemma ook aan toezichthouder DNB voorgelegd. De nadere guidance die DNB hierover in april 2024 heeft gepubliceerd helpt niet om dit probleem op te lossen. Meer over het nieuwe pensioenstelsel leest u in paragraaf 5.3.
- Jaarlijks wordt het beleggingsjaarplan vernieuwd.

Conclusies van het bestuur

Afgezien van de verhoging van de renteafdekking naar 80% was het beleidsmatig een stabiel en rustig beleggingsjaar met een mooi rendement op de portefeuille van 8,7%. Door de verbetering van de financiële positie kon net als in 2023 ook in 2024 worden besloten tot verhoging van de pensioenen van de inactieven en de actieven die na 2017 deelnemer zijn geworden.

Meer informatie over de beleggingen en maatschappelijk verantwoord beleggen vindt u in hoofdstuk "7. Beleggingen" verderop in dit bestuursverslag.

4.5 Risicobeleid in 2024

Doelstellingen inzake risicomanagement

Uitgangspunt van het risicomanagement is dat risicohouding en risicobeheersing op elkaar aansluiten. Risico's die het bereiken van de strategische doelstellingen van het Fonds bedreigen dienen zoveel mogelijk vermeden te worden en zal het Fonds eventueel zodanig mitigeren dat ze binnen de risicohouding passen. De organisatorische opzet van het risicomanagement dient adequaat te zijn en te zijn geborgd in het beleid, de processen en de bestuurlijke jaarkalender.

Gevoerde beleid in 2024

Risicomanagement en risicobeheersing

Het onderwerp risicomanagement en risicobeheersing stond in 2024 veelvuldig op de bestuursagenda. Het bestuur heeft daarbij de volgende activiteiten ontplooid:

- Ook in boekjaar 2024 is aandacht geweest voor de werkbaarheid van de beheersmaatregelen en het aantal (key) beheersmaatregelen om risicomanagement goed te laten werken. Over het boekjaar zijn vier risicorapportages door de RC aan het bestuur uitgebracht. Deze rapportages zijn met name gericht op de werking van de beheersmaatregelen en eventuele effecten op strategische risico's. De rapportages laten zien waar het Fonds vandaan komt, hoe de werking van het RC-beleid in een periode was en wat de ontwikkelingen zijn.
- Het uitbestedingsrisico, in het bijzonder dat van de pensioenadministratie, stond in 2024 veelvuldig op de agenda. De ISAE3402 rapportages (of gelijkwaardig) van de (kern) uitbestedingsrelaties worden jaarlijks door het bestuur beoordeeld op inhoud en opzet en zijn een vast onderdeel van de bestuurlijke jaarkalender. Zie voor meer informatie over de uitbesteding en de beoordeling van de rapportages paragraaf 3.8.
- Het IRM-document is, mede naar aanleiding van de herijking van de strategische en operationele risico's, geactualiseerd.
- De BYOD-richtlijn is geactualiseerd, maar er waren geen noemenswaardige inhoudelijke wijzigingen. Alle personen die onder de richtlijn vallen hebben de jaarlijkse verklaring dat de richtlijn wordt nageleefd, ingeleverd bij het Fonds.
- Er is een analyse gemaakt in hoeverre het Fonds de gedragslijn Persoonsgegevens naleeft. Dit gebeurt jaarlijks. Hierover leest u meer in paragraaf 4.12.
- Viermaal per jaar wordt de Dashboard rapportage van Sprenkels besproken tijdens de bestuursvergaderingen. Vaste onderdelen daarbij zijn een analyse van de ex-post en ex-ante renteafdekking en een gevoeligheidsanalyse. Bij de gevoeligheidsanalyse wordt de impact op de dekkingsgraad van een renteschok en/of een waardedaling van de aandelen bekeken. (zie ook paragraaf 9.6) Tevens wordt middels deze rapportage gerapporteerd over het feitelijke en strategische vereist eigen vermogen en gemonitord of deze binnen de door het bestuur gestelde bandbreedte blijft.
- De compliance officer heeft samen met de risicomanager een integriteits-risicoanalyse gedaan. Hierbij is op verschillende deelgebieden geïnventariseerd wat het bruto risico is, wat de genomen beheersmaatregelen zijn en welk netto risico er vervolgens over blijft. De resultaten zijn in maart 2024 met het bestuur besproken en vastgesteld. Op alle deelgebieden is de conclusie dat het overgebleven netto risico acceptabel is.
- Tevens heeft over 2024 een beoordeling plaatsgevonden op welke wijze het bestuur invulling geeft aan evenwichtigheid.
- In december 2024 is een nieuwe ERB vastgesteld. De centrale vraagstelling bij de nieuwe ERB was of het pensioenfonds in staat is om tijdig en met behoud van draagvlak bij de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers in te varen naar het nieuwe stelsel en direct daarna over te

dragen naar de beoogde uitvoerder. De nieuwe ERB is opgestuurd naar DNB. DNB heeft (nog) niet inhoudelijk gereageerd.

- De klokkenluidersregeling is in 2024 geactualiseerd.
- Het privacybeleid is in 2024 geactualiseerd.
- De nieuwe wetgeving omtrent DORA stond regelmatig op de agenda. In verband hiermee is diverse documentatie vernieuwd.
- De risico's in het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel was een regelmatig terugkerend onderwerp tijdens de vergaderingen van de risicocommissie en het bestuur. De RC heeft een WTP-risico-analyse opgesteld, die periodiek wordt geactualiseerd. Ook is er gesproken over een plan B, voor het geval het uitgezette pad richting het nieuwe pensioenstelsel niet meer haalbaar is. Meer over het nieuwe pensioenstelsel en de risico's die daarbij kunnen optreden leest u in paragraaf 5.3.

Conclusies van het bestuur

Het bestuur concludeert dat er in 2024 op het gebied van risicobeheer veel is gebeurd. Er zijn stappen voorwaarts gezet op het gebied van risicomanagement en risicobeheersing. Het risicobewustzijn is door de vele aandacht die het bestuur aan risicomanagement heeft besteed, verder vergroot en dat vindt het bestuur belangrijk. Door de continue aandacht voor risicobeheer is het bestuur zich zeer bewust van de (strategische) risico waar het Fonds mee te maken heeft en beter in staat om deze risico's te beheersen en waar nodig beheersmaatregelen te nemen.

Verder concludeert het bestuur dat er bij besluitvorming op structurele wijze aandacht is voor risico's, mede door het gebruik van voorleggers en een tweedelijs beoordeling van de risico's door de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer. Hierdoor wordt de besluitvorming zorgvuldiger.

In hoofdstuk 9 wordt nader ingegaan op de specifieke risico's van het Fonds.

4.6 Haalbaarheidstoets in 2024

Algemeen

Pensioenfondsen moesten tot en met 2023 jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren. De uitgangspunten voor de haalbaarheidstoets worden voorgeschreven door DNB en golden voor alle pensioenfondsen. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in het te verwachten pensioenresultaat (= maatstaf voor koopkrachtbehoud van het pensioen) op fondsniveau en de risico's die daarbij spelen, gegeven de financiële opzet van het pensioenfonds.

DNB staat toe om vanaf 2024 af te zien van de haalbaarheidstoets als een pensioenfonds het voornemen heeft om in te varen. In april 2024 heeft het bestuur besloten om van deze mogelijkheid gebruik te maken. Een projectie voor de komende 60 jaar op basis van het huidige stelsel, in de wetenschap dat over een paar jaar het nieuwe pensioenstelsel zal gelden heeft bovendien geen enkele toegevoegde waarde.

4.7 Indexatiebeleid in 2024

Doelstelling indexatiebeleid

Het Fonds wil een zo goed mogelijke koopkrachtbescherming bieden. De ambitie is om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden jaarlijks aan te passen aan de prijsontwikkeling.

Gevoerde beleid in 2024

Algemeen

Het bestuur heeft beleid vastgesteld ten aanzien van toekomstbestendig indexeren, inhaalindexatie, herstel van kortingen, de indexatiedrempel en de Escrow indexatie voor deelnemers die per 31 december 2017 deelnemer waren bij het Fonds.

Vanaf 1 januari 2018 is het indexatiebeleid onder de nieuwe regeling veranderd en geldt voor zowel actieven als inactieven een voorwaardelijke indexatie. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening wordt geen bestemmingsreserve gevormd en geen premie betaald. De toeslag die verleend wordt over de pensioenaanspraken, is maximaal de stijging van het prijsindexcijfer. Als prijsindex wordt uitgegaan van het consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens, zoals vastgesteld door het CBS. Daarbij wordt uitgegaan van de referentieperiode september – september. Er mag (gedeeltelijk) worden geïndexeerd vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% en volledig vanaf de TBI-grens van circa 134% (per 31 oktober 2024). De indexatie dient ‘toekomstbestendig’ te zijn.

De actieve deelnemers die vóór 2018 reeds waren toegetreden (de Escrow-gerechtigden) ontvangen gedurende hun deelnemerschap tijdelijk een onvoorwaardelijke indexatie gefinancierd vanuit een Escrow (geblokkeerde rekening) die buiten het pensioenfonds in een aparte stichting is ondergebracht. De jaarlijkse hoogte van deze toeslag is (maximaal) 1,5% in 2018 tot en met 2024 en daarna 2,5%, maar bedraagt te allen tijde maximaal de CAO-loonstijging. Als CAO-loonindexcijfer wordt uitgegaan van het loonindexcijfer van de CAO-lonen (per maand inclusief bijzondere beloningen) voor totaal CAO-sectoren (voor alle bedrijven), zoals op 1 januari door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gepubliceerd. Hierbij wordt uitgegaan van de referentieperiode oktober – oktober.

Indien de dekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad en de middelen van het Fonds toereikend zijn, kan de indexatie vanuit de Escrow voor de deelnemers worden aangevuld vanuit de middelen van het Fonds. De indexatie kan dan worden aangevuld tot de cao-loonstijging, maar zal hoogstens worden aangevuld tot het niveau van de indexatie die aan de overige (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden wordt toegekend.

Zie ook de beleidsuitgangspunten in paragraaf 3.5.

Indexatiebesluit genomen in december 2023

In december 2023 heeft het bestuur besloten om de pensioenen van Escrow-gerechtigden per 1 januari 2024 te verhogen met 1,5% (gefinancierd uit de Escrow Stichting). De pensioenen van de inactieven en overige actieve deelnemers worden per deze datum niet geïndexeerd, maar zij krijgen wel met terugwerkende kracht een extra verhoging per 1 januari 2023 van 2,25%. Daarmee komt hun verhoging tezamen met de eerder toegekende 3,55% per 1 januari 2023 uit op 5,88%. De in december 2023 toegekende indexatie is verwerkt in boekjaar 2023 en dus onderdeel van de voorziening per 31 december 2023.

Toelichting indexatiebesluit

Inactieven en overige actieven (niet Escrow-gerechtigd)

Volgens het pensioenreglement mogen de pensioenen van gepensioneerden, gewezen deelnemers en actieve deelnemers die na 2017 in dienst zijn gekomen op 1 januari van een jaar maximaal met de stijging van de prijzen in het voorgaande jaar worden verhoogd. In 2022 zijn de prijzen met 14,53% gestegen (bepalend voor de maximale indexatie op 1 januari 2023) en in 2023 zijn de prijzen met 0,21% gestegen (bepalend voor de maximale indexatie per 1 januari 2024). Op basis van regulier beleid en de dekkingsgraad van het pensioenfonds mag per 1 januari 2024 een verhoging van 0,07% worden gegeven.

Afgelopen jaar golden er versoepelde indexatieregels, deze mogen ook op 1 januari 2024 worden toegepast. Maar zelfs dan mag het pensioenfonds op 1 januari 2024 niet meer dan 0,21% toekennen. (0,21% is de officiële stijging van de prijzen tussen september 2022 en september 2023 zoals door het CBS gepubliceerd). Het bestuur vindt zowel 0,07% als 0,21% een laag percentage in verhouding tot de prijsinflatie vanaf 2022.

Het bestuur heeft ook kennis genomen van het feit dat het CBS de meetmethode voor de prijsinflatie heeft gewijzigd. Het effect van de wijziging van de energieprijzen wordt nu beter gemeten. Op basis van de nieuwe methode zou de prijsinflatie in 2022 eigenlijk circa 8% zijn geweest en in 2023 circa 7%. Het CBS heeft de officiële gepubliceerde cijfers (14,52% voor 2022 en 0,21% voor 2023) echter nooit aangepast. Indien het CBS dit wel had gedaan, dan hadden het bestuur op basis van regulier fondsbeleid per 1 januari 2024 2,25% mogen toekennen. Daarom vindt het bestuur het eerlijk om alsnog 2,25% toe te kennen. Weliswaar kan dat niet per 1 januari 2024, daarom doet het bestuur dit alsnog met terugwerkende kracht per 1 januari 2023, gebruikmakend van de versoepelde indexatieregels per deze datum. Ook dit keer heeft het bestuur voorafgaand aan het besluit uitgebreid gekeken naar de generatie-effecten onder zowel het oude als het nieuwe stelsel. Door toekenning van deze indexatie daalt de dekkingsgraad van het fonds met circa 1,6%.

Escrow-gerechtigden

Een extra verhoging voor Escrow-gerechtigden per 1 januari 2024 uit de middelen van het fonds mag volgens het reglement worden toegekend als het minimum van prijsinflatie en looninflatie hoger is dan 1,5% en de dekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad. Omdat de dekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad is een extra toeslag per 1 januari 2024 op basis van het reglement niet mogelijk.

Ook als de versoepelde regels voor indexatie worden toegepast (dan hoeft de dekkingsgraad niet meer hoger te zijn dan de vereiste dekkingsgraad) is het nog steeds niet mogelijk extra indexatie per 1 januari 2024 toe te kennen. De looninflatie is weliswaar hoger dan 1,5%, maar de totale indexatie bij een aanvulling uit de fondsmiddelen mag nooit meer dan 0,21% zijn. Het bestuur heeft bekeken of een extra indexatie per 1 januari 2023 voor de Escrow-gerechtigden mogelijk is. De looninflatie bedroeg toen 3,55% en de prijsinflatie 14,53%. De Escrow-gerechtigden krijgen in dat geval dus maximaal 3,55% (het minimum van prijs- en looninflatie). Aangezien 3,55% reeds is toegekend op 1 januari 2023, is er helaas voor de Escrow gerechtigden ook per 1 januari 2023 geen extra ruimte voor indexatie.

Indexatiebesluit genomen in december 2024

In december 2024 heeft het bestuur besloten om de pensioenen van Escrow-gerechtigden per 1 januari 2025 te verhogen met 2,5% (gefinancierd uit de Escrow Stichting). De pensioenen van de inactieven en overige actieve deelnemers worden per deze datum verhoogd met 1,73%. Dit is de indexatie die op basis van regulier beleid kan worden toegekend (er golden eind 2024 geen versoepelde indexatieregels). De in december 2024 toegekende indexatie is verwerkt in boekjaar 2024 en dus onderdeel van de voorziening per 31 december 2024.

Toelichting indexatiebesluit

Inactieven en overige actieven (niet Escrow-gerechtigd)

Volgens het pensioenreglement mogen de pensioenen van gepensioneerden, gewezen deelnemers en actieve deelnemers die na 2017 in dienst zijn gekomen op 1 januari van een jaar maximaal met de stijging van de prijzen in het voorgaande jaar worden verhoogd. In 2024 zijn de prijzen met 3,5% gestegen. Op basis van regulier beleid en de dekkingsgraad van het pensioenfonds mag per 1 januari 2025 een verhoging van 1,73% worden gegeven. Omdat de verhoging volledig in lijn is met het fondsbeleid en de (strategische) doelstelling om zoveel als mogelijk te zorgen voor koopkrachtbehoud, ziet het bestuur geen reden om tot een afwijkend percentage te besluiten. Door toekenning van deze indexatie daalt de dekkingsgraad van het fonds met circa 1,5%. Deze blijft daarmee nog ruim boven het niveau om nog evenwichtig te kunnen invaren.

Escrow-gerechtigden

Met de toekenning van 2,5% indexatie per 1 januari 2025 aan Escrow-gerechtigden wordt eveneens bestaand beleid gevolgd. Een extra verhoging voor Escrow-gerechtigden per 1 januari 2025 uit de middelen van het fonds mag volgens het reglement worden toegekend als het minimum van prijsinflatie en looninflatie hoger is dan 2,5% en de dekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad. De totale verhoging (regulier plus extra) mag nooit meer zijn dan de verhoging die aan niet Escrow-gerechtigden is toegekend, in dit geval dus 1,73%. Om deze reden, maar ook omdat de dekkingsgraad ten tijde van de besluitvorming lager was dan de vereiste

dekkingsgraad is een extra toeslag per 1 januari 2025 voor Escrow-gerechtigden vanuit de fondsmiddelen niet mogelijk.

Conclusies van het bestuur

Het bestuur is zich ervan bewust dat aan de verschillende groepen (Escrow-gerechtigden en niet Escrow-gerechtigden) verschillende indexatiepercentages zijn toegekend. Dit is rechtstreeks het gevolg van het beleid zoals dit door sociale partners is afgesproken en vastgelegd in het pensioenreglement, waarbij voor de verschillende groepen verschillende indexatiemaatstaven gelden. Ook de financieringsbron is anders; iedere indexatie die aan de niet Escrow-gerechtigden wordt toegekend, wordt betaald uit de fondsmiddelen, terwijl de indexatie voor Escrow-gerechtigden door de Escrow stichting wordt betaald.

Het bestuur concludeert dat de pensioenen van de Escrow-gerechtigden per 1 januari 2024 en 1 januari 2025 volledig conform hun maatstaf zijn geïndexeerd.

De pensioenen van de niet Escrow-gerechtigden zijn per 1 januari 2023 inclusief de extra indexatie waartoe in december 2023 is besloten van 2,25% uiteindelijk in totaal met 5,88% verhoogd. Op basis van de versoepelde regels zou een toekenning van de volledige maatstaf (14,53%) geoorloofd zijn, maar het bestuur vond dat niet evenwichtig, omdat dan een te groot deel van het fondsvermogen bij één groep terecht zou komen. Bovendien zou de financiële positie van het Fonds dan zodanig verslechteren, dat de kans op toekomstige kortingen groter wordt. Ook de per 1 januari 2024 (0%) en per 1 januari 2025 toegekende indexatie (1,73%) zijn allebei lager dan de maatstaf.

Met de toegekende indexaties is de (strategische) doelstelling koopkrachtbehoud gedeeltelijk waargemaakt.

4.8 Integriteitsbeleid en compliance in 2024

Doelstelling integriteitsbeleid

De doelstelling met betrekking tot het integriteitsbeleid is dat er geen gevaar ontstaat voor de aantasting van de reputatie, alsmede de daaruit voortvloeiende mogelijke bestaande en toekomstige bedreiging van het vermogen of resultaat van het pensioenfonds.

Gevoerde beleid in 2024

Het bestuur vindt integriteit en compliance belangrijke onderwerpen en heeft hier ook in 2024 de nodige aandacht aan besteed. De belangrijkste beleidsuitgangspunten staan verwoord in paragraaf 3.5 van dit bestuursverslag.

De (externe) compliance officer de heer G.J. Mersch van GBA Accountants & Adviseurs houdt toezicht op de naleving van de gedragscode. De gedragscode van het Fonds is in 2022 voor het laatst geactualiseerd op basis van de standaard modelgedragscode van de Pensioenfederatie. In 2023 heeft de Pensioenfederatie een aangepaste modelgedragscode gepubliceerd. De compliance officer heeft de verschillen in kaart gebracht tussen de oude en nieuwe modelgedragscode en geconcludeerd dat inhoudelijk er geen reden tot aanpassing van de gedragscode is.

De compliance officer houdt een register bij van de nevenfuncties van het bestuur, het VO, de visitatiecommissie en de adviseurs van het pensioenfonds. Het agendapunt 'meldingen inzake compliance' staat standaard op de agenda van iedere bestuursvergadering. Het onderwerp compliance staat op de jaarkalender van het pensioenfonds.

Jaarlijks worden in aanwezigheid van de compliance officer de volgende punten behandeld tijdens een bestuursvergadering:

- de compliance rapportage over het afgelopen jaar;
- vaststelling groep van verbonden personen;
- ondertekening nalevingsverklaring;
- inventarisatie nevenfuncties, privérelaties en privé belangen. Hierbij wordt ook gekeken of nevenfuncties een (mogelijk) belangenconflict kunnen veroorzaken. Geconstateerd is dat dit niet het geval is;
- integriteitsrisicoanalyse;
- evaluatie van beleid en gedragscode.

Conclusies van het bestuur

De compliance officer brengt na afloop van het jaar schriftelijk verslag uit aan het bestuur. Uit de compliance rapportage die de heer Mersch over 2024 heeft uitgebracht blijkt dat er geen bijzonderheden op compliance gebied zijn geweest. Daarmee voldoet het fonds aan de doelstelling om geen reputatieschade op te lopen door niet integer handelen door verbonden personen.

4.9 Uitbestedingsbeleid in 2024

Doelstellingen uitbestedingsbeleid

Het uitbestedingsbeleid heeft als doel dat ook bij uitbesteding van activiteiten de strategische doelstellingen van het pensioenfonds gewaarborgd blijven en dat er sprake is van een integere en beheerste bedrijfsvoering. De belangen van deelnemers mogen geen gevaar lopen doordat het pensioenfonds delen van haar werkzaamheden heeft uitbesteed.

Gevoerde beleid in 2024

De belangrijkste uitgangspunten van het uitbestedingsbeleid zijn beschreven in paragraaf 3.5.

Per 1 januari 2023 is Visma Idella aangesteld als administrateur. Vanaf januari 2023 worden de maandelijkse pensioenuitkeringen op een correcte manier door Visma uitgevoerd, maar de migratie van de deelnemersadministratie duurde langer dan gepland. In november 2023 heeft het bestuur het definitieve opleverdocument ontvangen.

Begin 2024 kwam aan het licht dat de administratie toch op een aantal onderdelen niet correct was ingericht. Hierbij ging het onder andere om de vastlegging welke pensioenen verhoogd worden vanuit de Escrow en welke onder de voorwaardelijke indexatie vallen. Als gevolg hiervan is in boekjaar 2023 een aantal posten extra comptabel in de voorziening pensioenverplichtingen verwerkt. Ondanks berichten van Visma dat de constateerde omissies zouden zijn hersteld, bleek in het derde kwartaal van 2024 dat de administratie toch nog niet op orde was. De pensioenadministratie bleek niet op alle aspecten conform het pensioenreglement te zijn ingericht. Ook reeds in 2022 doorgegeven aandachtspunten en uitzonderingen op het reglement bleken niet correct geprogrammeerd te zijn. Als gevolg van het feit dat de administratie niet op orde was, konden de Uniform Pensioenoverzichten (UPO's) niet tijdig worden verzonden. Dit was voor het Fonds reden om Visma in gebreke en aansprakelijk te stellen voor alle schade die het Fonds lijdt als gevolg van het feit dat de administratie niet op orde is. Het niet tijdig verzenden van de UPO's is gemeld bij toezichthouders DNB en AFM. Zie voor meer informatie hierover hoofdstuk 10 van dit bestuursverslag.

Visma heeft vervolgens in overleg met het bestuur een plan tot herstel van de administratie opgesteld. In dat plan zijn deliverables afgesproken die zekerheid moeten geven over of de inrichting van de administratie op orde is, alle mutaties correct zijn verwerkt en welke maatregelen er zijn genomen om er zeker van te zijn dat de administratieve processen ook in de toekomst op orde zijn en blijven. Het Fonds heeft Milliman ingehuurd om erop toe te zien dat het herstelproject goed en tijdig verloopt. Milliman rapport hierover periodiek aan het bestuur. Het bestuur zal pas decharge verlenen aan Visma als het bestuur ondersteunt door de rapportage van

Milliman concludeert dat de administratie in voldoende mate is hersteld. De UPO's per 1 januari 2024 zullen, na een finale controle door Aon, worden verzonden. Dit zal na vaststelling van dit jaarverslag gebeuren.

Ook de aanlevering van mutaties vanuit de werkgevers aan Visma verliep in 2023 en 2024 niet vlekkeloos. Dit had aan de ene kant te maken met manco's in het portaal dat Visma hiervoor ter beschikking stelt, maar ook de werkgevers zelf hebben steken laten vallen, onder andere door personeelwisselingen. Inmiddels heeft Visma verbeteringen doorgevoerd in het portaal en de betrokken contactpersonen aan de kant van de werkgevers hebben van Visma extra instructies over het gebruik van het portaal gekregen.

Het bestuur heeft daarnaast in 2024 ook veelvuldig contact gehad met Visma over de reguliere werkzaamheden. Periodiek vindt er overleg plaats tussen het dagelijks bestuur en de administrateur waarbij de SLA rapportages en de dienstverlening worden besproken. De administrateur voert één van de kerntaken van het pensioenfonds uit en het bestuur hecht er grote waarde aan dat dit correct gebeurt.

Het bestuur was in 2024 niet tevreden over het functioneren van de servicedesk van Visma. De beantwoording van deelnemersvragen gebeurde diverse malen niet tijdig en/of niet naar wens van de deelnemers. Signalen hierover vanuit de achterban hebben meermaals het dagelijks bestuur bereikt. Het bestuur heeft Visma hierover aangesproken en om verbetering gevraagd. Inmiddels heeft Visma nieuw personeel aangetrokken met meer affiniteit en kennis van pensioenadministratie. Het bestuur constateert dat dit tot een verbetering van de dienstverlening heeft geleid, maar blijft de service verlening nauwgezet volgen tot deze weer op het gewenste niveau is.

Vermogensbeheerders Columbia Threadneedle Investments (CTI) en BlackRock zijn in 2024 geëvalueerd. Over het algemeen is het bestuur tevreden over de dienstverlening van beide vermogensbeheerders. Voor beide vermogensbeheerders geldt dat er met name op het gebied van rapportages verbetering wenselijk was. Intensief contact tussen de BAC, ondersteund door Sprekels, en de vermogensbeheerders heeft uiteindelijk tot een verbetering van de rapportages geleid. Deze zijn inmiddels op het gewenste niveau, waardoor de effectieve monitoring en aansturing van de vermogensbeheerders is verbeterd.

CTI komt viermaal per jaar op bezoek tijdens de BAC-vergaderingen, waarbij onder andere macro economische ontwikkelingen en de effectiviteit van de renteafdekking, uitgesplitst naar oorzaken worden toegelicht. Ook wordt de dienstverlening en de wijze van rapporteren tijdens deze bezoeken besproken. CTI toont daarbij de bereidheid om met het Fonds mee te denken over de invulling van de portefeuille.

Conclusies van het bestuur

Voor wat betreft de vermogensbeheerders concludeert het bestuur dat de dienstverlening in voldoende mate op orde is.

Wat betreft de pensioenadministratie is het bestuur minder tevreden over de dienstverlening, er dienen nog diverse verbeterlagen te worden gemaakt voordat het vertrouwen weer volledig terug is en de administratie op adequate wijze wordt uitgevoerd. Het niet op orde krijgen is simpelweg geen optie en niet acceptabel. Tot die tijd zal het bestuur niet rusten en er bovenop blijven zitten.

4.10 Communicatiebeleid in 2024

Doelstellingen communicatiebeleid

De doelstellingen van het communicatiebeleid zijn:

- Informatieverstrekking: Het verstrekken van begrijpelijke informatie waarbij ten minste wordt voldaan aan de uitgangspunten van wet- en regelgeving.
- Pensioenbewustwording: De deelnemer bekend maken met de regeling waaraan hij/zij deelneemt en bewust maken van het belang van het pensioen.
- Pensioeninzicht: De deelnemer krijgt voldoende inzicht in de regeling om te weten wanneer hij/zij zelf actie moet ondernemen.

Gevoerde beleid in 2024

Het bestuur vindt communicatie een belangrijk onderwerp dat een vast onderdeel is op de agenda van bestuursvergaderingen. De communicatie- en pensioencommissie (CPC) adviseert het bestuur over wijzigingen in het communicatiebeleid en zorgt voor een jaarlijkse update van het communicatieplan.

Het dagelijks bestuur en de bestuursondersteuning zorgen dat de website regelmatig wordt geactualiseerd. De inhoud en actualisatie van de website is een vast agendapunt van de CPC-vergaderingen.

Naast de wettelijke informatievoorziening die de administrateur verzorgt, heeft het bestuur op het gebied van communicatie in 2024 de volgende activiteiten ontplooid:

- De CPC heeft het communicatiejaarplan geactualiseerd met daarin de speerpunten op communicatiegebied voor 2024.
- Het Fonds beoogt een doelgroepgerichte en middels voorlichtingsbijeenkomsten (kleinschalig en 'face to face') interactieve benadering van de achterban. In 2024 hebben meerdere van deze bijeenkomsten plaatsgevonden.
- Daarnaast communiceert het pensioenfonds proactief over pensioenontwikkelingen waaronder de ontwikkelingen omtrent het pensioenakkoord via de nieuwsbrieven en de website.
- Er zijn in 2024 twee nieuwsbrieven verschenen. Naast actuele thema's, de financiële positie, interviews en 'life events' is in de nieuwsbrieven veel aandacht besteed aan de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel.
- Via de nieuwsbrief en de website is uitgebreid bericht over de verhoging van de pensioenen die op basis van de versoepelde indexatieregels mocht worden doorgevoerd.
- De informatie op de website is regelmatig vernieuwd. Aan de website is Q&A toegevoegd die speciaal gewijd is aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.
- De jaarlijkse deelnemersvergadering in oktober heeft ook in 2024 virtueel plaatsgevonden. Het positieve gevolg hiervan was dat met name actieve medewerkers die doorgaans niet in staat waren om naar de fysieke bijeenkomst te gaan nu wel hebben deelgenomen.

Conclusies van het bestuur

Met het plaatsen van actuele thema's en achtergrondinformatie over 'life events' in nieuwsbrieven en op de website levert het Fonds een bijdrage aan meer pensioenbewustwording en meer pensioeninzicht.

In 2024 is in de communicatie naar deelnemers ook veelvuldig aandacht besteed aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel waarbij de uitgangspunten en het pad richting de overgang naar het nieuwe stelsel zo goed mogelijk is toegelicht. Dit zal ook de komende jaren een belangrijk onderwerp in de communicatie blijven, zeker naar mate de invulling van het nieuwe pensioencontract steeds duidelijker zal worden. Het bestuur streeft daarbij naar draagvlak en het creëren van vertrouwen en streeft daarbij zo goed mogelijk de consequenties voor alle betrokkenen uit te leggen.

4.11 Diversiteits- en inclusiebeleid in 2024

Doelstellingen diversiteits- en inclusiebeleid

Onder diversiteit verstaat het Fonds dat er verscheidenheid is in de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie op het gebied van geslacht of genderidentiteit, leeftijd, sociaal-culture achtergrond, kennis, competenties en psychologische eigenschappen. Het Fonds verstaat onder inclusie dat iedere stem binnen de fondsorganen gerespecteerd wordt, er toe doet en wordt gehoord bij besluitvorming en het maken van beleid.

De Code Pensioenfonds is voor het Fonds de basis voor het diversiteits- en inclusiebeleid. Naast de kenmerken van diversiteit die de Code noemt, houdt het pensioenfonds ook rekening met interbestuurlijke complementariteit; waarbij gekeken wordt of de leden van de fondsorganen complementair aan elkaar zijn op het gebied van kennis, competenties en psychologische eigenschappen.

Conform de Code Pensioenfondsen (hierna; de Code) geldt ten aanzien van leeftijdsdiversiteit als minimum dat er minimaal één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.

Het bestuur streeft met betrekking tot het diversiteits- en inclusiebeleid de volgende doelstellingen na:

1. In de fondsorganen is er variatie in geslacht of genderidentiteit, waarbij de leden van de fondsorganen een goede afspiegeling zijn van de belanghebbenden van het fonds. (Van de totale groep aanspraakgerechtigden is per peildatum 1 januari 2023 circa 70% man en 30% vrouw.)
2. In de fondsorganen is er variatie in leeftijd, waarbij de leden van de fondsorganen een goede afspiegeling zijn van de belanghebbenden van het fonds. In zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan neemt minimaal 1 persoon jonger dan 40 jaar zitting.
3. Leden van bestuur en verantwoordingsorgaan zijn complementair aan elkaar wat betreft kennis, competenties en psychologische eigenschappen.
4. Leden van bestuur en verantwoordingsorgaan zijn een goede afspiegeling van de belanghebbenden van het fonds als het gaat om sociale en culturele achtergrond.
5. Het pensioenfonds zorgt voor een open cultuur, waarin diversiteit en inclusie wordt uitgedragen, iedereen vrijuit kan spreken, respectvol met elkaar wordt omgegaan en iedere stem binnen de fondsorganen gehoord wordt bij besluitvorming en het maken van beleid.

Gevoerde beleid in 2024

Het bestuur heeft het diversiteits- en inclusiebeleid in 2024 opnieuw vastgesteld. De kern van het beleid wordt hierboven beschreven. Het bestuur heeft een plan van aanpak om de gestelde doelen te bereiken. Dit houdt onder andere in dat bij het ontstaan van een vacature specifieke eisen ten aanzien van diversiteit worden opgenomen en dat bij het zoeken van nieuwe leden voor de fondsorganen, het Fonds een inspanningsverplichting heeft om kandidaten te zoeken die de diversiteit vergroten en inclusie bij het pensioenfonds bevorderen.

Conclusies van het bestuur

Ultimo 2024 bestaan zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan alleen uit mannen en alle leden zijn ouder dan 40 jaar. Toch is het bestuur van mening dat het bestuur als geheel qua leeftijdsopbouw een redelijke afspiegeling is van de achterban. Ook wat betreft eigenschappen, kennis en kunde vullen de bestuursleden elkaar goed aan. Hoewel het Fonds graag een bestuurder zou verwelkomen van het vrouwelijke geslacht en/of jonger dan 40 jaar, blijkt dat het in de praktijk al een hele opgave is om een bestuurder te vinden die aan de geschiktheidseisen van de toezichthouder voldoet en bereid is voor de korte duur van het bestaan van het Fonds zitting te nemen in het bestuur.

Bij het ontstaan van vacatures wordt in het profiel specifiek aandacht besteed aan diversiteit wat betreft leeftijd en geslacht. Het Fonds is uiteindelijk sterk afhankelijk van de bereidheid van deelnemers en gepensioneerden om zich kandidaat te stellen.

4.12 Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen

Op 1 juli 2019 is de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (de Gedragslijn) vastgesteld door de Pensioenfederatie. De Gedragslijn is van toepassing op alle pensioenfondsen die lid zijn van de Pensioenfederatie. Met ingang van 1 januari 2020 dient de 'Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen' van de Pensioenfederatie (hierna: "De gedragslijn") geïmplementeerd te zijn door pensioenfondsen. Pensioenfondsen maken hiermee aan alle (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden duidelijk hoe ze omgaan met hun gegevens.

Onderdeel van de Gedragslijn is dat getoetst en gerapporteerd wordt in hoeverre het pensioenfonds aan de Gedragslijn voldoet en er wordt verantwoording hierover afgelegd in het jaarverslag. Het Fonds heeft de

risicomanager laten toetsen in hoeverre het in 2024 de Gedragslijn heeft nageleefd. Als gevolg van deze toets is geconcludeerd dat de privacy paragraaf in de ABTN diende te worden vernieuwd. Dit is inmiddels gebeurd.

Conclusies van het bestuur

Het bestuur constateert dat periodiek, zo ook in 2024, wordt getoetst of het Fonds voldoet aan het gestelde in de Gedragslijn. Wanneer hieruit aanpassingen naar voren komen worden deze doorgevoerd. De conclusie is dat het Fonds op het moment van toetsing op enkele aandachtspunten na, voldoet aan de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens.

5. Bestuurszaken in 2024

5.1 Algemeen

Het bestuur streeft ernaar om vergaderingen zo gestructureerd en efficiënt mogelijk te laten verlopen waardoor de focus vooral kan liggen op strategische zaken en de agenda van de bestuursvergaderingen zo min mogelijk wordt belast met operationele zaken. Het bestuur tracht om zichzelf op dit vlak continu te verbeteren, onder andere door standaard aan het einde van iedere bestuursvergadering het verloop van de vergadering te evalueren. Ook de commissies evalueren zichzelf periodiek. Doordat commissievergaderingen enkele weken voorafgaand aan de bestuursvergaderingen worden gepland vindt er een gedegen voorbereiding plaats, ook dit draagt bij aan het gestructureerd en efficiënt laten verlopen van bestuursvergaderingen.

Op de jaarkalender is de voorbereiding van alle periodiek terugkerende onderwerpen toebedeeld aan de commissies en het dagelijks bestuur. Voor specifieke thema's worden (al dan niet tijdelijk) commissie overstijgende werkgroepen ingesteld. Drie bestuursleden nemen deel aan de werkgroep 'Pensioenakkoord' waarin naast het Fonds ook de werkgevers en ondernemingsraden zijn vertegenwoordigd. Vanaf eind 2023 heeft het Fonds zelf een projectteam samengesteld, waar in ieder geval de voorzitter en adviserend actuaaris in plaatsnemen, dat specifiek de voortgang ten aanzien van de activiteiten van het Fonds in het kader van WTP bewaakt. Het projectteam is in 2024 wekelijks bij elkaar gekomen en overlegde eens per twee weken met de beoogde nieuwe pensioenuitvoerder.

De agenda van de bestuursvergaderingen wordt voorbereid door het dagelijks bestuur en de bestuursondersteuner. Ter voorbereiding op besluitvorming wordt gebruik gemaakt van een besluitnotitie (voorlegger). Het bestuur is van mening dat dit de kwaliteit van de besluitvorming ten goede komt. Naast de voor- en nadelen van de voorstellen wordt gekeken naar wat de risico's van een besluit zijn, wat de eventuele impact is op de pensioenadministratie, de fondsdocumenten en de kosten. Verder wordt gekeken naar de evenwichtige belangenafweging, wie er naar aanleiding van het besluit geïnformeerd moeten worden en of in geval van een beleidswijziging het besluit in lijn is met de missie, visie en strategie van het Fonds. Tevens wordt bekeken of er sprake is van een significante wijziging van het risicoprofiel, met als vervolgvraag of er naar aanleiding van het besluit een gehele of gedeeltelijke tussentijdse ERB moet plaatsvinden. De sleutelfunctiehouder Risicobeheer voegt aan de besluitnotitie zijn oordeel vanuit de tweedelijns risicoanalyse toe.

Het bestuur vergadert met gedigitaliseerde vergaderstukken. De bestuursvergaderingen en heidagen vinden in principe fysiek plaats. Vergaderingen van commissies en het dagelijks bestuur worden grotendeels via video conference gedaan. Bij besprekingen waarbij er (naar verwachting) sprake zal zijn van een uitgebreide discussie, wordt de voorkeur gegeven aan een fysieke bijeenkomst.

In 2024 had het bestuur in het vergaderrooster extra vergaderingen opgenomen die in het teken stonden van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

5.2 Wijziging juridische en fondsdocumenten in 2024

De volgende juridische documenten en fondsdocumenten (afgezien van de jaarplannen) zijn in 2024 gewijzigd of geheel nieuw vastgesteld:

- Incidentenregeling: De definitie van een incident is uitgebreid met IB-, Cyber en integriteitsincidenten.
- Eigen Risicobeoordeling (ERB): Het betreft de driejaarlijkse vernieuwing van de ERB. Zie ook paragraaf 4.5.
- Geschiktheidsplan: Het geschiktheidsplan is geactualiseerd aan de huidige wet- en regelgeving. Het diversiteits- en inclusiebeleid, wat eerst een op zichzelfstaand document was, is nu opgenomen in het geschiktheidsplan.
- Interne Audit charter en handboek: De nieuwe Interne Auditor de heer Westerbrink heeft de IA charter geactualiseerd en een nieuw IA handboek opgesteld.

- BYOD-beleid: Het BYOD-beleid is geactualiseerd.
- Klokkenluidersregeling: De klokkenluidersregeling is aangepast aan het meest recente model van de Pensioenfederatie.
- IRM-document: Dit document wordt jaarlijks geactualiseerd. De jaarlijkse herijking van de strategische risico's is in de nieuwe versie meegenomen.
- Klachten- en geschillenregeling: Deze regeling is geactualiseerd en de teksten zijn toegankelijker opgeschreven. Er is tevens rekening gehouden met de komst van de nieuwe Geschilleninstantie Pensioenfonds die vanaf 1 januari 2024 van start gaat. Het bestuur heeft het vernieuwde reglement voor advies voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan. Het VO heeft een positief advies uitgebracht. De klachten- en geschillenregeling is na te lezen op de website van het Fonds.
- Pensioenreglement 2018: De verlaging van de toetredingsleeftijd van 21 naar 18 jaar en bepalingen inzake verlof en pensioen zijn toegevoegd. Verder zijn de variabele elementen in de regeling geüpdatet en de flexibiliserings- en afkoopfactoren zijn vernieuwd.
- ABTN: Het betreft een jaarlijkse update waarbij alle beleidswijzigingen die het afgelopen jaar zijn doorgevoerd worden vastgelegd in de ABTN.
- Verkiezingsreglement pensioengerechtigden in VO: Het betrof een periodieke driejaarlijkse update zonder grote inhoudelijke wijzigingen.
- Reglement CPC: Het betrof een periodieke driejaarlijkse update zonder grote inhoudelijke wijzigingen.
- Reglement visitatiecommissie: Het betrof een periodieke update zonder grote inhoudelijke wijzigingen.
- Reglement Sleutelfuncties: Het betrof een actualisatie naar de huidige invulling van de sleutelfuncties waarbij de rol van de Interne Audit functie wordt vervuld door een bestuurslid.

5.3 Nieuwe pensioenstelsel

De Werkgroep Pensioenakkoord en projectteam WTP

Het nieuwe pensioenstelsel staat standaard op de agenda van iedere bestuursvergadering. Er is een werkgroep ingesteld die zich bezighoudt met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In de werkgroep zijn de OR, de werkgevers en het pensioenfonds vertegenwoordigd. Het pensioenfonds heeft vooral een faciliterende rol. De werkgroep heeft als opdracht om te zorgen dat sociale partners tot een keuze kunnen komen met betrekking tot het nieuwe pensioencontract en dat deze keuze op een efficiënte wijze kan worden geïmplementeerd. De werkgroep brengt de stappen die gezet moeten worden en de keuzes die gemaakt moeten worden in kaart en bereid deze voor. De werkgroep heeft geen mandaat om te onderhandelen of besluiten te nemen.

Vanaf eind 2023 heeft het Fonds zelf een projectteam samengesteld, waar in ieder geval de voorzitter en de adviserend actuaire in plaatsnemen, dat specifiek de voortgang ten aanzien van de activiteiten van het Fonds in het kader van WTP bewaakt. Het projectteam komt wekelijks bij elkaar en overlegde in 2024 eens per twee weken met de beoogde nieuwe pensioenuitvoerder. In 2025 is voorts een externe projectregisseur aangesteld.

Uitgangspunten overgang naar het nieuwe pensioenstelsel

In de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel zijn er veel zaken waar een beslissing over moet worden genomen. Om dit behapbaar te maken heeft de werkgroep Pensioenakkoord een aantal uitgangspunten opgesteld. Met deze uitgangspunten wordt een voorlopig antwoord gegeven op een aantal belangrijke vragen. De uitgangspunten zijn op 31 mei 2022 tijdens een gezamenlijke bijeenkomst voorgelegd aan de ondernemingsraden, vertegenwoordigers van de werkgevers, het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de initiatiefnemers van de vereniging van gepensioneerden. Tot nu toe kunnen alle stakeholders zich in de uitgangspunten vinden. De uitgangspunten geven richting, maar zijn nog niet in beton gegoten. Wanneer gaandeweg het proces blijkt dat een andere keuze beter is, dan kan een uitgangspunt worden veranderd.

De uitgangspunten zijn:

- Het streven is om per 1 januari 2027 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Oorspronkelijk was het streven om per 1 januari 2025 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel, maar dit streven was in 2023 reeds uitgesteld naar 1 januari 2026. In 2024 bleek ook 1 januari 2026 niet langer realistisch.

De vertraging had verschillende oorzaken. Het is positief dat sociale partners in december 2024 overeenstemming hebben bereikt over de nieuwe pensioenregeling en een compensatieregeling i.v.m. de versoering van de regeling, maar dit was later dan oorspronkelijk de bedoeling was. Begin 2025 is aansluitend direct het voorlichtings- en instemmingstraject gestart. Het concept transitieplan is in 2025 gekomen, ook dat was later dan gepland. In de tussentijd waren er in 2024 wel al veel voorbereidingen getroffen en heeft het Fonds input geleverd voor het transitieplan. Ook op het gebied van datakwaliteit is, mede door de problemen bij de pensioenadministrateur, er vertraging ontstaan. Verder is er ook vertraging bij de beoogde nieuwe pensioenuitvoerder waardoor er in 2024 nog geen definitief productaanbod was.

In november 2024 is het bestuur tot de conclusie gekomen dat invaren per 1 januari 2026, mede gezien het feit dat ongeveer één jaar daarvoor alle stukken moeten zijn ingeleverd bij toezichthouder DNB, niet langer realistisch is. Nadat de consequenties voor alle stakeholders in kaart waren gebracht heeft het bestuur besloten om de invaardatum uit te stellen naar 1 januari 2027.

- Het pensioenfonds gaat de nieuwe regeling niet uitvoeren. Het hebben van een eigen pensioenfonds heeft onder het nieuwe pensioenstelsel minder toegevoegde waarde. Bovendien lopen de uitvoeringskosten steeds verder op door alle wettelijke eisen waaraan het fonds moet voldoen. Ook het vinden van geschikte bestuursleden wordt steeds moeilijker. Partijen hebben een Algemeen Pensioenfonds (APF) op het oog waarmee exclusieve onderhandelingen worden gevoerd.
- Beide werkgevers trekken samen op. De werkgevers hebben aangegeven samen één nieuwe uitvoerder te willen kiezen. Iedere werkgever zal wel een eigen contract met de nieuwe uitvoerder sluiten.
- De nieuwe pensioenregeling wordt in principe een flexibele premiereregeling. Er kan worden gekozen tussen een solidaire premiereregeling of een flexibele premiereregeling. Bij de flexibele regeling zijn er meer keuzevrijheden, bijvoorbeeld hoe het individuele pensioenpotje wordt belegd. Daarnaast kan bij pensionering gekozen worden tussen een vast of variabel pensioen. Binnen de solidaire premiereregeling is er wat meer solidariteit. Naast ieders persoonlijke pensioenpotje wordt binnen de solidaire premiereregeling ook een algemeen reservepotje aangehouden om tegenvallers op te vangen. Ook binnen de flexibele premiereregeling zijn er mogelijkheden om slechte beleggingsresultaten gezamenlijk te delen, bijvoorbeeld met een risicodelingsreserve.
- Het uitgangspunt is dat er wordt 'ingevaren'. Met andere woorden de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden overgeheveld naar het nieuwe stelsel. Voor actieve deelnemers betekent dit dat oud en nieuw pensioen bij elkaar blijft. Voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wordt het huidige pensioen dus ook omgezet in een persoonlijk pensioenpotje. Dat is gunstig omdat het pensioen onder het nieuwe stelsel sneller kan worden verhoogd. Omdat de intentie is uitgesproken dat er wordt "ingevaren" heeft het pensioenfonds in 2022 en 2023 gebruik kunnen maken van de soepelere indexatieregels, waardoor de pensioenen per 1 januari 2022 en 1 januari 2023 (aanvullend) konden worden verhoogd. De intentie is door de betrokken partijen vastgelegd in een intentieverklaring. Het invaren zal nog plaatsvinden bij het pensioenfonds, direct daarna vindt er een collectieve waardeoverdracht plaats naar de beoogde nieuwe uitvoerder.
- Oplossing voor de Escrow. Het uitgangspunt is dat de Escrow in de huidige vorm niet meegaat naar het nieuwe stelsel. Dat betekent dat er onder de nieuwe pensioenregeling geen Escrow-indexatie meer wordt toegekend. De pensioenen worden immers omgezet in persoonlijke pensioenvermogens waardoor er geen indexatie meer plaatsvindt. Een deel van de Escrow gelden zal worden overgeheveld

naar het Pensioenfonds. Dit deel wordt zodanig vastgesteld dat indien ook Escrow-gerechtigden (bij een veronderstelde voortzetting van de huidige regeling) een voorwaardelijke indexatie uit het fondsvermogen zouden krijgen, de overige (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden er niet in pensioenresultaat op achteruit zouden gaan. Op deze manier wordt het mogelijk om het alsdan aanwezige pensioenvermogen te verdelen volgens de standaardmethode. Met deze aanpak hoeven niet alle Escrow-gelden te worden overgeheveld naar het pensioenfonds. De overgebleven Escrow-gelden zullen worden verdeeld onder de Escrow-gerechtigden.

Mogelijkheden gepensioneerden bij overgang naar nieuwe stelsel

Hoewel het uitgangspunt 'invaren' is, heeft het bestuur ook onderzocht wat ten aanzien van gepensioneerden andere mogelijkheden zijn bij liquidatie van het pensioenfonds. Hierbij is gekeken wat de voor- en nadelen van een 'carve-out' zijn waarbij de opgebouwde rechten van pensioengerechtigden niet invaren, maar bijvoorbeeld bij een verzekeraar worden ondergebracht. De conclusie was dat een carve-out op dit moment meer nadelen dan voordelen heeft voor de gepensioneerden. Wanneer gepensioneerden de keuze krijgen tussen vast of variabel pensioen, dan is een carve out ook minder noodzakelijk. Hierbij speelt ook mee dat onder de Flexibele premiereregeling de pensioengerechtigden eenmalig de keuze krijgen tussen een vast of variabel pensioen.

Nieuwe pensioenregeling

In december 2024 zijn sociale partners tot een akkoord gekomen over de nieuwe pensioenregeling en compensatieafspraken in verband met de versoering van de regeling. Het betreft een Flexibele premiereregeling die vanaf de transitiedatum (thans beoogd op 1 januari 2027) zal worden uitgevoerd door een Algemeen Pensioenfonds (APF). Begin 2025 hebben de werkgevers diverse voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd aan de deelnemers om de nieuwe pensioenregeling toe te lichten. Daarna is een instemmingstraject gestart. Aangezien het een wijziging van de arbeidsvoorwaarden betreft, wordt werknemers individueel gevraagd of ze instemmen met de nieuwe regeling. Het instemmingstraject eindigt op 30 juni 2025. Bij de vaststelling van dit jaarverslag is nog niet bekend hoeveel deelnemers hebben ingestemd met de nieuwe regeling en hoeveel niet.

Transitieplan en verdeling vermogen

De werkgever dient een transitieplan op te stellen waarin, naast de afspraken over de nieuwe regeling en de compensatie voor de versoering van de regeling, ook komt te staan wat de voorgestelde verdeling van het pensioenvermogen is. Met het Transitieplan doen sociale partners formeel het verzoek aan het pensioenfonds om de opdracht te aanvaarden. Onderdeel van de aanvaarding van de opdracht is een beoordeling door het bestuur of de transitie als geheel evenwichtig is. Het bestuur heeft hiervoor verschillende transitiedoelstellingen gedefinieerd, die als uitgangspunt zullen worden gebruikt bij de verdeling van het fondsvermogen. Het bestuur heeft ook (wettelijke) maatstaven gedefinieerd op basis waarvan de transitiedoelstellingen getoetst zullen worden.

Adviesrecht VO en hoorrecht gepensioneerden

Het bestuur vindt het belangrijk dat bij de overgang naar het nieuwe stelsel ook de stem en mening van pensioengerechtigden wordt meegenomen in de afwegingen. Het individueel bezwaarrecht bij omzetting van pensioenen komt namelijk te vervallen.

Als waarborg voor de betrokkenheid van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden krijgt het verantwoordingsorgaan een adviesrecht en de Vereniging van Pensioengerechtigden Lloyd's Register (VPLR) krijgt een hoorrecht met betrekking tot het verzoek van sociale partners aan het Fonds tot invaren. Er is wettelijk geregeld dat een vereniging van pensioengerechtigden die een "substantieel" aantal pensioengerechtigden (meer dan 10% van alle pensioengerechtigden) bij het pensioenfonds vertegenwoordigt, desgevraagd moet worden gehoord of schriftelijk inbreng moet kunnen geven over het transitieplan. Inmiddels heeft ruim 1/3 van de pensioengerechtigden zich bij de VPLR aangesloten. Ook gewezen deelnemers kunnen lid worden van de vereniging wat een aantal gewezen deelnemers inmiddels

heeft gedaan. Een oordeel van een vereniging van pensioengerechtigden en/of gewezen deelnemers is niet bindend, maar geeft sociale partners wel de mogelijkheid om dit mee te nemen bij het finaliseren van het transitieplan.

Risicomanagement

Het bestuur en de risicocommissie hebben een risicoanalyse gemaakt van het WTP-traject. De risicoanalyse wordt regelmatig besproken en geactualiseerd. Waar mogelijk zullen risico's met beheersmaatregelen worden gemitigeerd. Hierin zal ook worden meegenomen wat het 'Plan B' is als bepaalde geformuleerde uitgangspunten (zoals hiervoor beschreven) niet gerealiseerd kunnen worden.

De grootste risico's op dit vlak ziet het bestuur bij de administrateur (datakwaliteit niet tijdig op orde), de beoogde nieuwe pensioenuitvoerder (niet tijdig klaar om de administratie over te nemen), de sociale partners (vertraging m.b.t. instemming nieuwe regeling en opstellen transitieplan) en de toezichthouder (geen goedkeuring op de ingediende plannen).

Onderdeel van het risicomanagement is ook dat het bestuur bekijkt of de beleggingsportefeuille moet worden aangepast, waardoor de dekkingsgraad richting het invaarmoment zoveel mogelijk wordt zeker gesteld. Zoals in paragraaf 4.4 beschreven komt het bestuur daarbij ook voor het dilemma te staan of de portefeuille al meer in lijn moet worden gebracht met de beoogde portefeuille onder het nieuwe stelsel (waarmee meer risico in huis wordt gehaald) of dat het risico juist moet worden afgebouwd om de dekkingsgraad meer zeker te stellen. In het laatste geval is het Fonds wel heel erg afhankelijk van de omzetting van de portefeuille op 1 moment; het moment van invaren. Beide scenario's zijn niet ideaal. In 2024 heeft nog geen aanpassing van de beleggingsportefeuille plaatsgevonden. In 2025 laat het bestuur een ALM-studie uitvoeren die niet alleen naar de lange termijn, maar ook naar het effect van een mogelijke derisking kijkt in de periode tot aan de transitiedatum.

Risicodelingsreserve

Bij het overleg met de beoogde nieuwe pensioenuitvoerder worden afspraken gemaakt over een risicodelingsreserve. Met deze reserve kunnen in de uitkeringsfase slechte beleggingsresultaten in een jaar worden opgevangen. Samen met het uitsmeren van de beleggingsrendementen over meerdere jaren zorgt dit ervoor dat de pensioenuitkeringen stabiel blijven en niet te snel worden gekort als het economisch even tegen zit. De reserve zal bij aanvang van de pensionering worden gevuld. Bestaande pensioengerechtigden storten bij de overgang naar het nieuwe stelsel een klein deel van hun persoonlijke pensioenvermogen in de risicodelingsreserve.

RPO en aansluiting op risicohouding nieuwe pensioenuitvoerder

Het Fonds heeft in 2023 onder de deelnemers en pensioengerechtigden een risicopreferentie onderzoek (RPO) laten doen. De opvallendste uitkomst van het onderzoek was dat de risicobereidheid laag is, maar de risicocapaciteit over het algemeen hoog is. Met andere woorden de achterban is risicomijdend, maar kan wel veel risico dragen. Uit het onderzoek bleek ook dat deelnemers verwachten een relatief hoog pensioen nodig te hebben (als % van hun huidige salaris). Met de nieuwe beoogde uitvoerder zal een default life cycle mix worden afgesproken. Deze moet aansluiten op de risicohouding van de deelnemers en pensioengerechtigden. Deze aansluiting en de onderbouwing daarvan is een regelmatig terugkerend onderwerp bij de gesprekken met de beoogde nieuwe uitvoerder.

Bij de flexibele premiereregeling kan op de pensioendatum (en voor pensioengerechtigden bij de overgang naar het nieuwe stelsel) worden gekozen tussen een vast of variabel pensioen. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan risicomijdende gepensioneerden; zij kunnen dan kiezen voor een vast pensioen. Goede communicatie en voorlichting omtrent deze keuze is uiteraard van het grootste belang.

Implementatieplan en communicatieplan

Nadat de werkgever het transitieplan heeft opgesteld, zal het Fonds een implementatieplan opstellen. Onderdeel van het implementatieplan is het communicatieplan. Begin 2025 heeft het bestuur het WTP-communicatieplan opgesteld en voor advies voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan (VO). Het VO heeft

hier inmiddels een positief advies over uitgebracht. Het communicatieplan is een levend document. Wijzigingen in het document zullen opnieuw aan het VO worden voorgelegd met de vraag of deze voor het VO aanleiding zijn om het advies te heroverwegen.

Het bestuur ziet goede communicatie als een belangrijk onderdeel in het hele traject. Het bestuur ziet het als zijn taak om duidelijk uit te leggen richting alle groepen wat de gehele transitie voor hen betekent. Een ander belangrijk doel is om draagvlak te creëren. Naast schriftelijke communicatie organiseert het bestuur ook deelnemerssessies, waarbij laagdrempelig de komende veranderingen worden toegelicht en mensen vragen over pensioen en de transitie kunnen stellen.

Datakwaliteit en AUP

Het bestuur heeft als uitgangspunt dat de data in de deelnemersadministratie op het moment van invaren volledig op orde moet zijn. Het bestuur had al eerder aan Milliman opdracht gegeven om een audit datakwaliteit uit te voeren. Het vorige onderzoek bestreek de periode tot en met 30 september 2022. Begin 2024 heeft het bestuur opdracht gegeven aan Milliman om een nieuwe audit datakwaliteit uit te voeren. Dit keer beslaat het onderzoek in eerste instantie de periode 1 oktober 2022 tot en met 31 december 2023. Daarna zal dit worden uitgebreid tot en met 31 december 2024. Milliman zal bij het onderzoek rekening houden met het kader datakwaliteit van de Pensioenfederatie.

Het onderzoek is gestart in het tweede kwartaal van 2024, maar werd al snel doorkruist door problemen in de pensioenadministratie die aan het licht kwamen en waar vanaf dat moment alle aandacht naar toeging (zie voor meer informatie hierover paragraaf 3.8 en 4.9). Inmiddels is Milliman gestart met het onderzoek datakwaliteit o.b.v. het kader datakwaliteit van de Pensioenadministratie, maar een rapport hierover is bij de vaststelling van dit jaarverslag nog niet beschikbaar.

In de tweede helft van 2025 zal de accountant zijn werkzaamheden in het kader van de 'Agreed Upon Procedures' (AUP) uitvoeren. De basis hiervoor is (eveneens) het kader datakwaliteit van de Pensioenfederatie en het NBA werkprogramma.

Besluit tot Invaren, liquidatie en collectieve waardeoverdracht

Het voornemen is om per 1 januari 2027 in te varen bij het pensioenfonds en direct aansluitend een collectieve waardeoverdracht (CWO) te doen naar de nieuwe pensioenuitvoerder. Pensioenfonds en sociale partners kiezen ervoor om bij het Fonds zelf in te varen om meer zeggenschap te hebben over de verdeling van het fondsvermogen. Op deze manier hebben de stakeholders bijvoorbeeld ook zelf in de hand op welke wijze de Escrow gelden bij de verdeling worden meegenomen. Na invaren en CWO zal het pensioenfonds zichzelf opheffen (liquideren).

Na het besluit tot invaren, komt volgordekelijk het besluit tot liquidatie en het besluit tot CWO aan de orde. Voordat het besluit tot liquidatie kan worden genomen dient eerst advies te worden gevraagd bij het VO. De adviesaanvraag wordt gecombineerd met de adviesaanvraag over de CWO en de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst. Zodra het VO heeft geadviseerd zal een speciale vergadering van deelnemers moeten worden belegd. De deelnemersvergadering beslist bij meerderheid van de aanwezige en vertegenwoordigde stemmen over de liquidatie van het Fonds. Pas als deze stappen zijn doorlopen, kan het bestuur daadwerkelijk het besluit tot liquidatie, gevolgd door het besluit tot CWO nemen. Deze besluiten zijn onder voorbehoud van instemming door toezichthouder DNB.

Bij het vaststellen van dit jaarverslag zijn er nog geen besluiten genomen over invaren, liquidatie van het Fonds en de CWO. De verwachting is dat deze besluiten op zijn vroegst in de tweede helft van 2025 zullen worden genomen.

Indiening stukken bij DNB

Pas wanneer alle belangrijke stappen (zoals hiervoor beschreven) zijn gezet, kunnen alle documenten (o.b.v. het invaarsjabloon) bij De Nederlandsche Bank worden ingediend. Het streven is om dit uiterlijk 1 november 2025 te doen. DNB rekent een half jaar met maximaal twee keer een verlenging van drie maanden voor de

beoordeling van de stukken. Door daar in de planning rekening te houden kan invaren per 1 januari 2027 worden gerealiseerd.

5.4 Relatie met sociale partners

Het bestuur vindt dat de relatie met sociale partners goed is. Een goede relatie is belangrijk voor een soepele overgang naar het nieuwe pensioenstelsel waarbij iedereen is aangehaakt.

Werkgevers, ondernemingsraden en het pensioenfonds hebben allemaal een afvaardiging in de Werkgroep Pensioenakkoord. Dat maakt dat de lijntjes kort zijn wat de samenwerking ten goede komt.

5.5 Opvolging aanbevelingen jaarwerk 2023 (in 2024)

Het bestuur heeft in 2024 wederom aandacht besteed aan de opvolging van de aanbevelingen gedaan door de visitatiecommissie, de accountant en certificerend actuaris. Het bestuur heeft na het verschijnen van de rapporten van visitatiecommissie, accountant en certificerend actuaris over boekjaar 2023 een actieplan opgesteld waarin de aanbevelingen zijn vertaald naar concrete acties en deadlines en is hier vervolgens mee aan de slag gegaan. Op basis van het “Actieplan Aanbevelingen 2023” is de voortgang van alle aanbevelingen tijdens de bestuursvergaderingen en de vergaderingen van het dagelijks bestuur in 2024 regelmatig besproken. De meeste acties zijn inmiddels afgerond.

5.6 Vergaderingen van (dagelijks) bestuur, commissies, sleutelfunctiehouders en deelnemers

Het bestuur is in 2024 veertien keer in vergadering bijeengekomen. Daarnaast was er tweemaal een apart bestuursoverleg (heidag). De heidagen stonden voor een groot deel in het teken van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het geeft het bestuur de gelegenheid om bepaalde onderwerpen diepgaand te bespreken. De meeste van deze onderwerpen komen terug in dit bestuursverslag.

In oktober 2024 is de jaarlijkse deelnemersvergadering gehouden, die ook dit jaar online heeft plaatsgevonden. Verder zijn er diverse overleggen geweest in het kader van het jaarwerk. Het dagelijks bestuur heeft in 2024 vijftien keer vergaderd. Daarnaast heeft het dagelijks bestuur regelmatig een overleg met de pensioenadministrateur gehad.

De beleggingsadviescommissie (BAC) heeft in 2024 vijfmaal vergaderd. De verslagen van de vergaderingen van de BAC worden als ingekomen stuk op de agenda van de bestuursvergaderingen geplaatst en aldus gedeeld met de rest van het bestuur. De BAC monitort de beleggingen doorlopend op basis van de rapportages van Sprenkels en Sprenkels monitort op zijn beurt doorlopend de onderliggende rapportages van de vermogensbeheerders. Als er bijzonderheden worden geconstateerd dan worden deze direct aangekaart bij de vermogensbeheerders.

Bestuursbesluiten op beleggingsgebied worden voorbereid door de BAC in de vorm van een schriftelijk advies waarin het voorstel van alle kanten wordt belicht en waarbij tevens de alternatieven worden getoond. Het bestuur als geheel besluit over het strategische beleggingsbeleid, het beleggingsplan, de beleggingsdoelstellingen en beleggingsovertuigen van het pensioenfonds.

De CPC heeft in 2024 viermaal vergaderd. De verslagen van de CPC worden als ingekomen stuk op de agenda van de bestuursvergaderingen geplaatst en gedeeld met de rest van het bestuur.

De RC heeft in 2024 zesmaal vergaderd. De verslagen van de RC worden als ingekomen stuk op de agenda van de bestuursvergaderingen geplaatst en gedeeld met de rest van het bestuur. Daarnaast worden relevante onderwerpen en besluiten voorgelegd aan het bestuur.

De sleutelfunctiehouders zijn in 2024 driemaal bij elkaar gekomen. Ook de accountant is bij deze overleggen aanwezig. Dit overleg is inmiddels ook structureel ingebed in de bestuurlijke jaarkalender. Tijdens deze overleggen houden de sleutelfunctiehouders en de accountant elkaar op de hoogte van de werkzaamheden.

De overleggen worden als zeer nuttig ervaren. Alle sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek aan het bestuur:

- De sleutelfunctiehouder Actuarieel stuurt viermaal per jaar een rapportage welke wordt besproken in het bestuur. Het bestuur bespreekt vervolgens op welke wijze de aanbevelingen worden opgevolgd.
- De sleutelfunctiehouder Interne Audit houdt het bestuur op de hoogte van zijn audits middels mondelinge updates tijdens bestuursvergaderingen en een afsluitende rapportage over het afgelopen boekjaar. De sleutelfunctie was in de eerste maanden van 2024 vacant nadat de vorige sleutelfunctiehouder Interne Audit zijn werkzaamheden in 2023 had neergelegd. Tot dat de heer Westerbrink als nieuwe sleutelfunctiehouder werd benoemd is de sleutelfunctie tijdelijk waargenomen door de voorzitter.
- De sleutelfunctie Risicobeheer brengt per kwartaal een rapportage uit aan het bestuur over de strategische en operationele risico's, waarbij wordt gerapporteerd of binnen de risicobereidheid is gebleven en welke risico's de hoogste prioriteit hebben.

5.7 Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur heeft bij belangrijke bestuursbesluiten aandacht voor evenwichtige belangenafweging. Het bestuur heeft dit gestandaardiseerd door hier in besluitnotities (voorleggers) een aparte paragraaf aan te wijden.

In maart 2025 is door de risicomanager een Rapportage Evenwichtigheid 2024 opgesteld. Met deze rapportage is gekeken of bij een aantal belangrijke besluiten die in 2024 zijn genomen, in voldoende mate een afweging van belangen is gemaakt. Voor zover dat relevant was is specifiek gekeken in hoeverre de belangen van jonge en oude deelnemers, en Escrow-gerechtigden en niet Escrow-gerechtigden zijn meegenomen.

De algemene conclusie is dat het bestuur bij zijn besluitvorming veel aandacht besteedt aan beeld- en oordeelsvorming voordat tot besluitvorming wordt overgegaan. Er is veel inhoudelijk en diepgaand gediscussieerd over diverse onderwerpen. Verder concludeert de risicomanager dat er geen indicatie is dat over het boekjaar bezien de toetsing van de belangen deelnemers, slapers, pensioengerechtigden en werkgevers niet evenwichtig zou zijn.

5.8 Overleg met het verantwoordingsorgaan

In totaal zijn er in 2024 zes (formele) contactmomenten geweest tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan (VO), waaronder één keer samen met de visitatiecommissie, één keer in kader van het jaarverslag en bij de jaarwerkvergadering.

Het bestuur houdt het VO zowel mondeling als schriftelijk op de hoogte van de ontwikkelingen bij het pensioenfonds. Tijdens de overleggen licht het bestuur de ontwikkelingen per beleidsterrein toe. Daarnaast is dit jaar uitgebreid stil gestaan bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de rol die het VO daarbij heeft. Ook de perikelen rondom de pensioenadministrateur en de audit datakwaliteit zijn toegelicht.

5.9 Visitatiecommissie (intern toezicht)

Volgend op de invoering van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen heeft het bestuur gekozen voor een paritair bestuursmodel met jaarlijkse visitatie. De visitatiecommissie bestaat uit drie externe onafhankelijke deskundigen en wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht door het VO.

Tijdens de meest recente visitatieronde over 2024 heeft de visitatiecommissie met het bestuur als geheel gesproken en daarnaast gesprekken gevoerd met het VO, de adviserend actuaire, de certificerend actuaire/actuariële sleutelfunctiehouder, de accountant, de sleutelfunctiehouder Risicobeheer, de sleutelfunctiehouder Interne Audit en de compliance officer. Naast de reguliere gang van zaken verschuift de focus van de visitatiecommissie steeds meer naar het (besluitvormings)proces rondom WTP.

Een samenvatting van het visitatierapport en een reactie van het bestuur is opgenomen na het bestuursverslag in het hoofdstuk “Intern Toezicht”. De aanbevelingen van de visitatiecommissie zullen worden omgezet in een actieplan opvolging aanbevelingen, waarmee het bestuur aan de slag zal gaan.

5.10 Deskundigheid, educatie en zelfevaluatie bestuur

Deskundigheid en educatie

Het bestuur besteedt doorlopend aandacht aan educatie en het op peil houden van de eigen deskundigheid. Het bestuur streeft ernaar om voor ieder deskundigheidsgebied minimaal twee bestuursleden op niveau B te hebben. Reeds eind 2021 beschikten alle bestuursleden voor alle deskundigheidsgebieden minimaal over niveau B. Het bestuur heeft in 2024 onder andere de volgende activiteiten ondernomen om de eigen deskundigheid te verbeteren:

- Bestuursleden hebben diverse seminars en workshops bezocht over actuele onderwerpen.
- Tijdens bestuursvergaderingen zijn nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied door de adviseurs geagendeerd en toegelicht.
- Het bestuur houdt ieder jaar één of meerdere hei/educatiedagen om de eigen kennis te vergroten en onderwerpen die voor het Fonds actueel zijn verder uit te diepen. Afhankelijk van het onderwerp kunnen ook de leden van het verantwoordingsorgaan daarvoor worden uitgenodigd.

Het bestuur is van mening dat de deskundigheid van het collectief, mede door de benoeming van enkele professionele bestuursleden, is gegroeid. Dat maakt dat het collectief als geheel op alle deskundigheidsgebieden goed scoort en er geen specifiek aanwijsbare geschiktheidsgebieden zijn waar het collectief minder scoort.

Zelfevaluatie bestuur

Jaarlijks houdt het bestuur een zelfevaluatie van het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden. Aan het eind van iedere bestuursvergadering wordt de vergadering standaard door het bestuur geëvalueerd. Hiermee houden de bestuursleden elkaar scherp en wordt doorlopend actief nagedacht over waar verbeteringen mogelijk zijn. Verder hebben alle commissies in 2024 het eigen functioneren geëvalueerd.

De algemene conclusie is dat het bestuur enthousiast en betrokken is en duidelijk voorwaarts wil bewegen en zich wil blijven ontwikkelen. De nieuwsgierigheid is groot en de sfeer en onderlinge interactie zijn veilig.

5.11 Bezetting van de fondsorganen

Eind 2024 zijn alle fondsorganen op volle sterkte en zijn er geen vacatures. Bij opvolgingskwesties houdt het bestuur specifiek rekening met het bevorderen van diversiteit binnen de fondsorganen. In de praktijk blijkt het bij opvolgingskwesties moeilijk om nieuwe kandidaten te vinden die binnen hun huidige werk tijd kunnen vrijmaken voor een functie in het bestuur of het verantwoordingsorgaan.

6. Financiële zaken en positie van het pensioenfonds in 2024

6.1 Nominale, reële en beleidsdekkingsgraad

De financiële positie van het pensioenfonds wordt uitgedrukt in een dekkingsgraad dat de verhouding tussen bezittingen en de voorziening pensioenverplichtingen aangeeft. Hoe hoger de dekkingsgraad des te meer zekerheid er is dat het Fonds de pensioenverplichtingen kan nakomen. Het Fonds onderscheidt drie dekkingsgraden:

- De nominale dekkingsgraad: Dit is de actuele dekkingsgraad, oftewel de verhouding tussen de bezittingen en de voorziening pensioenverplichtingen, op enig moment.
- De beleidsdekkingsgraad: Dit is gemiddelde actuele dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. Op basis van deze dekkingsgraad neemt het bestuur beleidsbeslissingen.
- De reële dekkingsgraad: Dit is de verhouding tussen de beleidsdekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad die minimaal nodig is om de pensioenaanspraken in de toekomst volledig te mogen verhogen met de stijging van de prijzen.

Ontwikkeling van de dekkingsgraden in 2024	31-12-2024	31-12-2023
Nominale dekkingsgraad	118,7%	116,7%
Beleidsdekkingsgraad	120,3%	117,6%
Reële dekkingsgraad	91,3%	88,5%
Vereiste dekkingsgraad	120,0%	121,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%

Ultimo 2024 lag de beleidsdekkingsgraad van het Fonds boven de vereiste en boven de minimaal vereiste dekkingsgraad. Daarmee is het herstelplan van het Fonds ten einde gekomen. Hieronder geven wij een overzicht van de ontwikkeling van de nominale dekkingsgraad in 2024 uitgesplitst naar oorzaken:

Ontwikkeling nominale dekkingsgraad 2024 naar oorzaken

Nominale dekkingsgraad per 1 januari 2024	116,7%
Premieresultaat	-0,2%
Beleggingsresultaat en benodigde intresttoevoeging	5,9%
Uitkeringen	0,5%
Indexatie pensioenaanspraken	-1,5%
Wijziging markttrente	-2,2%
Wijziging Prognosetafel	0,2%
Verhoging kostenvoorziening	-0,6%
Overig	-0,1%
Nominale dekkingsgraad per 31 december 2024	118,7%

De post overig bestaat onder andere uit resultaat op sterfte en arbeidsongeschiktheid en kruiseffecten.

6.2 Voorziening pensioenverplichtingen

In de voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds ultimo 2024 is de per 1 januari 2025 toegekende indexatie, zowel wat betreft de indexatie gefinancierd vanuit de Escrow als de door het Fonds gefinancierde

indexatie, reeds meegenomen. Ook is ultimo 2024 rekening gehouden met de wijziging van de prognosetafel en de verhoging van de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten van 3% naar 3,5%. Hieronder wordt de voorziening voor risico Fonds uitgesplitst.

Uitsplitsing voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds	31-12-2024	31-12-2023
<i>(bedragen x EUR 1.000,--)</i>		
Actieven en arbeidsongeschikten	81.351	88.013
Slapers	56.972	48.657
Pensioengerechtigden	92.880	82.239
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten en voorziening voor zieken	8.301	6.795
Totaal	239.504	225.704

Het technisch resultaat, voor wat betreft de pensioenverplichtingen voor risico fonds op sterfte, arbeidsongeschiktheid, uitkeringen, waardeoverdracht en actuariel resultaat op mutaties en overige grondslagen bedroeg in 2024 EUR 109.000 negatief. (2023: EUR 1.383.000 negatief).

6.3 Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten zijn onder te verdelen in kosten pensioenbeheer en kosten vermogensbeheer. De kosten pensioenbeheer worden uit de premie en bestaande kostenvoorziening gefinancierd en de kosten vermogensbeheer komen ten laste van de beleggingsopbrengsten.

Kosten pensioenbeheer

De kosten voor pensioenbeheer bestaan uit:

- administratiekosten;
- kosten bestuur en intern toezicht;
- kosten financiële en actuariële verslaglegging;
- kosten adviseurs;
- kosten certificerend actuaris en accountant;
- diverse kosten (bankkosten, bijdrage toezichthouders en Pensioenfederatie, etc.).

Aansluiting met de jaarrekening

De kosten pensioenbeheer zoals beneden in de tabel getoond sluiten één op één aan op de jaarrekening.

Overzicht kosten pensioenbeheer	2024	2023
Totale kosten pensioenbeheer (afgerond op EUR 1.000,--)	EUR 1.161.000	EUR 1.246.000
Kosten per deelnemer/pensioengerechtigde	EUR 1.806	EUR 1.877
Kosten per deelnemer/pensioengerechtigde/gewezen deelnemer	EUR 956	EUR 1.042
Kosten als percentage van de voorziening pensioenverplichtingen	0,48%	0,55%
Gemiddeld aantal deelnemers:		
- Actieve deelnemers + pensioengerechtigden	643	664
- Actieve deelnemers + pensioengerechtigden + gewezen	1.215	1.196

De totale kosten voor pensioenbeheer worden in 2024 voor EUR 943.000,-- gedekt door de opslag in de premie voor directe kosten, kosten die verband houden met het nieuwe pensioenstelsel die zijn doorbelast en de jaarlijkse vrijval uit de kostenvoorziening. Het resultaat op kosten was derhalve EUR 218.000,-- negatief. De gemaakte kosten zijn voor het overgrote deel structureel van aard.

In 2023 waren de totale kosten pensioenbeheer hoger dan in 2024. Dit komt onder andere doordat in boekjaar 2023 (aanvullende) nota's m.b.t. jaarwerk 2022 en 2023 van zowel Aon als EY waren verantwoord. Verder waren er in 2023 eenmalige kosten, zoals het onderzoek naar de interne informatiebeveiliging van het Fonds en het laten uitvoeren van een risicopreferentie onderzoek, die in 2024 niet meer terugkwamen.

In de totale kosten pensioenbeheer voor 2024 zit een bedrag van circa EUR 31.000,-- (2023 circa EUR 26.000,-) aan kosten gerelateerd aan het nieuwe pensioenstelsel. Deze kosten zijn opgenomen in de pensioenpremie en aldus conform de gemaakte afspraken bij de werkgevers in rekening is gebracht (dus bovenop de 2,75% opslag voor directe uitvoeringskosten), per saldo komen deze kosten dus niet ten laste van het Fonds. Daarnaast draagt de werkgever in 2024 EUR 14.000,-- (2023: EUR 0,--) bij aan de vergoeding voor de twee externe bestuursleden die vanaf 2024 namens de deelnemers zitting nemen in het bestuur. Ook deze kosten zijn opgenomen in de pensioenpremie die de werkgevers betalen en opgenomen in de totale kosten pensioenbeheer.

Benchmark kosten pensioenbeheer

Om de eigen kosten pensioenbeheer in perspectief te kunnen plaatsen heeft het Fonds zijn kosten vergeleken met de publicatie van Bell 'Werk in uitvoering bij pensioenfondsen 2023' van 28 september 2023. Hieruit blijkt dat de gemiddelde pensioenbeheerkosten per deelnemer in 2022 voor pensioenfondsen in de categorie 0 tot 1.000 deelnemers circa EUR 1.014,-- bedroeg. Hierbij was het aantal deelnemers gedefinieerd als het totaal van de actieven en pensioengerechtigden. Hoewel de kosten per deelnemer bij het Fonds licht zijn gedaald, constateert het bestuur dat de pensioenbeheerkosten van het Fonds boven het gemiddelde ligt van andere pensioenfondsen van gelijke grootte. Een nadere duiding van de totale kosten en per deelnemer wordt hierna toegelicht onder 'Ontwikkeling en beheersing van kosten'.

Tegenover de relatief hoge uitvoeringskosten staat dat het Fonds relatief lage kosten voor vermogensbeheer heeft. Dit wordt hierna toegelicht onder 'Kosten vermogensbeheer'.

Ontwikkeling en beheersing van de kosten

Het bestuur kijkt met gemengde gevoelens naar de kostenontwikkeling bij het Fonds. Het bestuur ziet voor het tweede jaar op rij dat de totale kosten en per deelnemer licht dalen. Dat terwijl in het rapport van Bell juist wordt geconstateerd dat de kosten van vergelijkbare pensioenfondsen gemiddeld per deelnemer van jaar op jaar stijgen. Het betekent dat het bestuur erin is geslaagd om de kosten beheersbaar te houden. Naast kostenbeheersing in zijn algemeenheid heeft het bestuur ook goede afspraken met de werkgevers gemaakt die de kosten verband houdend met de transitie naar het nieuwe stelsel voor hun rekening nemen. Ook de

kosten van de externe bestuursleden die de deelnemers in het bestuur vertegenwoordigen nemen de werkgevers voor de helft voor hun rekening.

Ondanks deze inspanningen blijven de kosten per deelnemer hoog en is er inmiddels meerdere jaren op rij sprake van een negatief resultaat op kosten. Het bestuur heeft daarom besloten om de kostenopslag voor directe uitvoeringskosten in de premie vanaf 2025 te verhogen van 2,75% naar 3,45% van de totale salarissom. Door de stijging van de kostenvoorziening van 3% naar 3,5% zal er tevens sprake zijn van een iets hogere vrijval voor kosten uit de voorziening. Hierdoor zal het tekort op kosten kleiner worden, maar het tekort zal desondanks aanwezig blijven. Aan de ene kant laten de geraamde kostenbegrotingen in de komende jaren een toename van de uitvoeringskosten zien, terwijl de kostendekking in de premie door afname van het aantal actieve deelnemers lager wordt. Het bestuur ziet de kostenstijging als onvermijdelijk en vindt het belangrijk dat het pensioenfonds op professionele wijze wordt aangestuurd. Ook als klein fonds moet er worden voldaan aan alle voorschriften en regelgeving met betrekking tot governance, compliance en risicobeheer. Veel kosten zijn onafhankelijk van het aantal deelnemers en moeten sowieso worden gemaakt.

Het bestuur probeert de kosten zoveel mogelijk te beheersen door continu de vraag te stellen of de te maken kosten noodzakelijk zijn. De werkelijke kosten worden gedurende het jaar gemonitord en vergeleken met de vooraf opgestelde kostenbegroting.

Ook voor de komende jaren verwacht het bestuur dus dat de kosten per deelnemer hoog zullen blijven. Dit is één van de redenen waarom het Fonds zich niet als de beste uitvoerder ziet van de pensioenregeling onder het nieuwe pensioenstelsel. In paragraaf 4.2 wordt de kostendekking verder toegelicht.

Kosten vermogensbeheer

De kosten vermogensbeheer bestaan uit:

- Beheerkosten: alle doorlopende kosten die aan de beleggingsfondsen worden toegerekend zoals vaste beheerkosten, service fees (toezicht, bewaring, accountant, advies etc.). De beheerkosten worden ingehouden op de fondsen en zijn onderdeel van de koers van de fondsen en daarmee van het resultaat.
- Indien van toepassing, performance gerelateerde kosten. De performance gerelateerde kosten zijn berekend aan de hand van de prestatievergoeding van de hierbij behorende beleggingsfondsen.
- Transactiekosten. Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen en daarmee onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.
- Overige vermogensbeheerkosten die niet aan een specifieke beleggingscategorie zijn toe te bedelen zoals de kosten advies vermogensbeheer (Sprenkels).

Aansluiting met de jaarrekening

In onderstaand overzicht zijn de beleggingen uitgesplitst op basis van het 'doorkijk principe'. Dit zorgt voor een iets andere uitsplitsing dan in de jaarrekening, omdat in de balans en staat van baten en lasten het 'doorkijk principe' niet wordt toegepast. Bij het 'doorkijk principe' worden beleggingen in een beleggingsfonds aan een beleggingscategorie toegewezen.

Om de kosten per beleggingscategorie te bepalen, zijn de kosten van beleggingsfondsen uitgesplitst naar beleggingscategorie op basis van het gemiddeld belegd vermogen.

De totale kosten vermogensbeheer over 2024 (zie onderstaand overzicht) bedragen EUR 561k. Hiervan wordt EUR 399k rechtstreeks in mindering gebracht op de beleggingsfondsen o.b.v. het 'doorkijk principe' en EUR 162k wordt door het Fonds zelf via de betaalrekening betaald op basis van aan het Fonds uitgebrachte facturen. Dit laatste bedrag bestaat uit advieskosten vermogensbeheer (EUR 93k en apart genoemd in het overzicht), facturen van CTI (EUR 12k; onderdeel van vermogensbeheerkosten vastrentende waarden) en facturen van BlackRock (EUR 57k; onderdeel van vermogensbeheerkosten aandelen).

Overzicht kosten vermogensbeheer

	2024			2023		
(bedragen x EUR 1,--)	Vermogens- beheer kosten ¹	Transactie- kosten	Totaal 2024	Vermogens beheer- kosten	Trans- actie- kosten	Totaal 2023
Kosten per beleggingscategorie						
Vastgoed						
Aandelen	56.436	-8.172	48.264	64.783	65.274	130.057
Vastrentende waarden	254.000	17.000	271.000	249.566	114.275	363.841
Overige beleggingen						
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	310.436	8.828	319.264	314.349	179.549	493.898
Overige vermogensbeheerkosten:						
Advieskosten vermogensbeheer	93.338		93.338	120.049		120.049
Overige kosten	148.854		148.854	113.700		113.700
Totaal overige vermogensbeheerkosten	242.192		242.192	233.749		233.749
Totaal kosten vermogensbeheer	552.628	8.828	561.456	548.098	179.549	727.647
Kosten als percentage van in verslagjaar gemiddeld belegde vermogen in het betreffende jaar	0,20%	0,00%	0,21%	0,23%	0,07%	0,30%

¹ De performance gerelateerde kosten zijn 0 en daarom niet opgenomen in bovenstaande tabel.

De transactiekosten waren in 2024 substantieel lager dan in 2023. De transitie van de beleggingen in 2023 van Vanguard naar CTI (credits) en naar BlackRock (aandelen Emerging Markets) leidde in dat jaar tot extra transactiekosten. In 2024 waren er nauwelijks aan- en verkopen. Bij aandelen waren de transactiekosten negatief. Bij de beleggingsfondsen waar het pensioenfonds in belegd kan de transactie tot een positief resultaat leiden (:negatieve kosten) wanneer de transacties gunstiger worden uitgevoerd dan de in/uit stap koers.

De totale vermogensbeheerkosten excl. transactiekosten zijn in absolute zin licht gestegen maar procentueel uitgedrukt in het gemiddeld belegd vermogen gedaald van 0,23% naar 0,20%. Het gemiddeld belegd vermogen steeg van EUR 239,7 miljoen in 2023 naar EUR 270,3 miljoen in 2024. De procentuele daling wordt voor een belangrijk deel verklaard door de advieskosten vermogensbeheer. Deze zijn in absolute zin gedaald en bovendien onafhankelijk van het gemiddeld belegd vermogen. Als het gemiddeld belegd vermogen stijgt, zullen deze kosten procentueel gezien lager worden. De 'overige kosten' bestaan vooral uit managementkosten (ook wel TER-kosten genoemd) zoals o.a. administratie-, controle- en juridische kosten. Ook deze waren in absolute zin in 2024 iets lager, wat uitgedrukt in het gemiddeld belegd vermogen tot procentueel lagere kosten leidt.

Benchmark kosten vermogensbeheer

Om de eigen kosten voor vermogensbeheer in perspectief te kunnen plaatsen heeft het Fonds zijn kosten vergeleken met de publicatie van Bell 'Werk in uitvoering bij pensioenfondsen 2023' van 28 september 2023. Hieruit blijkt dat in 2022 de gemiddelde beheerkosten van de 178 geanalyseerde pensioenfondsen 0,42% bedroegen en de transactiekosten waren in 2022 gemiddeld 0,11% van het gemiddeld belegd vermogen.

Het fonds houdt het beleggingsbeleid bewust eenvoudig. Het belegt in de hoofdcategorieën zodat op een efficiënte wijze wordt geprofiteerd van diversificatie. Het lange termijn rendement en risico is desondanks goed en in lijn met andere fondsen die een veel complexer (en duurder) beleggingsbeleid voeren.

Het bestuur constateert dat de vermogensbeheerkosten van het Fonds fors lager liggen dan het gemiddelde. Er is sprake van een eenvoudige en efficiënt ingerichte beleggingsportefeuille die (gecorrigeerd voor risico) een vergelijkbaar rendement oplevert als andere, duurdere fondsen. Er is sprake van passief beheer waardoor de kosten laag zijn. Er is geen sprake van prestatiegerichte vergoedingen.

6.4 Vacatievergoeding leden bestuur en verantwoordingsorgaan

Voor leden van het bestuur en verantwoordingsorgaan met een dienstverband bij één van de aangesloten ondernemingen is het lidmaatschap van het bestuur en het verantwoordingsorgaan onbezoldigd. De leden van het verantwoordingsorgaan en het bestuur van het Fonds, die niet meer in dienst zijn van één van de aangesloten ondernemingen ontvangen in 2024 een vacatievergoeding van EUR 489,32 per vergadering inclusief voorbereiding en reistijd. Voor een vergadering langer dan 4 uur is de standaard vergoeding EUR 733,99.

Indien het betreffende bestuurslid dat in aanmerking komt voor een vacatievergoeding tevens voorzitter is van een bestuurscommissie ontvangt hij een toeslag op de vacatievergoeding van 25% per bijgewoonde commissievergadering in verband met de extra voorbereidingstijd die de voorzitter heeft.

Bestuursleden die in aanmerking komen voor een vacatievergoeding die tevens sleutelfunctiehouder zijn ontvangen in verband met de extra werkzaamheden voor het sleutelfunctiehouderschap een aanvullende vergoeding van € 733,99 per maand, met uitzondering van juli en augustus.

De standaard vacatievergoedingen per vergadering stijgen mee met de pensioenen van de inactieven. Aangezien de pensioenen in 2024 met 2,25% zijn geïndexeerd, zijn ook de vaste vergoedingen met 2,25% gestegen ten opzichte van de vaste vergoedingen van 2023.

De kosten voor educatie en opleiding die bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan volgen t.b.v. hun functie bij het Fonds mogen zij bij het Fonds declareren. De opleiding zelf wordt in eigen tijd gevolgd. Daarnaast komen bestuursleden die niet werkzaam zijn bij de werkgever in aanmerking voor een reiskostenvergoeding op basis van de fiscaal maximaal onbelaste vergoeding per kilometer.

Aan bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan van het Fonds is over 2024 in totaal EUR 63.146,- (2023 EUR 75.191,--) aan vacatievergoedingen en reiskosten uitbetaald. De lasten van deze vergoedingen komen voor rekening van het pensioenfonds. De daling van de totale vacatievergoedingen komt grotendeels doordat er in 2023 t.o.v. 2024 meer overleggen zijn geweest waar de sleutelfunctiehouder Risicobeheer aan deelnam, onder andere in verband met de migratie van de pensioenadministratie en het DNB onderzoek naar de interne informatiebeveiliging van het Fonds.

De vacatievergoedingen worden in de jaarrekening samen met de vergoeding voor de externe bestuursleden, opleidingskosten, bestuursondersteuning en overige bestuurskosten (zoals zaalhuur etc.) verantwoord onder de post "bestuurskosten".

7. Beleggingen

7.1 Algemeen

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan Columbia Threadneedle Investments (staatsobligaties, bedrijfsobligaties en swaps, maatwerkportefeuille t.b.v. de renteafdekking en obligatieportefeuille) en BlackRock (aandelen ontwikkelde en opkomende markten, passief beheer). Voor een uitgebreidere beschrijving van de beleggingsportefeuille wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Algemene economische ontwikkelingen hebben een grote invloed op de financiële positie van het fonds. Hieronder worden de algemene marktontwikkelingen besproken.

7.2 Marktontwikkelingen in 2024

Macro economisch

De wereldwijde groei, door het IMF geschat op 3,2% in 2024, wordt door het IMF verwacht te dalen in 2025 naar 2,8% en vervolgens te stijgen naar 3,0% in 2026. Derhalve ligt de prognose voor de wereldwijde groei in 2025 en 2026 onder het historische (2000-2019) jaarlijkse gemiddelde van 3,7%, de daling van de verwachting ten opzichte van 2024 is voornamelijk het resultaat is van de nieuwe importtarieven die doorgevoerd zijn van en-naar de Verenigde Staten.

Centrale banken zijn in 2024 gestart met het verlagen van de rente, wat bij heeft gedragen aan relatief hoge rendementen op aandelen. Daarnaast hebben ontwikkelingen rondom Artificial Intelligence gezorgd voor een rally op tech-aandelen. De Nederlandse inflatie is gedurende 2024 gestegen van rond de 3 procent begin 2024 naar ongeveer 4 procent eind 2024. Naast de geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten en in Oost Europa wordt er verwacht dat ook het Amerikaanse handelsbeleid onder president Donald Trump voor prijsstijgingen zullen zorgen in de komende jaren. Daarom verwacht het IMF een vertraging in de daling van de wereldwijde inflatie. Er wordt verwacht dat de wereldinflatie in 2025 4,3% zal bedragen en in 2026 nog steeds rond de 3,6% zal uitkomen door de invoering van de importheffingen.

Financiële markten

Dankzij de afnemende wereldwijde inflatie in 2024 hebben centrale banken in de tweede helft van 2024 de beleidsrentes verlaagd. In het geval van de ECB betrof de verlaging van de geldende depositorente van 4% begin 2024 naar 3% per december 2024. Ook de FED heeft de rente in 2024 verlaagd van rond de 5.3% naar 4,5%. Onder andere vanwege de daling van beleidsrentes is de swaprente ook gedaald in 2024. De 20 jaars rente was aan het begin van 2024 gelijk aan 2,5%, steeg vervolgens naar 2,8% halverwege het jaar en daalde in de tweede helft van 2024 naar ongeveer 2,4%.

De ontwikkeling van de rente is in 2025 onzeker door de geïntroduceerde importheffingen. Enerzijds is de verwachting dat de wereldwijde inflatie hoger zal zijn dan eerder verwacht, waardoor een rentestijging in de lijn van de verwachting zou liggen, maar anderzijds zal afkoeling van de wereldeconomie aanleiding kunnen geven voor een rentedaling.

Aandelen

Aandelen behaalden in 2024 een positief rendement, zowel in ontwikkelde als in opkomende markten. De stijging werd vooral gevoed door de dalende rente op wereldwijde markten en de AI rally. Wel was de stijging in ontwikkelde markten hoger dan in opkomende markten. Dit kwam doordat de tech-sector op Amerikaanse beurzen grote stijgingen ondervonden, onder andere gedreven door de beloftes van AI. Een andere factor waardoor de Euro-waarde van Amerikaanse aandelen steeg in 2024 was de sterke stijging van de Amerikaanse dollar in 2024. Zo sloot de EUR/USD koers 2024 af met de hoogste waarde sinds november 2022.

7.3 Strategisch beleggingsbeleid

Het fonds stelt het strategisch beleggingsbeleid vast aan de hand van de ALM-studie. In 2023 en in 2024 is getoetst in hoeverre de uitgangspunten van de ALM-studie uit 2020 nog valide zijn. In 2023 gaf de analyse geen aanleiding het beleggingsbeleid te herzien, maar in 2024 werd besloten om in 2025 wel een ALM-studie uit te voeren met een additionele focus op het veiligstellen van de dekkingsgraad richting het verwachte moment van transitie naar het nieuwe stelsel. Eerder in 2024 was het pensioenfonds al van het dynamische rentebeleid afgestapt en was de renteafdekking (tijdelijk) verhoogd naar 80% om de dekkingsgraad te beschermen.

De onderstaande tabel geeft het strategische beleggingsbeleid weer per 31-12-2024

Beleggingscategorie	Norm	Minimum	Maximum
Vastrentende waarden	56,0%	51,0%	61,0%
Zakelijke waarden	44,0%	39,0%	49,0%
Liquiditeiten	0,0%	0,0%	2,0%
Renteafdekking	80,0%	75,0%	85,0%

7.4 Vermogensbeheer

Het fonds belegt het vermogen niet zelf, maar heeft het vermogensbeheer uitbesteed. Het fonds heeft geen rechtstreekse beleggingen en belegt bij alle vermogensbeheerders alleen in beleggingsfondsen. Het vermogensbeheer is uitbesteed aan de volgende vermogensbeheerders:

- Columbia Threadneedle de LDI-maatwerkportefeuille, die bestaat uit in staats- en staatsgerelateerde obligaties, liquiditeiten en swaps. Hieraan is het buy-and-maintain mandaat toegevoegd met Euro Investment Grade credits en US Investment Grade credits;
- BlackRock beheert index fondsen voor aandelen ontwikkelde en opkomende markten.

7.5 Marktwaaarde beleggingen (x EUR 1.000,--)

Beleggingscategorie	Marktwaaarde 31-12-2024	% 31-12-2024	Marktwaaarde 31-12-2023	% 31-12-2023	Strategisch 31-12-2024
Aandelen	128.882	46%	109.554	42%	44,0%
Totaal zakelijke waarden	128.882	46%	109.554	42%	44,0%
Vastrentende waarden	151.449	54%	150.212	58%	56,0%
Liquide middelen	1.017	0%	868	0%	0,0%
Totaal vastrentende waarden (incl. liquide middelen)	152.466	54%	151.080	58%	56,0%
Totaal	281.348	100%	260.634	100%	100,0%

7.6 Beleggingsresultaten

Hieronder worden de rendementen van de beleggingsportefeuille weergegeven. De beleggingsportefeuille als geheel behaalde in 2024 een positief beleggingsrendement van 8,7%. Alle beleggingscategorieën behalve staatsobligaties en swaps hebben een positief rendement behaald in 2024. Aandelen ontwikkeld en aandelen opkomend hadden de hoogste rendementen met 20,3% en 15,2% respectievelijk. De benchmark heeft een rendement van 10,8% behaald (2023: 13,8%). De underperformance komt vooral op het conto van het beleggingsfonds aandelen ontwikkelde markten dat in 2024 een underperformance ten opzichte van de benchmark had van 6,4%, welke vooral veroorzaakt werd door de koersstijging van de Amerikaanse Dollar tegenover de Euro in 2024. De benchmark van het aandelen ontwikkeld fonds dekt het valutaresultaat namelijk niet af, terwijl dat bij het beleggingsfonds waar het pensioenfonds in investeert wel gebeurt.

Beleggingsrendementen in %	2024 Portefeuille	2023 Portefeuille
Staatsobligaties en swaps	-0,4%	7,4%
Euro Bedrijfsobligaties	2,2%	5,9%
US Bedrijfsobligaties	6,3%	2,6%
Aandelen ontwikkelde markten	20,3%	22,6%
Aandelen opkomende markten	15,2%	5,9%
Totaal (na kosten)	8,7%	14,6%

7.7 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Fonds heeft een beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB), ook wel ESG-beleid genoemd (ESG staat voor Environmental, Social and Governance). Daarnaast toont het fonds als (indirect) aandeelhouder betrokkenheid bij de bedrijven waarin het belegt. Hoe het fonds dit doet, is vastgelegd in het betrokkenheidsbeleid van het Fonds.

Verder heeft het Fonds te maken met Europese regelgeving “Sustainable Finance Disclosure Regulation” oftewel SFDR en de taxonomieverordening. Deze regelgeving stelt voorwaarden aan de wijze waarop pensioenfondsen communiceren over hoe duurzaam en ‘groen’ hun pensioenregeling is. Om te kunnen bepalen hoe ‘groen’ een economische activiteit is zijn er in de taxonomieverordening criteria opgesteld. Hierna lichten wij SFDR, het MVB- en betrokkenheidsbeleid van het Fonds toe.

SFDR en Taxonomieverordening

Het doel van de SFDR is de transparantie over duurzaamheid te vergroten. SFDR verplicht het fonds om informatie te verschaffen over het duurzaamheidsbeleid, het ‘groene gehalte’ van de pensioenregeling en om transparant te zijn over de uitvoering daarvan.

Onder SFDR wordt de pensioenregeling van het fonds gezien als een financieel product en onder SFDR worden financiële producten geclassificeerd naar duurzaamheid. Een financieel product kan op de volgende manieren worden geclassificeerd:

- Grijs (overig) (artikel 6): een financieel product dat geen milieu en sociale kenmerken promoot.
- Lichtgroen (artikel 8): dan is er sprake van een financieel product dat milieu en sociale kenmerken promoot.
- Donkergroen (artikel 9): dan is er sprake van een financieel product dat duurzaam beleggen tot doel heeft.

Het Fonds classificeert de pensioenregeling niet als een duurzaam financieel product dat ecologische of sociale kenmerken promoot (licht groen, artikel 8) en heeft derhalve de classificatie overig product (artikel 6).

Het Fonds weegt verschillende ESG-criteria mee bij haar investeringsbeslissingen, maar houdt op dit moment geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in de zin van artikel 4 van SFDR en kiest daarmee voor de opt-out. Het Fonds heeft dus een eigen keuze gemaakt welke criteria het meeweegt.

In het kader van de taxonomieverordening houden de onderliggende beleggingen van dit financiële product geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

MVB-Beleid van het fonds

Het Fonds hanteert de plicht om de belangen van deelnemers te beschermen als leidend motief bij vorming van het beleid in het algemeen en van het MVB-beleid in het bijzonder.

Het Fonds is overtuigd dat het integreren van milieu-, sociale en bestuur factoren (ESG) in het beleggingsproces bijdraagt aan het identificeren en beheren van potentiële risico's. De beheersing van deze risico's acht het Fonds in het belang van de deelnemers.

Richtlijnen ESG-uitsluitingen

Het fonds kent de volgende richtlijnen voor uitsluiting:

- Conform de wettelijke eisen belegt het Fonds in geen geval, direct of indirect via fondsen, in ondernemingen die clustermunitie produceren, verkopen of distribueren.
- Het Fonds vermijdt te beleggen in bedrijven die controversiële wapens produceren, onderhouden of verhandelen.
- Het Fonds vermijdt te beleggen in bedrijven die nucleaire wapens produceren, onderhouden of verhandelen.
- Het Fonds vermijdt te beleggen in bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige en structurele schending van UN Global Compact Principles.

Bij de uitbesteding van mandaten wordt per allocatie invulling gegeven aan de wijze van uitsluiten. Keuzes worden vastgelegd in de desbetreffende investment case.

Betrokkenheidsbeleid

Het Fonds volgt het betrokkenheidsbeleid van zijn vermogensbeheerders. Het bestuur neemt kennis van het betrokkenheidsbeleid van de vermogensbeheerders voorafgaand aan aanstelling. Daarna spant het fonds zich in om het gevoerde betrokkenheidsbeleid door de vermogensbeheerder te monitoren.

Het betrokkenheidsbeleid van de vermogensbeheerders en periodieke rapportages zijn beschikbaar op de websites van CTI en Blackrock. De belangrijkste uitgangspunten worden hierna vermeld.

CTI

- CTI heeft UNPRI en UNGC onderschreven.
- MVB is integraal onderdeel van het portefeuille selectiebeleid.
- CTI voert actief uitsluitingsbeleid en engagementbeleid.
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen inzake niet-beleggen in producenten van clustermunitie.

BlackRock

- BlackRock heeft UNPRI onderschreven.
- Binnen het aandelenfonds voor Ontwikkelde Markten vindt uitsluiting plaats.
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen inzake niet-beleggen in producenten van clustermunitie.

8. Actuariële zaken

8.1 Actuariële analyse

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van de “Staat van baten en lasten” opgenomen.

Analyse van het resultaat naar bronnen	2024	2023
(bedragen x EUR 1.000,--)		
Saldo uit hoofde van beleggingsopbrengsten	22.384	31.000
Saldo uit hoofde van interest	-12.038	-14.445
Saldo uit hoofde van premie	660	329
Saldo uit hoofde van waardeoverdrachten	443	-/- 306
Saldo uit hoofde van kosten	-/- 218	-/- 295
Saldo uit hoofde van uitkeringen	-/- 61	1
Saldo uit hoofde van kanssystemen	-/- 491	-/- 714
Saldo uit hoofde van indexatie	-/- 2.746	-/- 2.789
Saldo uit hoofde van overige (incidentele) mutaties techn. voorz.	-/- 781	587
Saldo uit hoofde van andere oorzaken	0	-/- 368
Totaal resultaat /saldo van baten en lasten	7.152	13.000

Het saldo uit hoofde van interest bestond (in duizendtallen) voor EUR -/- 7.740 (2023: EUR -/- 6.916) uit benodigde interesttoevoeging aan de technische voorziening, voor EUR -/- 4.298 (2023: EUR -/- 6.954) uit wijziging van de rentetermijnstructuur en EUR 0 (2023: EUR -/- 575) door wijziging van de UFR-methode.

8.2 Premiebijdragen

De kostendekkende premie op basis van de rentetermijnstructuur bedraagt voor boekjaar 2024 EUR 9,3 miljoen (2023: EUR 8,9 miljoen).

Specificatie kostendekkende premie zonder dempingsmechanisme	2024	2023
	EUR	EUR
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremie voor risico fonds	6.561	6.173
Spaarbijdragen voor risico deelnemer	0	0
In premie begrepen bedrag voor directe kosten	737	761
In premie begrepen bedrag voor toekomstige kosten	205	185
Premies risico herverzekering	310	310
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	0
Benodigde solvabiliteitsopslag	1.511	1.477
Totaal	9.324	8.906

De kostendekkende premie gebaseerd op de rentetermijnstructuur is gevoelig voor renteveranderingen. Hierdoor ontstaan fluctuaties in deze kostendekkende premie van jaar op jaar. Om dit effect te voorkomen biedt het raamwerk van de Pensioenwet en het FTK de mogelijkheid om premiedemping te bewerkstelligen.

Het is daarbij toegestaan om af te wijken van de rentetermijnstructuur als rekenrente bij de vaststelling van de feitelijk te ontvangen premie. Het Pensioenfonds heeft van deze mogelijkheid gebruikgemaakt en gaat voor de demping van de premie uit van het verwachte toekomstige beleggingsrendement, waarbij voor het verwachte rendement op risicovrije vastrentende waarden wordt uitgegaan van een rente die voor een periode van 5 jaar is vastgezet.

De gedempte kostendekkende premie is opgebouwd uit de gedempte actuariële premie benodigd voor de nieuwe pensioenverplichtingen, een opslag voor de instandhouding van het vereist eigen vermogen en een opslag voor toekomstige en directe kosten van het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft daarnaast een positieve opslag voor voorwaardelijke toeslagen in de gedempte premie opgenomen waarin de solvabiliteitsopslag is verrekend. De opslag voor voorwaardelijke toeslagen is zodanig vastgesteld dat de gedempte kostendekkende premie gelijk is aan de bruto actuarieel benodigde premie (inclusief opslag voor uitvoeringskosten) op basis van de reële rendementscurve.

Verder is in de gedempte kostendekkende premie ook rekening gehouden met de per 1 januari 2025 toegekende indexatie. Hiervoor is uitgegaan van de rendementscurve voor 2025 en een opslag voor het vereist eigen vermogen per 31 december 2024 (20,0%).

De gedempte kostendekkende premie bedraagt voor boekjaar 2024 EUR 8,6 miljoen (2023: EUR 7,9 miljoen). De werkelijk betaalde premie, inclusief de koopsom die door de Escrow stichting betaald is, is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie en dus eveneens EUR 8,6 miljoen (2023: EUR 7,9 miljoen). Daarvan is EUR 645.000 door de deelnemers bijgedragen (2023: EUR 685.000). Een deelnemer die op of na 1 januari 2018 in dienst is gekomen betaalt 6% van de pensioengrondslag. De deelnemersbijdrage is in verband met een overgangsregeling lager voor werknemers die per 31 december 2017 reeds deelnemer waren. Vanaf 2020 betaalt de groep die tot 2018 aan de middelloonregeling heeft deelgenomen 3,5% van de pensioengrondslag. De deelnemers die tot 2018 aan de eindloonregeling hebben deelgenomen, zijn geen deelnemersbijdrage verschuldigd.

Specificatie feitelijke premie	2024 EUR	2023 EUR
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremie voor risico fonds	4.271	4.008
Spaarbijdragen voor risico deelnemer	0	0
In premie begrepen bedrag voor directe kosten	737	761
In premie begrepen bedrag voor toekomstige kosten	134	120
Premies risico herverzekering	310	310
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	2.104	1.733
Benodigde solvabiliteitsopslag	1.006	986
Totaal	8.562	7.918

De feitelijke premie is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie.

8.3 Vereist eigen vermogen en uitkomsten solvabiliteitstoets

Onder het nFTK is het “vereist eigen vermogen” het vermogen dat hoort bij de zogeheten evenwichtssituatie van het Pensioenfonds. In die evenwichtssituatie is het eigen vermogen zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het Pensioenfonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan nodig om te kunnen voldoen aan de onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Met andere woorden, de kans dat de actuele dekkingsgraad het pensioenfonds één jaar later lager is dan 100% is kleiner dan of gelijk aan 2,5%.

De toezichthouder, DNB, heeft een gestandaardiseerde methode vastgesteld om te toetsen of er voldoende eigen vermogen aanwezig is: de solvabiliteitstoets. De solvabiliteitstoets meet voor een aantal risicofactoren het mogelijke (negatieve) effect (in euro's) op het eigen vermogen. Omdat de resultaten van de solvabiliteitstoets afhankelijk zijn van marktomstandigheden en het risicoprofiel van de aanwezige beleggingen, fluctueren ze in de loop van de tijd. Het Fonds hanteert bij de berekening van het vereist eigen vermogen het standaardmodel van DNB.

De vereiste solvabiliteit op basis van deze toets bedraagt per 31 december 2024 EUR 48,0 miljoen en de minimaal vereiste solvabiliteit is EUR 9,7 miljoen. Het feitelijke eigen vermogen van het Pensioenfonds per 31 december 2024 bedraagt EUR 44,8 miljoen. Dit betekent dat het Pensioenfonds per 31 december 2024 wel beschikt over de minimaal vereiste solvabiliteit maar niet over de vereiste solvabiliteit. De actuele dekkingsgraad is met 118,7% dus lager dan de vereiste dekkingsgraad van 120,0%, maar de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum (120,3%) is hoger dan zowel de vereiste als de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,1%.

Omdat de beleidsdekkingsgraad wel hoger is dan de vereiste dekkingsgraad is het herstelplan per 31 december 2024 niet meer van kracht. U leest hierover meer in paragraaf 4.2.

8.4 Oordeel van de certificerend actuaire over de financiële positie

De certificerend actuaire heeft de opdracht om vast te stellen dat het Fonds voldoet aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW. De certificerend actuaire oordeelt in zijn actuariële verklaring als volgt:

- “Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.”
- “Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.”
- “De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.”
- “Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.”

9. Risicoparagraaf

9.1 Inleiding en wettelijk kader

Het bestuur definieert een risico als een gebeurtenis die het behalen van de doelstellingen van het Fonds in de weg kan staan. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar strategische en operationele risico's. Het beheersen van risico's ziet het bestuur als één van zijn kerntaken. Met het beleid ten aanzien van risicomanagement geeft het bestuur invulling aan artikel 143 PW: "Een pensioenfonds richt zijn organisatie zodanig in dat deze een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt." en aan norm 16 van de Code Pensioenfondsen 2024: "Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Het bestuur zorg ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is en dat er een noodprocedure beschikbaar is om in spoedeisende situaties te kunnen handelen."

9.2 Risicohouding en risicobereidheid in relatie tot ambitie en doelstellingen van het Fonds

Risicohouding

Vanuit de hoofddoelstelling en ambitie van het Fonds zoals verwoord in paragraaf 3.3 heeft het bestuur in overleg met sociale partners en het VO de risicohouding van het Fonds bepaald. Ook het risicobereidheidsonderzoek onder de achterban wordt meegenomen bij de bepaling van de risicohouding. De risicohouding van het Fonds is als volgt gedefinieerd:

- De risicohouding van het Fonds op de korte termijn is vastgesteld op een vereist eigen vermogen (VEV) van 22% met een bandbreedte van 19% tot en met 25%. Als het VEV structureel buiten deze bandbreedte terechtkomt, treedt het fondsbestuur in overleg met het verantwoordingsorgaan, de aangesloten ondernemingen en de ondernemingsraden.
- De risicohouding van het Fonds op de lange termijn wordt geconcretiseerd door grenzen te stellen aan het pensioenresultaat:
 - Startend vanuit de vereiste dekkingsgraad dient het verwachte pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 95%.
 - Startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient het verwachte pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 89%.
 - Startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad mag de afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slecht weer scenario (het 5% percentiel) maximaal 40% zijn.
 - Indien hier niet aan wordt voldaan, treedt het pensioenfonds hierover in overleg met het verantwoordingsorgaan, de werkgevers en de ondernemingsraden. Het Fonds zal alleen nog toetsen of aan de ondergrenzen voldaan wordt bij een wijziging van het beleid (zie bovenstaand).

Risicobereidheid

Risico's kunnen acceptabel zijn, c.q. bewust worden genomen om de doelstellingen en ambitie van het Fonds te realiseren, dit is bijvoorbeeld het geval met marktrisico. Ten aanzien van dit risico is er een bepaalde risicobereidheid om op een verantwoorde manier voldoende rendement te behalen. De meeste risico's waar het Fonds mee wordt geconfronteerd zijn risico's die niet bijdragen aan de doelstellingen van het Fonds en kunnen deze doelstellingen juist belemmeren of in gevaar brengen. Deze risico's dienen te worden vermeden of zoveel mogelijk te worden beheerst.

De risicobereidheid vormt in de eerste plaats dus de link tussen enerzijds de doelstellingen, missie en visie van het pensioenfonds en anderzijds de mate waarin het fonds bereid is risico's te nemen. Daarnaast beoogt het pensioenfonds door het formuleren van de risicobereidheid te borgen dat risico overwegingen worden meegenomen in het bestuurlijk besluitvormingsproces.

Hiermee vormt de risicobereidheid dus een belangrijk sturingsinstrument voor de besluitvorming. Het bestuur heeft de risicobereidheid in een viertal categorieën onderverdeeld:

- Nihil (zeer laag) celwaarde 23 of hoger
- Kritisch (laag) celwaarde 20 of hoger
- Gebalanceerd (acceptabel) celwaarde 13 of hoger
- Ongebalanceerd (onacceptabel) celwaarde 12 of lager

Bij de risicoanalyse worden de risico's ingeschat op basis van kans en impact conform onderstaande tabel:

	IMPACT	1	2	3	4	5
KANS						
5		13	11	4	2	1
4		19	15	10	5	3
3		22	18	14	9	6
2		24	21	17	12	7
1		25	23	20	16	8

Kans & Impact

De inschattingen van kans en impact van de risico's worden bepaald aan de hand van een vijfpuntenschaal. Daarnaast wordt de prioritering vastgesteld. Een lage celwaarde betekent een hoge prioritering, dan is er namelijk sprake van een hoog risico (hoge kans en impact). Bij een hoge celwaarde is er sprake van een laag risico.

9.3 Risicomanagement en risicobeheersing

Algemene opzet risicomanagement

De organisatorische opzet van het risicomanagement dient adequaat te zijn en wordt geborgd in beleid, processen en de bestuurlijke jaarkalender. Het doel is het realiseren van een beheerste en integere bedrijfsvoering die bijdraagt aan het realiseren van de (strategische) doelstellingen van het Fonds. Hierbij is gekozen voor een integrale aanpak die begint bij regie vanuit het bestuur: zorgdragen voor inrichting, werking, monitoring, evaluatie en terugkoppeling ten aanzien van risicomanagement in de bestuurlijke, primaire en secundaire processen én uitbestedingsrelaties. Welke activiteiten het Fonds gedurende het jaar onderneemt in het kader van de risicobeheersing staan verwoord in paragraaf 4.5.

Het risicomanagementbeleid van het Fonds gaat uit van een integrale risicomanagement methodiek (IRM). Deze methodiek dwingt af dat risico's expliciet, op consistente en integrale wijze worden afgewogen op momenten dat door het bestuur beleid wordt opgesteld en/of besluiten voorliggen. In het Risicomanagementbeleid (IRM-beleid) is de IRM-methodiek van het Fonds vastgelegd. Het IRM-beleidsdocument dient als leidraad voor de opzet, bestaan en werking van het risicomanagementproces en wordt periodiek geactualiseerd naar aanleiding van de bevindingen gedurende het boekjaar.

Het IRM-beleidskader start met het vaststellen van de risicohouding en risicobereidheid van het Fonds zoals verwoord in paragraaf 9.2.

Strategische risico's

De belangrijkste risico's zijn de risico's die realisatie van de strategische doelstellingen bedreigen. Ze worden afgeleid van de missie en de visie van het pensioenfonds zoals die door het bestuur zijn vastgesteld. Daarbij is ieder risico gekoppeld aan één van de strategische doelstellingen

Het bestuur herijkt jaarlijks de strategische risico's en de daarbij behorende doelstelling. Het pensioenfonds onderkent einde van het boekjaar de volgende strategische doelstellingen met de daaraan gekoppelde strategische risico's.

Strategische Doelen	Strategische Risico's
Doelstelling 1 – Tot de overgang naar het nieuwe stelsel uitvoering geven aan de huidige afgesproken kaders van de sociale partners en een vertrouwde en betrokken partner zijn bij de transitie naar een nieuw pensioenstelsel. Hierbij wordt de deelnemer centraal gesteld.	1a. Het risico dat het fonds de huidige afspraken van de sociale partners niet kan uitvoeren. 1b. Het risico dat het fonds geen vertrouwde en betrokken partner is bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel
Doelstelling 2 - Het behoud van invloed en medezeggenschap van de diverse stakeholders door middel van een paritaire vertegenwoordiging in het bestuur. Daarbij is het van belang dat bestuursleden – naast deskundigheid, kennis en ervaring – voldoende draagvlak hebben vanuit de geleding die zij vertegenwoordigen	2a. Het risico op verlies van invloed en medezeggenschap, onder andere wanneer vacatures binnen de fondsorganen niet kunnen worden vervuld door kandidaten die de steun hebben van de geleding die zij vertegenwoordigen.
Doelstelling 3 - Het voeren van (financieel) beleid waarmee de transitiedoelstellingen gerealiseerd kunnen worden	3a. Het risico op een sterk verslechterende financiële positie door het wegzakken van de dekkingsgraad tot onder het niveau dat het fonds kortingsvrij en evenwichtig kan invaren.
Doelstelling 4 - Het op efficiënte en effectieve wijze uitvoeren van de primaire processen	4a. Het risico dat het bestuur geen of onvoldoende grip heeft op de pensioenadministratie en IT waardoor het bestuur niet tijdig kan (bij)sturen (uitgesplitst in pensioenadministratie en IT-algemeen). 4b. Het risico dat het bestuur niet met zekerheid kan vaststellen dat het volledig en op correcte wijze wordt ontzorgd door de uitbestedingspartijen (uitgesplitst naar vermogensbeheer en niet-vermogensbeheer).

Doelstelling 5 - Kostenbeheersing in relatie tot de doelstellingen van het fonds.	5a. Het risico op een terugkerend negatief resultaat op kosten, zonder aanpassing van de kostenopslag waardoor dit ten koste gaat van het pensioen(resultaat) van de deelnemers. 5b. Het risico dat de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te hoge kosten met zich meebrengt.
Doelstelling 6 – De reputatie van het pensioenfonds hooghouden.	6a. Het risico dat de aan het pensioenfonds verbonden personen of partijen niet integer handelen. 6b. het risico dat het pensioenfonds onvolledig of slecht communiceert, ook met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. 6c. Het risico dat het pensioenfonds onvoldoende rekenschap geeft van maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van verantwoord beleggen.

Alle beleidsvoorstellen en processen worden beoordeeld aan de hand van de strategische risico's.

Operationele risico's

Voor de identificatie van de operationele risico's worden grotendeels de FIRM risicocategorieën van DNB gehanteerd zoals getoond in onderstaande tabel. De risicocategorieën maken beoordeling mogelijk, zo is te zien of de netto-risico's na toepassing van beheersmaatregelen binnen de risicohouding van het bestuur vallen.

Operationele risico's – risicocategorieën
Financiële risico's
Voorziening & premiestelling
Matchingrisico
Marktrisico
Kredietrisico
ESG
Niet-financiële risico's
Processen
Uitbesteding
IT-risico
Reputatierisico
Strategie en omgeving
Wet- en regelgeving

Binnen de gehanteerde FIRM-risicocategorieën worden reputatierisico en het risico dat het Fonds niet compliant is aan Wet- en regelgeving afzonderlijk benoemd (tezamen ook wel 'compliance risico' genoemd)

Jaarlijkse integrale risicoanalyse

Een belangrijk onderdeel van het risicomanagement is de integrale risicoanalyse. Bij deze analyse wordt beoordeeld wat de kans is dat een risico zich voordoet, de (financiële) impact die het kan hebben op het Fonds, of het Fonds bereid is het risico te dragen, welke eventuele beheersmaatregelen er al zijn genomen en of het gewenst is om aanvullende maatregelen te nemen. Het risico voordat eventuele beheersmaatregelen zijn genomen wordt het bruto risico genoemd. Het risico na eventuele beheersmaatregelen wordt aangeduid als

het netto risico. Het bestuur maakt daarbij onderscheid tussen strategische risico's en operationele risico's. Daarnaast wordt een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uitgevoerd.

Naast de jaarlijkse integrale risicoanalyse wordt ook viermaal per jaar de Dashboard rapportage van Sprekels besproken tijdens de bestuursvergaderingen. Vast onderdeel daarvan is een gevoeligheidsanalyse. Bij de gevoeligheidsanalyse wordt de impact op de dekkingsgraad van een renteschok in combinatie met een waardedaling van de aandelen bekeken. De gevoeligheidsanalyse treft u aan in paragraaf 9.6.

9.4 Jaarlijkse risicoanalyses

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de uitkomsten van de uitgevoerde integrale risicoanalyses. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen strategische risico's en operationele risico's.

Risicoanalyse strategische risico's

Bij de risicoanalyse maakt het bestuur een inschatting van het bruto risico op basis van kans en impact (zie de tabel in paragraaf 9.2). Vervolgens wordt gekeken naar welke beheersmaatregelen het Fonds heeft genomen. Na de beheersmaatregelen blijft er een netto risico over. Het bestuur beoordeelt vervolgens of het netto risico binnen de risicobereidheid valt, of dat aanvullende beheersmaatregelen moeten worden genomen.

Hieronder wordt de inschatting van de netto risico's primo 2024 weergegeven. De kans, impact en risico (de celwaarde) corresponderen met de tabel uit paragraaf 9.2. Een lage 'celwaarde' betekent een hoog risico. Een hoge celwaarde betekent een laag risico.

Strategische	Netto Analyse		
Risico's	kans	impact	Risicobereid- heid
1a. Het risico dat het fonds de huidige afspraken van de sociale partners niet kan uitvoeren.	1	3	20
1b. Het risico dat het fonds geen vertrouwde en betrokken partner is bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.	1	2	23
2a. Het risico op verlies van invloed en medezeggenschap, onder andere wanneer vacatures binnen de fondsorganen niet kunnen worden vervuld door kandidaten die de steun hebben van de geleding die zij vertegenwoordigen.	2	2	17
3a. Het risico op een sterk verslechterende financiële positie door het wegzakken van de dekkingsgraad tot onder het niveau dat het fonds kortingsvrij en evenwichtig kan invaren.	2	3	17
4a. Het risico dat het bestuur geen of onvoldoende grip heeft op de pensioenadministratie en IT waardoor het bestuur niet tijdig kan (bij)sturen (uitgesplitst in pensioenadministratie en IT-algemeen).	4	2	15
4b. Het risico dat het bestuur niet met zekerheid kan vaststellen dat het volledig en op correcte wijze wordt ontzorgd door de uitbestedingspartijen (uitgesplitst naar vermogensbeheer en niet-vermogensbeheer).	3	2	18

5a. Het risico op een terugkerend negatief resultaat op kosten, zonder aanpassing van de kostenopslag waardoor dit ten koste gaat van het pensioen(resultaat) van de deelnemers.	3	1	22
5b. Het risico dat de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te hoge kosten met zich meebrengt.	2	3	17
6a. Het risico dat de aan het pensioenfonds verbonden personen of partijen niet integer handelen.	1	2	23
6b. het risico dat het pensioenfonds onvolledig of slecht communiceert, ook met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.	2	2	21
6c. Het risico dat het pensioenfonds onvoldoende rekenschap geeft van maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van verantwoord beleggen.	2	2	21

Risicoanalyse operationele risico's

De operationele risico's zijn onderverdeeld in 11 hoofdgroepen waarvan 5 groepen financiële risico's en 6 groepen niet financiële risico's zijn. Per hoofdgroep is ingeschat wat de 'overall' conclusie van het bruto risico is, wat de belangrijkste beheersmaatregelen zijn, welk netto risico resteert en of dit acceptabel is dan wel of verdere maatregelen gewenst zijn. Voor alle hoofdgroepen luidt het eindoordeel, met uitzondering van het IT-risico, dat het netto risico thans op een acceptabel en beheersbaar niveau is, maar bij een aantal risico's vindt het bestuur het wenselijk om het risico verder terug te dringen.

Risicobereidheid operationele risico's

Categorie	Risicohouding	
Financiële risico's	Gebalanceerd - score 13 of hoger	
Niet-financiële risico bereidheid	Kritisch - score 20 of hoger	Behalve integriteit intern - nihil 23 of hoger

Hieronder staat per hoofdgroep voor de operationele risico's of het netto risico al dan niet binnen de risicobereidheid valt.

Operationele risico's – risicocategorieën	Risicobereidheid 2024 (overall beeld)
Financiële risico's	
Voorziening & premiestelling	Valt binnen de risicobereidheid
Matchingrisico	Valt binnen de risicobereidheid
Marktrisico	Valt binnen de risicobereidheid, maar aandachtspunt is de ontwikkeling van de waarde van de beleggingen
Kredietrisico	Valt binnen de risicobereidheid
ESG	Valt binnen de risicobereidheid
Niet-financiële risico's	
Processen	Valt binnen de risicobereidheid
Uitbesteding	Valt buiten de risicobereidheid. Het pensioenfonds heeft de nodige aandacht besteed om dit risico te beheersen
IT-risico	Door DORA viel dit risico buiten de risicobereidheid
Reputatierisico	Valt nagenoeg binnen de risicobereidheid
Strategie en omgeving	Valt nagenoeg binnen de risicobereidheid
Wet- en regelgeving	Valt nagenoeg binnen de risicobereidheid

9.5 Frauderisicoanalyse

Het Fonds maakt jaarlijks als onderdeel van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) een frauderisicoanalyse. Daarbij wordt geanalyseerd waar de mogelijke frauderisico's bij het Fonds (zowel intern als extern) liggen. Bij het Fonds liggen de potentiële frauderisico's vooral bij vermogensbeheer, betalingsverkeer en de pensioenuitkeringen.

Het Fonds neemt diverse beheersmaatregelen om fraude te voorkomen. De volgende beheersmaatregelen zijn in de SIRA benoemd en behandeld:

- Selectieproces bestuurders. Deze toets vindt plaats door het dagelijks bestuur.
- Procuratieregeling bestuur, 4 ogen principe (met name gericht tegen risico's in context interne processen en besluitvorming). Bij aanstelling van een nieuwe uitbestedingspartij toetst het bestuur dat het betaalsysteem zo wordt ingericht dat een bank, vermogensbeheerder of pensioenuitvoerder alleen bij twee handtekeningen (of digitale akkoorden) van bestuurders een opdracht mag uitvoeren. Het dagelijks bestuur toetst bij wijzingen in de samenstelling van het bestuur dat twee bestuursleden moeten tekenen voor het doorvoeren van die wijziging in het systeem. De meeste betalingen betreffen bekende partijen waarvan de administratie de juistheid van het bankrekeningnummer controleert. Bij nieuwe crediteuren buiten het reguliere proces geldt altijd een 4 ogen principe.
- Er wordt alleen belegd in fondsen, niet of nauwelijks (direct) in vastgoed (gericht tegen risico's in context vermogensbeheer). Dit op basis van bestuursbesluit op advies van de beleggingsadviescommissie. De beleggingsadviescommissie toetst dit ten minste jaarlijks.
- Selectieproces externe vermogensbeheerders; er wordt zaken gedaan met partijen van naam en faam (gericht tegen risico's in context vermogensbeheer). Toets door de beleggingsadviescommissie bij de selectie.
- Automatische BRP-controle (binnenland) en 'in leven' verklaringen bij personen die in het buitenland wonen (risico uitbetaling aan fictieve personen) (gericht tegen risico's in context pensioenbeheer).

Daarnaast studieverklaringen en controleren arbeidsongeschiktheid door koppeling met het UWV.

Toets door het dagelijks bestuur dat systemen zo zijn ingericht.

- Contractuele (aansprakelijkheids)afspraken met uitbestedingsrelaties.
- Opvragen en beoordelen assurance verklaring uitbestedingsrelaties.
- Opvragen en beoordelen risicorapportages uitbestedingsrelaties.

Het bestuur schat het netto risico op de kans fraude in als zeer gering. In boekjaar 2024 zijn er geen fraudegevallen bij het Fonds bekend.

9.6 Gevoeligheidsanalyse financiële positie van het Fonds

Bij de gevoeligheidsanalyse wordt de impact op de dekkinggraad van een renteschok of een waardedaling van de aandelen bekeken. Hieronder vermelden wij de gevoeligheidsanalyse uitgaande van de actuele dekkinggraad ultimo 2024 van 118,7%:

Schok ZW	Rente				
	-1,0%	-0,5%	0,0%	0,5%	1,0%
-20%	103,5%	105,8%	108,3%	110,8%	113,5%
-10%	107,8%	110,6%	113,5%	116,5%	119,6%
-5%	110,0%	113,0%	116,1%	119,3%	122,7%
0%	112,2%	115,4%	118,7%	122,2%	125,8%
5%	114,3%	117,7%	121,3%	125,0%	128,9%
10%	116,5%	120,1%	123,9%	127,9%	132,0%
20%	120,9%	124,9%	129,1%	133,6%	138,2%

Toelichting:

- Bovenstaande tabel toont een gevoeligheidsanalyse op de dekkinggraad op marktwaarde basis. Enerzijds is de impact weergegeven van een wijziging van de marktrente (horizontaal) en anderzijds de invloed van het rendement op zakelijke waarden.
- De berekening van de dekkinggraad is op basis van de marktwaarde na toepassing van de schok.
- In bovenstaande tabellen is rekening gehouden met het strategisch afdekkingpercentage voor het renterisico van 80,0% op marktwaarde.
- De rode cellen zijn de scenario's waarin de dekkinggraad lager is dan de minimaal vereiste dekkinggraad (104,1%). De groene cellen zijn scenario's waarin de dekkinggraad hoger is dan de vereiste dekkinggraad (120,0% eind 2024).

9.7 DORA

De Digital Operational Resilience Act (DORA), is een Europese verordening die op 17 januari 2025 van kracht is gegaan. Het doel van DORA is om de digitale weerbaarheid van financiële instellingen in de Europese Unie te versterken. De wetgeving richt zich op het beheren van risico's rond informatie- en communicatietechnologie om te zorgen dat financiële diensten operationeel blijven, zelfs tijdens ernstige cyberaanvallen of technologische verstoringen.

In 2024 is gestart met de implementatie van DORA. De voortgang liep in 2025 nog door. De belangrijkste elementen:

- Zorg dragen dat het beleid werd aangepast (IT-beleid, Informatiebeveiligingsbeleid, continuïteitsbeleid (BCM en BCP) en incidentenbeleid)
- Het vaststellen het informatieregister
- Aanvullende afspraken met de relevante uitbestedingsrelatie.
- Het borgen dat de pensioenuitvoerder het beleid van het pensioenfonds kan uitvoeren.

9.8 Risico's en onzekerheden met een (belangrijke) impact in het afgelopen boekjaar en de gevolgen daarvan

Het Fonds werd in 2024 geconfronteerd met een aantal specifieke risico's en onzekerheden. Geen van deze risico's en onzekerheden hebben de doelstellingen en ambitie van het Fonds in gevaar gebracht. Het bestuur wil toch graag de volgende risico's toelichten die het afgelopen jaar een rol hebben gespeeld:

- Uitbestedingsrisico: in 2024 is door de risicocommissie veelvuldig contact geweest met de 2^e lijn van Visma Idella. De verwachtingen vanuit het pensioenfonds zijn gedeeld en dat heeft geresulteerd in een verbetering van de NFR-rapportages van Visma Idella. Tevens zijn afspraken gemaakt over de verdieping zoals dat vanaf 2025 zal worden gerapporteerd.
- IT-risico's: door DORA heeft IT en informatiebeveiliging (waaronder het risico op cybercrime) wederom centraal gestaan. Documentatie is geactualiseerd.
- WTP: In 2024 heet de WTP-risico-analyse centraal gestaan. Zorgvuldig besluitvormingsproces, datakwaliteit, evenwichtigheid zijn enkele onderwerpen. Meer over het nieuwe pensioenstelsel leest u in paragraaf 5.3.

9.9 Verbeteringen in het systeem van risicomanagement die zijn of worden aangebracht

In het afgelopen boekjaar zijn de volgende verbeteringen in het systeem van risicomanagement aangebracht:

- Het IRM beleid is het beleidskader waaraan de kwaliteit van beleidsvorming en -uitvoering wordt getoetst.
- Het bestuur heeft samen met de compliance officer een integriteitsrisicoanalyse uitgevoerd. Het doen van deze analyse onder begeleiding van de compliance officer en de risicomanager is een vast onderdeel van de jaarkalender geworden. Hierbij is op verschillende deelgebieden geïnventariseerd wat het bruto risico is, wat de genomen beheersmaatregelen zijn en welk netto risico er vervolgens over blijft.
- De sleutelfuncties in het kader van IORP II hebben de nodige acties gedaan. Alle acties in het kader van IORP II zijn opgenomen in de jaarkalender/roadmap RC.
- Per kwartaal maakt de risicocommissie een inschatting van de (nieuwe) potentiële risico's die vanuit de maatschappij op het pensioenfonds afkomen inclusief een inschatting van de verwachte positieve of negatieve impact op het fonds. Er wordt hierbij gekeken naar de thema's; politiek, economisch, sociaal, technologie, ESG en juridisch. De risicocommissie rapporteert hierover aan het bestuur via de periodieke risicorapportage.
- De beheersing van de ESG-risico's is verankerd in het IRM-beleid.

10. Toezichthouders

10.1 De Nederlandsche Bank (DNB)

De relatie met DNB is goed. Het bestuur heeft in 2024 éénmaal met DNB gesproken. Dat overleg stond grotendeels in het teken van WTP. Daarnaast is er zowel schriftelijk als telefonisch contact geweest met DNB, onder andere over het feit dat de Uniform Pensioenoverzichten niet tijdig konden worden verstuurd omdat administrateur Visma Idella de administratie niet op orde had. Het bestuur heeft een plan van aanpak tot herstel van de administratie opgesteld en gedeeld met DNB. Hierop heeft DNB aangegeven het bestuur opnieuw te willen spreken nadat het decharge heeft verleend op het herstelproject. Dit overleg heeft plaatsgevonden op 9 mei 2025. Helaas was op dat moment nog geen decharge verleend. Alle nog openstaande punten zijn wel in beeld, maar Visma heeft nog niet aan alles opvolging kunnen geven. Tijdens het overleg op 9 mei 2025 heeft het bestuur toegelicht hoe het bestuur het proces om de fouten in de administratie te herstellen heeft aangestuurd, hoe het Fonds heeft vastgesteld dat de fouten in de administratie zijn hersteld (c.q. aangegeven welke nog hersteld moeten worden) en welke maatregelen naar de toekomst zijn getroffen om dergelijke incidenten te voorkomen.

Er is in 2024 geen aanwijzing gegeven als bedoeld in artikel 171 Pensioenwet. Er is geen bewindvoerder aangesteld als bedoeld in artikel 173 Pensioenwet. Naast hetgeen hiervoor is benoemd inzake het niet tijdig kunnen verzenden van de Uniform Pensioenoverzichten heeft het Fonds geen incidenten gemeld bij de toezichthouders. Het Fonds heeft in 2024 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB en op 21 mei 2024 bericht ontvangen dat de toezichthouder instemt met het herstelplan. Omdat de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, is het herstelplan per deze datum geëindigd en is er in 2025 geen actualisatie van het herstelplan meer nodig. Dit is op 12 februari 2025 gemeld aan DNB. De toezichthouder gaf aan geen verdere vragen te hebben naar aanleiding van het bericht. Alle reguliere rapportages, uitvragen en verzoeken zijn tijdig ingediend bij DNB.

De kosten voor het DNB toezicht waren in 2024 EUR 24.263,-- (2023: EUR 26.687,--)

10.2 Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De Pensioenwet bepaalt dat de AFM belast is met het gedragstoezicht (o.a. communicatie met deelnemers). Tevens is de AFM op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft) belast met het effecten typisch gedragstoezicht. Met ingang van 2007 vallen alle pensioenfondsen onder het effecten typisch gedragstoezicht.

Het Fonds heeft in 2024 overleg gehad met de AFM over het risicopreferentie-onderzoek (RPO) dat in 2023 heeft plaatsgevonden. Aan de hand van een aantal vragen die de AFM vooraf had gesteld zijn de opzet en de uitkomsten van de RPO besproken en hoe het bestuur vervolgens van plan is om de uitkomsten te gebruiken voor verdere besluitvorming en aansluiting op de risicohouding van de nieuwe pensioenuitvoerder. Op 13 november 2024 heeft de AFM een terugkoppeling naar het Fonds gestuurd waarin de toezichthouder een aantal aandachtspunten benoemd. Het Fonds zal deze meenemen bij het vaststellen van de risicohouding. De AFM verlangt naar aanleiding van de terugkoppeling geen reactie meer van het Fonds.

Het Fonds heeft in oktober 2023 melding gemaakt bij de AFM van het feit dat de upload naar het Pensioenregister niet tijdig heeft plaatsgevonden. Dit was het gevolg van vertraging in de transitie van de pensioenadministratie van RiskCo naar Visma Idella. Een aantal vervolgvragen van de AFM hierover is beantwoord. Voor het overgrote deel van de deelnemers heeft de upload binnen afzienbare tijd alsnog plaatsgevonden. De deelnemers bij wie dit om technische redenen nog niet direct mogelijk was zijn hierover geïnformeerd. Voor een persoonlijk pensioenoverzicht kon men zich in de tussentijd wenden tot de service desk. Begin 2024 waren alle problemen omtrent de upload naar het Pensioenregister opgelost. Op 2 april 2024 heeft de AFM het Fonds bedankt voor de aanvullende toelichtingen. De AFM constateert dat op basis van de door het Fonds verstrekte aanvullende informatie de achterstanden in de administratie van Visma Idella en in de gegevens van het Pensioenregister zijn weggewerkt en dat er geen sprake is van overtreding van artikel 9e, tweede lid, Besluit Uitvoering Pensioenwet. De AFM geeft aan de kwestie als afgedaan te beschouwen.

Verder heeft het Fonds ook aan de AFM gemeld dat de Uniform Pensioenoverzichten niet tijdig verstuurd konden worden. Op 28 maart 2025 heeft de AFM hier voor het eerst inhoudelijk op gereageerd door een aantal vragen te stellen. Hierop heeft het Fonds geantwoord dat het alle groepen betreft, dat iedereen is geïnformeerd over de vertraging en een individueel overzicht kan opvragen bij de administratie, dat er een herstelproject is opgestart en welke maatregelen zullen worden genomen om herhaling in de toekomst te voorkomen. Op 30 mei 2025 heeft de AFM geïnformeerd naar de laatste stand van zaken. Hierop heeft het Fonds geantwoord dat de stand van de administratie per 31 december 2023 correct is, dat de UPO's naar verwachting in juni 2025 zullen worden verzonden, maar dat het bestuur nog geen decharge aan de administrateur kan verlenen voor het hele herstelproject.

Alle reguliere rapportages, uitvragen en verzoeken zijn tijdig ingediend bij de AFM.

De kosten voor het AFM toezicht waren over 2024 EUR 3.002,-- (2023: EUR 2.950,--). In 2024 zijn door AFM geen boetes of dwangsommen aan het Fonds opgelegd.

10.3 Onderzoeken en (informatie)verzoeken DNB en AFM

Naast de gebruikelijke reguliere rapportages was het Fonds in 2024 door DNB en AFM geselecteerd om deel te nemen aan de volgende sector brede onderzoek(en):

- Verzoek AFM m.b.t. toezichtrapportage inzicht tweedepijlerpensioenmarkt. De uitkomsten van deze rapportage worden gebruikt om het pensioenlandschap in kaart te brengen en ontwikkelingen inzichtelijk te maken. Daarnaast gebruikt de AFM de uitkomsten om risico's te signaleren, toezichtactiviteiten te prioriteren. De gegevens worden gedeeld met DNB.
- De AFM heeft een informatieverzoek gedaan over hoe pensioenfondsen – die in 2023 gebruik hebben gemaakt van de versoepelde indexatieregels – hebben gecommuniceerd over de verhoging van de pensioenen. Alle vragen die de AFM heeft gesteld zijn beantwoord inclusief concrete voorbeelden van de communicatie. Uit de terugkoppeling van de AFM kwam een positief beeld naar voren; het Fonds werd op twee onderdelen gerekend tot “best practice”, op één onderdeel was het oordeel “voldoende” en de AFM heeft een aandachtspunt benoemd. Er zijn geen overtredingen geconstateerd. Het bestuur heeft het door de AFM benoemde aandachtspunt nader bekeken. De kritiek van de AFM betrof vooral dat de kwantitatieve generatie-effecten op cohortniveau voor iemand zonder achtergrondkennis moeilijk te volgen zijn. Het bestuur is het eens met deze constatering, maar merkt ook op dat het ‘moeilijk kunnen volgen’ van de generatie-effecten primair al besloten ligt in de verplichte door de AFM zelf voorgeschreven communicatieregels. Desalniettemin zal het Fonds ernaar streven om de toelichtingen in het vervolg duidelijker te maken.
- De AFM heeft een informatieverzoek gedaan inzake het RPO. Alle door de AFM gestelde vragen zijn beantwoord. Naar aanleiding van de ingestuurde antwoorden en het eerder gehouden gesprek met de AFM heeft de toezichthouder op 13 november 2024 een terugkoppeling naar het Fonds gestuurd waarin de toezichthouder een aantal aandachtspunten benoemd. Het Fonds zal deze meenemen bij het vaststellen van de risicohouding. De AFM verlangt naar aanleiding van de terugkoppeling geen reactie meer van het Fonds.
- De AFM heeft in 2024 laten weten dat er geen tekortkomingen waren geconstateerd n.a.v. de in 2023 ingestuurde SFDR-vragenlijst. De AFM sluit daarmee, naar eigen zeggen, het onderzoek af.
- DNB heeft een uitvraag gedaan inzake duurzaamheid. Hierop heeft het Fonds (nog) geen terugkoppeling ontvangen.
- Het Fonds heeft net als voorgaande jaren aan DNB een NFR (niet financiële risico) rapportage ingediend.
- DNB heeft een uitvraag gedaan inzake de naleving van de sancties tegen Rusland.

- DNB heeft tweemaal een WTP-uitvraag gedaan en daarnaast in het kader van WTP een mijlpalen en risico uitvraag gedaan.

11. Code Pensioenfondsen

Vanaf 2024 is er een nieuwe Code Pensioenfondsen. Deze vervangt de Code uit 2018. De Code Pensioenfondsen 2024 heeft veel overeenkomsten met de Code uit 2018, maar de Code beweegt mee met maatschappelijke ontwikkelingen. Actualisering heeft met name plaatsgevonden op de onderwerpen: 'centraal stellen van de belanghebbenden', 'duurzaamheid' en 'diversiteit en inclusie'.

Er is gekozen voor een andere thematische indeling, waardoor ook de ordening van de normen is aangepast. De Code 2024 ordent de normen aan de hand van de volgende thema's:

1. Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden;
2. Goed besturen;
3. Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen;
4. Verantwoording en inspraak organiseren;
5. Effectief functioneren van fondsorganen.

Het pensioenfonds heeft als uitgangspunt dat de Code wordt nageleefd. Het bestuur heeft alle normen uit de Code 2024 bekeken en per norm vastgesteld of het Fonds eraan voldoet en zo niet welke eventuele acties en/of aanvullende beheersmaatregelen er genomen moeten worden. Naar aanleiding van deze check – die jaarlijks plaatsvindt – heeft het bestuur vastgesteld dat het Fonds bij drie normen afwijkt van de Code. Deze worden toegelicht in paragraaf 11.2 'Pas toe of leg uit'. Het bestuur heeft vastgesteld dat er ten aanzien van deze drie normen geen aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn.

De Code schrijft voor dat pensioenfondsen over norm 1, 4, 34 en 35 (verhalend) rapporteren in het jaarverslag. Over welke ervaringen en inzichten het Fonds ten aanzien van deze en enkele andere normen heeft opgedaan, wordt hierna gerapporteerd of er wordt aangegeven waar in het jaarverslag hier nader op in wordt gegaan. Norm 35 komt terug in paragraaf 11.2.

- Norm 1 Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie
De missie, visie en strategie van het Fonds wordt uitgebreid beschreven en toegelicht in paragraaf 3.2 en 3.3 van het bestuursverslag. In paragraaf 3.3 wordt tevens ingegaan op de voortgang en realisatie van de strategische doelstellingen.
- Norm 2 Het pensioenfonds heeft een beleggingsbeleid waarvan milieu- en klimaat- en sociale en governance factoren een uitdrukkelijk en kenbaar onderdeel zijn.
Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.4 en 7.7 van het bestuursverslag.
- Norm 3 Het pensioenfonds voert de pensioenregeling naar beste vermogen uit op basis van een evenwichtige afweging van belangen.
Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 5.7 van het bestuursverslag.
- Norm 4 Het pensioenfonds verdiept zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek.
Het bestuur is zich er tot in zijn nerven van bewust dat de belanghebbenden van het fonds (actieve deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, werkgevers) centraal staan binnen het pensioenfonds. Immers draait de bestaansgrondslag van het Fonds om deze belanghebbenden en daarom worden diens voorkeuren vanzelfsprekend betrokken bij het bepalen van de strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten. Het bestuur vindt het belangrijk om in contact te blijven met de belanghebbenden en doet dit door gedurende het jaar diverse contactmomenten te organiseren. Er is een jaarlijkse deelnemersvergadering waarbij ook gepensioneerden worden uitgenodigd. Daarnaast organiseert het Fonds ook andere bijeenkomsten waarbij de samenstelling

en grote van de groepen wisselt. Verder gebruikt het Fonds ook uitvragen onder belanghebbenden om een beter beeld te krijgen hoe men aankijkt tegen bijvoorbeeld, risicohouding, duurzaam beleggen en communicatie. Terugkoppeling van uitvragen gebeurt via nieuwsbrieven, de website van het Fonds en het jaarverslag.

- Norm 15 Het bestuur vervult zijn taken op een voor belanghebbenden transparante, open en toegankelijke wijze. Het bestuur rapporteert jaarlijks in zijn bestuursverslag in ieder geval over de missie, visie en strategie, de naleving van deze Code en de interne gedragscode. Tevens wordt gerapporteerd over de afhandeling van klachten
Over de missie, visie en strategie wordt in paragraaf 3.2 en 3.3 van het bestuursverslag gerapporteerd, in dit hoofdstuk 11 wordt gerapporteerd over de Code en de afhandeling van klachten. In paragraaf 4.8 wordt gerapporteerd over de naleving van de gedragscode.
- Norm 26 Het intern toezicht legt in het bestuursverslag, op basis van een vooraf door het intern toezicht vastgestelde toezichtvisie en een eerder geformuleerd normenkader, verantwoording af over de verrichte werkzaamheden, rapporteert de bevindingen en doet (zo nodig) aanbevelingen. Hierover leest u meer in het hoofdstuk “intern toezicht”.
- Norm 28 Het verantwoordingsorgaan maakt het mogelijk dat het bestuur en het intern toezicht verantwoording kunnen afleggen en geeft een oordeel over het handelen van het bestuur. Hierover leest u meer in het hoofdstuk “Verantwoordingsorgaan”.
- Norm 33 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit en inclusie, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Over het diversiteits- en inclusiebeleid wordt toegelicht in paragraaf 4.11 van het bestuursverslag.
- Norm 34 Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.
Onder diversiteit verstaat het Fonds dat er verscheidenheid is in de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie op het gebied van geslacht of genderidentiteit, leeftijd, sociaal-culturele achtergrond, kennis, competenties en psychologische eigenschappen. Het Fonds verstaat onder inclusie dat iedere stem binnen de fondsorganen gerespecteerd wordt, er toe doet en wordt gehoord bij besluitvorming en het maken van beleid. Naast de genoemde kenmerken van diversiteit, houdt het pensioenfonds ook rekening met interbestuurlijke complementariteit; waarbij gekeken wordt of de leden van de fondsorganen complementair aan elkaar zijn op het gebied van kennis, competenties en psychologische eigenschappen. De doelen die het bestuur nastreeft met diversiteit en inclusie zijn uitgewerkt in paragraaf 4.11. Het bestuur heeft de overtuiging dat diversiteit en interbestuurlijke complementariteit de besluitvorming ten goede komt.

Het bestuur constateert dat de fondsorganen op dit moment niet heel divers zijn wat betreft leeftijd en geslacht. Bij voordrachten en benoemingen stimuleert het bestuur om tot meer diversiteit te komen, wat onder andere tot uiting komt in het functieprofiel. Tegelijkertijd constateert het bestuur dat ondanks goede intenties de praktijk weerbarstiger is en het moeilijk is om goed gekwalificeerde bestuurders te vinden die bereid zijn voor de beperkte horizon van het Fonds in het bestuur plaats te nemen. Het bestuur stelt ook vast dat er op het gebied van deskundigheid wel sprake is van een goede interbestuurlijke complementariteit, ook dat komt de besluitvorming ten goede.

11.1 Klachten- en geschillenregeling

Het Fonds heeft een klachten- en geschillenregeling die voldoet aan de gedragslijn van de Pensioenfederatie 'Goed omgaan met klachten'. Het Fonds definieert iedere uiting van ontevredenheid die door een belanghebbende wordt gericht aan het pensioenfonds als een klacht. De regeling beschrijft de interne klachtenprocedure van het Fonds. Als een klacht via de interne procedure niet is opgelost is er sprake van een geschil. Een geschil kan worden voorgelegd aan de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) of de burgerlijke rechter. De ombudsman Pensioenen maakt vanaf 1 januari 2024 deel uit van de GIP. De klachtenregeling staat op de openbare website van het Fonds.

De laatste wijziging van de klachten- en geschillenregeling heeft in december 2023 plaatsgevonden, zodat het Fonds vanaf 1 januari 2024 een klachten- en geschillenregeling heeft waarin ook de introductie van de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) per die datum is opgenomen. Het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd over de aangepaste regeling.

Hieronder geven wij een overzicht van de in 2024 geregistreerde klachten. Een geëscaleerde klacht is een klacht waarbij men gebruik heeft gemaakt van de interne bezwaarprocedure van het Fonds omdat men het niet eens was met de afhandeling van de klacht. Een geschil is een klacht die, nadat de interne klachtenprocedure volledig is doorlopen, is voorgelegd aan een externe geschilleninstantie of rechter.

Geregistreerde klachten in 2024

	Aantal behandelde klachten of geschillen:		
	Klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen
Onderwerp			
service en klantgerichtheid			
behandelingsduur	1		
informatieverstrekking	1		
deelnemersportaal			
keuzebegeleiding			
pensioenberekening en -betaling	1		
registratie werknemersgegevens/datakwaliteit	2		
toepassing wet- en regelgeving: algemeen			
toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie			
financiële situatie			
duurzaamheid			
overig	2	1	
Totaal	7	1	0

Het bestuur vindt het hoog houden van de reputatie en het vertrouwen in het Fonds belangrijk. Het bestuur is dan ook nauw betrokken bij de afhandeling van klachten, hetgeen gezien de beperkte omvang van het deelnemersbestand mogelijk is. Door dit directe contact krijgen bestuursleden bij de beantwoording direct feedback op de vraag of klachten naar wens zijn afgehandeld. Dat is in vrijwel alle klachten (op 1 na) in 2024 het geval geweest.

(Nul)meting Pensioenfederatie 'Gedragslijn Goed omgaan met klachten'

Het Fonds heeft in 2022 meegedaan aan de nulmeting van de Pensioenfederatie ten aanzien van de gedragslijn van de Pensioenfederatie 'Goed omgaan met klachten'. Het fonds had toen een overall score van 62%

(‘voldoende’). In 2023 en 2024 is de meting door de Pensioenfederatie herhaald. Het fonds had toen een overall score van respectievelijk 87% (goed) en 90% (zeer goed).

Het Fonds constateert ook dat de procedures zoals genoemd in de gedragslijn vooral zijn ingericht voor grote pensioenfondsen. Het bestuur neemt iedere klacht serieus en bij de behandeling van klachten wordt te allen tijde het belang van de deelnemer centraal gesteld. Bij het Fonds zijn de lijntjes binnen de organisatie kort, de klachten worden veelal persoonlijk door het dagelijks bestuur behandeld. Het bestuur constateert dat er een beperkt aantal klachten in een jaar binnenkomt en in 2024 geen van de klachten uiteindelijk tot een geschil heeft geleid.

Verbeteringen die ten aanzien van de klachtenregeling in 2023 en 2024 zijn doorgevoerd

Uit de nulmeting van de Pensioenfederatie in 2022 en de meting die in 2023 en 2024 zijn gehouden blijkt dat het Fonds beter is gaan scoren op het afhandelen van klachten. Zowel op de bepalingen waaraan het fonds moet voldoen als op volwassenheidsniveau heeft het Fonds zichzelf verbeterd.

Verder heeft het pensioenfonds de klachtenregeling duidelijker gemaakt. De procedure is ook visueel in een overzichtelijk stroomschema uitgewerkt en de komst van de GIP is opgenomen in de klachtenregeling. Met de administrateur zijn afspraken gemaakt over de registratie en rubricering van de klachten.

11.2 ‘Pas toe of leg uit’-regel

Het Fonds heeft als uitgangspunt dat de Code Pensioenfondsen 2024 wordt nageleefd en voldoet aan nagenoeg alle normen uit de Code Pensioenfondsen. Daar waar het pensioenfonds afwijkt van de ‘Code’ is dit hierna per norm aangegeven.

Norm 5: Het pensioenfonds heeft een beleid over de wijze waarop het deelnemers keuzebegeleiding biedt bij keuzes binnen de pensioenregeling. Het pensioenfonds evalueert periodiek de uitvoering en de effectiviteit van dit beleid en stuurt waar nodig bij.

Het pensioenfonds doet aan keuzebegeleiding op de momenten dat deelnemers voor een keuze voortkomend uit de pensioenregeling komen te staan. De pensioenadministrateur speelt hierbij een belangrijke rol die de deelnemer situatiegericht voorlicht. De lijnen zijn kort bij het Fonds en dat betekent dat ook bestuursleden makkelijk benaderbaar zijn voor deelnemers met vragen. In aanvulling op het persoonlijke contact is ook veel informatie na te lezen op de website. De keuzemogelijkheden zijn vastgelegd in het pensioenreglement dat op het openbare deel van de website is te raadplegen en met de pensioenadministrateur zijn schriftelijk afspraken gemaakt over keuzebegeleiding als onderdeel van de dienstverlening. Het Fonds heeft dit echter niet daarnaast ook nog vastgelegd in een apart beleidsdocument en voldoet daarom niet volledig aan norm 5.

Norm 35: Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.

Zowel in bestuur als VO heeft geen persoon jonger dan 40 jaar zitting. Beide organen bestaan alleen uit mannen ouder dan 40 jaar. Het bestuur juicht het toe dat jongeren en/of (jonge) vrouwen zich kandidaat stellen als er een vacature is, dit wordt tevens opgenomen in de profielschets. De populatie deelnemers van het pensioenfonds is echter klein, waardoor het moeilijk is om personen te vinden binnen de eigen kring die bereid zijn om in het bestuur plaats te nemen en geschikt zullen worden bevonden door toezichthouder DNB. Als deze personen wel binnen de eigen kring worden gevonden heeft het fonds niet de luxe om de spaarzame personen die zich wel melden af te wijzen wegens leeftijd of geslacht. In de praktijk blijkt dat het überhaupt al lastig is om iemand (binnen en/of buiten de eigen kring) met voldoende deskundigheid te vinden die bereid is plaats te nemen in één van de fondsorganen. Als dat een vrouw en/of iemand jonger dan 40 jaar is, dan is het bestuur er voorstander van dat zo’n persoon wordt voorgedragen door de betreffende geleding, maar met het oog op de aanstaande transitie naar het nieuwe stelsel is deskundigheid en ervaring ook in het belang van alle betrokkenen.

Norm 37: De eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds.

Het Fonds voldoet aan de norm dat een eerste en tweede zittingstermijn maximaal vier jaar is. Alle leden van het VO en de VC zijn eind 2024 minder dan 8 jaar in functie. Het bestuurslid namens de pensioengerechtigden is in 2024 door de gepensioneerden na verkiezing voorgedragen voor een derde termijn. Er waren geen tegenkandidaten. Het fonds respecteert de keuze van de pensioengerechtigden. Tevens zorgt dit voor behoud van kennis en ervaring. Bestuursleden die de werkgevers vertegenwoordigen hebben statutair geen limiet wat betreft de totale duur van hun bestuurslidmaatschap. Het fonds accepteert deze afwijking op de Code omdat het moeilijk is gekwalificeerde bestuursleden te vinden en het zorgt voor stabiliteit en behoud van kennis en ervaring in het bestuur.

12. Toekomstparagraaf

In dit hoofdstuk blikt het bestuur vooruit naar 2025. Op regulier vlak verwacht het bestuur weinig bijzonderheden. Het jaar 2025 zal vooral in het teken staan van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In de hierna volgende paragraaf gaan wij daar nader op in.

12.1 Overgang naar het nieuwe pensioenstelsel

De werkgevers, de ondernemingsraden en het Fonds hebben de handen ineengeslagen en gezamenlijk een werkgroep opgericht die zich richt op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Vanuit het Fonds is er eveneens een projectgroep samengesteld die wekelijks met elkaar overlegt. Het Fonds heeft begin 2025 een projectregisseur aangesteld met als taak de WTP-planning bij te houden en te bewaken.

Betrokken partijen streven ernaar om per 1 januari 2027 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Concreet betekent dit dat rond 1 januari 2026 het transitieplan, implementatieplan, het verzoek tot collectieve waardeoverdracht gevolgd door liquidatie van het Fonds moeten zijn ingediend bij DNB. Dit betekent dus ook dat 2025 een belangrijk jaar wordt waarin veel moet gebeuren. Onder andere:

- Sociale partners zijn begin 2025 een nieuwe pensioenregeling overeengekomen die van start gaat bij de overgang naar het nieuwe stelsel. Na een intensief communicatietraject bestaande uit een nieuwsbrief, online en fysieke sessies, hebben alle huidige werknemers een persoonlijke brief van hun werkgever ontvangen met de vraag om in te stemmen met de nieuwe regeling. Het instemmingstraject eindigt op 30 juni 2025. Bij de vaststelling van dit jaarverslag is nog niet bekend hoeveel deelnemers hebben ingestemd en hoeveel deelnemers bezwaar hebben gemaakt bij de door sociale partners ingestelde bezwaarcommissie.
- De keuze voor de pensioenuitvoerder onder het nieuwe stelsel. Het Fonds heeft aangegeven dat het niet in het belang van de deelnemers is om de nieuwe regeling door het Fonds te laten uitvoeren, gezien de hoge uitvoeringskosten van het Fonds, het feit dat het bedrijf is gesplitst en beide werkgevers in de toekomst in hun eigen weg willen kunnen gaan en omdat het steeds moeilijker wordt om gekwalificeerde bestuursleden te vinden.
- Het vertalen van de uitkomsten van het risicopreferentie onderzoek naar een risicohouding en het nagaan of deze risicohouding past bij de risicohouding van de beoogde nieuwe uitvoerder.
- De werkgevers stellen een transitieplan op waarbij ook de vereniging van gepensioneerden wordt gehoord.
- Het Fonds stelt een implementatieplan op.
- Het Fonds heeft begin 2025 een WTP-communicatieplan opgesteld. Het verantwoordingsorgaan heeft hier positief op geadviseerd.
- Het creëren van draagvlak en vertrouwen bij alle betrokkenen. Het bestuur zal zoveel mogelijk in gesprek blijven met alle deelnemers en gremia.
- Het laten uitvoeren van een audit datakwaliteit door Milliman en de 'Agreed Upon Procedures' (AUP) door de accountant.
- Het Fonds onderzoekt of het mogelijk en verstandig is om de dekkingsgraad veilig te stellen, zodat er ook op het moment van invaren voldoende vermogen is om te verdelen over individuele pensioenpotjes.
- Het verantwoordingsorgaan zal advies worden gevraagd met betrekking tot het invaarbesluit, de collectieve waardeoverdracht, de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst en de liquidatie van het Fonds.
- Het Fonds stelt voor zichzelf maatstaven en bandbreedtes vast om de transitiedoelstellingen te kunnen toetsen.
- Zodra het verzoek tot invaren komt zal het bestuur beoordelen of de transitie als geheel evenwichtig is. Onder deel daarvan is de verdeling van het fondsvermogen over de individuele pensioenpotjes. Het Fonds stelt criteria op die moeten helpen bij de evenwichtigheidsafweging.
- Alle partijen dienen doorlopend op de hoogte gehouden te worden, inclusief DNB.

Bij de vaststelling van dit jaarverslag zijn er nog geen besluiten genomen ten aanzien van het invaren, de keuze voor de nieuwe uitvoerder, de collectieve waardeoverdracht en de liquidatie van het pensioenfonds. Meer over het nieuwe pensioenstelsel leest u in paragraaf 5.3.

Bestuur Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland

Rotterdam, 27 juni 2025

P.C. Molenaar

W. den Dekker

A.W.M. Holthuis

J. Westerbrink

T.C. Verspaandonk

P.M. van Ravenzwaaij

Verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het Verantwoordingsorgaan (hierna het VO) heeft zich een oordeel gevormd over boekjaar 2024 op basis van het Jaarverslag over 2024 van het Bestuur, het Actuarieel Rapport 2024 en het Rapport van de Certificerend Actuaris 2024.

Gedurende het boekjaar heeft het bestuur meerdere keren overleg gehad met het VO. Hierbij zijn zowel de reguliere ontwikkelingen als de ontwikkelingen met betrekking tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel besproken.

Het VO heeft in 2024 positief advies uitgebracht over het beloningsbeleid en aanpassingen in de klachten- en geschillenregeling.

Verslag verantwoordingsorgaan over 2024

Algemeen

Het Verantwoordingsorgaan (hierna het VO) heeft zich een oordeel gevormd over boekjaar 2024 op basis van het Jaarverslag over 2024 van het Bestuur, het Actuarieel Rapport 2024 en het Rapport van de Certificerend Actuaris 2024.

Gedurende het boekjaar heeft het VO meerdere keren overleg gehad met het Bestuur. Behalve de lopende zaken zijn hierbij ook de ontwikkelingen met betrekking tot allerlei onderwerpen en de lopende adviesaanvragen aan bod gekomen.

Verslag verantwoordingsorgaan over 2024

Dit verslag van het Verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland (hierna het Fonds) dekt de periode over kalenderjaar 2024.

Inleiding

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, en de beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur, bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen. Het oordeel omvat ook een oordeel over de gemaakte uitvoeringskosten.

De opdracht

Het VO heeft als hoofdtaken:

- De adviestaak aan het Bestuur m.b.t. de in het Reglement Verantwoordingsorgaan vastgelegde thema's. Deze thema's zijn o.a. gerelateerd aan art.115a van de Pensioenwet.
- Verantwoording af te nemen van het Bestuur m.b.t. het handelen van het Bestuur, het gevoerde beleid en de gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst.
- Evaluatie van de uitvoeringskosten van het Fonds en ook een oordeel daarover.

De activiteiten

De activiteiten van het VO in de periode 1-1-2024 t/m 31-12-2024, kalenderjaar 2024, zijn als volgt samengevat.

- De gezamenlijke vergaderingen met het Bestuur in maart, mei, juni, september, oktober en december 2024 waarin uitgebreid is gesproken over de ontwikkelingen in algemene zin en de veranderingen ten gevolge van WTP en de rol daarin voor het bestuur. Hierbij wordt opgemerkt dat het Fonds zal ophouden te bestaan na de ingang van de nieuwe pensioenregeling en overdracht naar een nieuwe pensioenuitvoerder. De verwachting is dat dit uiteindelijk per 1-1-2027 zal plaatsvinden.
- De vergadering van het VO met het Bestuur om het boekjaar 2024 te bespreken vond plaats op 10 juni 2025 met een afsluitende bespreking op 24 juni 2025.
- Het VO heeft diverse keren formeel intern overlegd ter voorbereiding op de vergaderingen met het Bestuur. Een veelvuldig terugkerend onderwerp betrof de criteria voor evenwichtige belangenafwegingen door het bestuur zoals deze in de notulen van de bestuursvergaderingen waren genotuleerd. Ook de ontwikkelingen met betrekking tot de WTP en de rol van het VO daarbij kwamen uitgebreid aan bod.
- Het VO heeft zich door een externe deskundige laten bijstaan en heeft frequent overleg met de externe adviseur over een aantal aspecten in de WTP en de gevolgen hiervan voor het Fonds.

De uitgebrachte adviezen

Het VO heeft over 2024 twee adviesaanvragen ontvangen:

- Adviesaanvraag over aanpassing van de klachten- en geschillenregeling (AA2401).
- Adviesaanvraag over de uitwerking van het Beloningsbeleid (AA2402).

Beide adviesaanvragen zijn door het VO positief beantwoord na intern onderzoek en overleg.

Oordeel over het gevoerde beleid van het Fonds over periode 2024

Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan is gebaseerd op de kerncijfers 2024, het inhoudelijke jaarverslag van het Bestuur van het Fonds zoals vastgelegd in Jaarverslag 2024, incl. de toekomst paragraaf, en de diverse vergaderingen met Bestuur en VC.

Beleggingsbeleid

Het bestuur heeft in 2024 besloten de renteafdekking tijdelijk te verhogen naar 80% om de dekkingsgraad te stabiliseren richting de transitie. Het VO steunt deze keuze, gezien de positieve impact op de beleidsdekkingsgraad (gestegen naar 120,3% eind 2024) en het behaalde rendement van 8,7%.

Communicatiebeleid

Het bestuur heeft in 2024 meerdere voorlichtingssessies georganiseerd over de WTP-transitie. Het VO waardeert deze inspanningen en adviseert het bestuur om de communicatie richting deelnemers te intensiveren, met name over de gevolgen van invaren en de keuzevrijheid onder het nieuwe stelsel.

Uitbestedingsbeleid

Het VO maakt zich zorgen over de uitvoering van de pensioenadministratie door Visma Idella. De administratie bleek in 2024 niet op orde, wat leidde tot vertraging in het verzenden van UPO's. Het VO onderschrijft de strakke regie van het bestuur op het hersteltraject en benadrukt het belang van structurele verbetering en externe controle (Milliman). De dienstverlening van de vermogensbeheerders is wel op orde.

Uitvoeringskosten

Hoewel de uitvoeringskosten per deelnemer zijn gedaald, blijven deze hoog. Het VO steunt de verhoging van de kostenopslag in de premie van 2,75% naar 3,45% vanaf 2025. Het VO blijft aandacht vragen voor kostenbeheersing, zeker in aanloop naar de liquidatie van het Fonds.

Transitie naar het nieuwe pensioenstelsel

Het VO is nauw betrokken bij de voorbereidingen op de transitie. Het VO waardeert de transparantie van het bestuur en de betrokkenheid bij het opstellen van het communicatieplan. Het VO zal zijn adviesrecht uitoefenen zodra het transitieplan en het verzoek tot invaren worden voorgelegd.

Verslag VC

Het VO heeft op 9 april overleg gehad met VC en het eindrapport is 5 juni samen met het bestuur besproken. Het VO onderschrijft de conclusies van de VC.

Conclusie

Het VO concludeert dat het bestuur in 2024 het beleid zorgvuldig en evenwichtig heeft uitgevoerd, ondanks de uitdagingen rond de pensioenadministratie en de complexiteit van de WTP-transitie. De samenwerking met het bestuur is open en constructief. Het VO spreekt zijn waardering uit voor de inzet van het bestuur en de ondersteuning richting het VO.

Getekend, 18 juni 2025

Richard Halkes (Voorzitter)

Charles JJ de Vos (Interim Voorzitter VO, vanaf april – december 2024)

Maarten Veenstra (lid VO namens de actieven Marine)

Harry van den Blik (Lid VO namens werkgever LRQA)

Marko Kok (Lid VO namens de Werkgever Marine)

Tjerk Feenstra (Lid VO namens Gepensioneerden)

Reactie bestuur op verslag verantwoordingsorgaan over 2024

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan (VO) voor het verslag van het VO over 2024 en is blij met de conclusie dat het bestuur in 2024 het beleid zorgvuldig en evenwichtig heeft uitgevoerd, ondanks de uitdagingen rond de pensioenadministratie en de complexiteit van de WTP-transitie. De ervaring dat de samenwerking tussen VO en bestuur open en constructief is, is geheel wederzijds.

Verder is het bestuur verheugd om te constateren dat de beleidsgebieden die het VO in zijn verslag noemt overeenkomen met de onderwerpen die de volle aandacht van het bestuur hebben. Het bestuur onderschrijft dat de communicatie naar de achterban over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zal (moeten) intensiveren naarmate de beoogde invaardatum dichterbij komt. Wat betreft de uitvoeringskosten ziet het bestuur dat er veel zaken op het Fonds afkomen die geadresseerd moeten worden, waarbij professionele ondersteuning, mede in het belang van de deelnemers, vaak onvermijdelijk is. Desondanks zal het bestuur scherp blijven letten op de pensioenuitvoeringskosten. En uiteraard heeft ook de uitvoering van de pensioenadministratie en datakwaliteit in brede zin de volle aandacht van het bestuur.

Het bestuur waardeert de actieve betrokkenheid van het VO en dankt het VO voor de constructieve gesprekken die de komende tijd in het licht van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel alleen nog maar zullen intensiveren.

Intern toezicht

Algemeen

Het Fonds heeft voor de invulling van het intern toezicht gekozen voor een visitatiecommissie die toeziet op het functioneren van het bestuur. Hiertoe is een visitatiereglement opgesteld op basis van de uitgangspunten van de *‘Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen’* en de *‘Code Pensioenfondsen’*. Eén van de taken van de visitatiecommissie is toezien op de naleving van de Code. Er vindt jaarlijks een visitatie plaats.

Rapport visitatiecommissie over 2024

Inleiding

De visitatiecommissie (VC) brengt volgens de Pensioenwet en de Code Pensioenfondsen een rapport van bevindingen (onderdeel ‘Rapport van bevindingen’) uit aan het bestuur. Daarnaast legt de VC in onderdeel ‘Verantwoording over uitvoering van taken en uitoefening van bevoegdheden’ verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (VO) en, via de werkgeversafgevaardigden in het VO, aan de werkgevers LRQA Nederland B.V., Lloyd’s Register Maritiem Nederland B.V., Lloyd’s Register EMEA en LRQA Verification B.V. Het VO betreft dit rapport mede in zijn oordeelvorming. Dit rapport behandelt hierna beide onderdelen.

Verantwoording van uitvoering van taken

De wettelijke taakopdracht voor de VC is toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Daarnaast ziet de VC ten minste toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De Code Pensioenfondsen vraagt het intern toezicht daarnaast zijn taak zo te vervullen, dat het toezicht bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren en aan beheerste en integere bedrijfsvoering door het pensioenfonds. Het intern toezicht legt via het bestuursverslag verantwoording af aan het VO en de werkgevers over het uitvoeren van de taken. Wij gebruiken bij ons toezicht een van de wet- en regelgeving afgeleid beoordelingskader. Daarbij richten wij ons zowel op de naleving van de wet- en regelgeving als op gangbare standaarden en ‘good practices’ van goed pensioenfondsbestuur. Dit kader is afzonderlijk van dit rapport aan het bestuur en het VO verstrekt. Daarnaast heeft de VC een beoordelingskader CWO aan het bestuur en het VO verstrekt waarlangs de VC het toezicht op de aanstaande CWO invult. In onze besprekingen met het bestuur is langs deze beoordelingskaders het toezicht uitgevoerd. De VC ondervindt geen belemmeringen bij het benoemen van onderzoeksgebieden, kan diepgang en reikwijdte van het toezicht vrij bepalen en heeft vrij toegang tot voor het toezicht benodigde informatie.

Wij hadden op 11 december 2024 een voorbespreking met het bestuur waarin wij de kernthema’s voor de visitatie vaststelden naast het reguliere toezicht. 16 april 2025 bespraken wij afzonderlijk reguliere toezichtthema’s en kernthema’s van de visitatie met het bestuur, commissies. 22 april 2025 was er het toezichtgesprek met het bestuur waarin eerste indrukken zijn besproken. 9 april 2025 was er de bespreking met het VO. Ter voorbereiding op deze gesprekken hebben wij diverse documenten - zoals notulen bestuursvergaderingen, correspondentie DNB, fondsdocumenten en beleidsstukken - bestudeerd. Bij het uitbrengen van dit rapport was er nog geen accountantsverslag en actuariel rapport van de certificerend actuaris. Tenslotte bespraken wij 15 mei 2025 het conceptvisitatierapport met het bestuur en het (definitieve) visitatierapport op 5 juni 2025 met het bestuur en VO.

De VC bestaat uit Willemien Caderius van Veen (voorzitter), Herialt Mens en Henk-Jan Strang. De VC functioneert, werkt goed samen en heeft voldoende overlappende deskundigheden en competenties.

Rapport van bevindingen

Oordeel

Het bestuur voert een verantwoord beleid en stuurt de algemene gang van zaken in het pensioenfonds goed aan. Het bestuur heeft goed aandacht voor evenwichtige belangenafweging. Het risicomanagement is op niveau. De bestuursagenda is in 2024 bepaald door de implementatie van de pensioenadministratie bij Visma en de voorbereidingen van de transities van invaren en uitgaande collectieve waardeoverdracht.

Bevindingen en aanbevelingen

Hierna volgen de bevindingen voor:

Deel I Het reguliere toezicht conform op de Code Pensioenfondsen gebaseerd normenkader

Deel II Toezicht op kernthema's

Alle aanbevelingen zijn aan het eind van dit VC rapport opgenomen.

Over het algemeen beveelt de VC aan om voorbereid te zijn op een eventuele samenloop van de in de bevindingen beschreven risico's.

Deel I Het reguliere toezicht conform het op de Code Pensioenfondsen gebaseerd normenkader

De leidende principes uit deze Code zijn:

1. De zorg voor het pensioen van de deelnemers is leidend voor het toezicht houden
2. De toezichthouder is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich daarnaar
3. Toezichthouders dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden
4. De toezichthouders leggen verantwoording af over en zijn aanspreekbaar op het gehouden toezicht.

Hierbij komt het volgende aan de orde:

- A. Missie, visie en strategie;
- B. Besturing van het fonds;
- C. Bedrijfsvoering van het fonds; en
- D. Beleid van het fonds.

A. Missie, visie en strategie

De missie, visie en strategie zijn in het bestuursverslag op niveau uitgewerkt, inclusief de strategische speerpunten. De aangepaste missie, visie, strategie is in september 2024 vastgesteld. Kernpunten zijn:

- Bevorderen dat sociale partners invaren mogelijk maken.
- Toekomstige opbouw van pensioenvermogen bij een ander pensioenfonds onderbrengen.
- Opgebouwde ingevaren pensioenvermogens naar ditzelfde geselecteerde pensioenfonds overbrengen.
- Zorgen voor een beheerste en integere uitvoering en overdracht.

De VC herkent de aangepaste missie, visie, strategie als passend bij de fase waarin het fonds zich bevindt.

B. Besturing van het fonds

Het fonds hanteert het paritaire bestuursmodel met een onafhankelijk voorzitter. De bestuurlijke structuur is pragmatisch ingericht, afgestemd op de omvang van het fonds. Vanuit de geledingen kunnen bestuursmutaties lastiger ingevuld worden. Daarom zijn er enkele externe expert-bestuurders. Er zijn een dagelijks bestuur, commissies en de sleutelfunctiehouders. Invulling, rolverdeling en onderlinge afstemming is op niveau.

De countervailing power vanuit commissies en sleutelfunctiehouders en binnen het bestuur is in 2024 versterkt. Het bestuur onderkent en accepteert het key person risk van de bestuursvoorzitter. Het bestuur voerde tijdens de heidag van 2 april 2024 een zelfevaluatie uit met focus op wat nodig is voor afwikkelen van het fonds.

De VC ziet – met het bestuur – het risico van bestuurscontinuïteit in een fonds dat op korte termijn rechten en plichten zal overdragen, waarna liquidatie plaatsvindt. Het bestuur monitort dit risico ook in relatie tot dat de einddatum vele afhankelijkheden kent.

Bestuurlijke processen worden aangestuurd via een adequate jaarkalender van het fonds. Daarin zijn de kernthema's verwerkt. Besluitvorming wordt met bestuurlijke afwegingen, waaronder de evenwichtige belangenafweging goed vastgelegd.

Sleutelfunctiehouders (internal audit, risk management, adviserend actuaris) spelen een belangrijke en goede rol bij het bewaken van evenwichtigheid, datakwaliteit en risicobeheersing. Aandachtspunt is om met name sleutelfunctie actuariael en risicomanagement meer actief vooraf tijdens het besluitvormingsproces over invoeren van het nieuwe pensioenstelsel en overgang naar de nieuwe pensioenuitvoerder te betrekken.

Volgens de compliance officer is er een goed bewustzijn van integriteitsrisico's binnen het bestuur. De gedragscode is recent geactualiseerd. Er zijn geen recente incidenten of klachten. De compliance officer adviseert om één persoon binnen het bestuur eindverantwoordelijk te maken voor compliance.

Volgens het bestuursverslag 2024 heeft het fonds – conform voorgaande jaren - de Code Pensioenfondsen per thema en per norm nageleefd.

Het VO functioneerde in 2024 op volle sterkte met een ervaren voorzitter en met deskundige externe begeleiding. De visitatiecommissie is tevreden dat met deze externe begeleiding een aanbeveling uit 2024 is opgevolgd. Borgen van begeleiding is mede met het oog op het aanstaande complexe en impactvolle besluitvormingsproces belangrijk.

De relatie met DNB is constructief.

C. Bedrijfsvoering van het fonds

De monitoring van het pensioenfonds van pensioenadministrateur en vermogensbeheerder is op niveau.

Risicomanagement

Het reguliere integraal risicomanagement wordt conform beleid uitgevoerd. De bestuurscommissies besteden elk aandacht aan de verschillende risico's en houden de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer op de hoogte. Aandachtspunt is het opzetten en monitoren van risicomanagement gerelateerd aan de transitie. Het bestuur onderkent dit en heeft dit onderhanden. Eind 2024 heeft het bestuur de Eigen Risico Beoordeling (ERB) hernieuwd, conform beleid en ingediend bij DNB. Het bestuur heeft aangegeven dat er op termijn een transitie ERB uit te zullen voeren. De VC beveelt het bestuur aan dit tijdig ter hand te nemen.

De Compliance Officer beperkt zich evenals voorgaande jaren tot het monitoren van de naleving van de gedragscode. Daarnaast legt de Compliance Officer jaarlijks de update van de SIRA door het bestuur vast. Binnen het bestuur is de eindverantwoordelijkheid niet bij één persoon belegd.

De VC concludeert dat het reguliere integraal risicobeheer doorlopen wordt, waarmee deze risico's op niveau worden beheerst. Ten aanzien van de strategische risico's neemt de VC waar dat het bestuur de goede beheersingsacties uitvoert. Echter, voor invoeren van de WTP en de pensioenadministratie ziet de VC – met het bestuur – nog veel onzekerheden als gevolg van het afronden van de implementatie van de pensioenadministratie bij Visma, de overgang naar het nieuwe pensioenfonds en de instemming door deelnemers met de nieuwe pensioenregeling. Bij het samenvallen van het zich manifesteren van deze risico's, zou dit tot onbeheersbare situaties kunnen leiden.

Pensioenregeling

De sociale partners hebben het voornemen de nieuwe regeling elders onder te brengen. De premiesystematiek is onveranderd totdat de sociale partners de nieuwe regeling laten ingaan.

Werkgevers vergoeden de reguliere uitvoeringskosten tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Voor het invoeren van het nieuwe pensioenstelsel is overeengekomen dat werkgevers alle kosten vergoeden die het fonds maakt voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Uitvoering beleggingsbeleid en vermogensbeheer

Het beleggingsbeleid is ongewijzigd en de uitvoering conform dit beleid. Fiduciair beheer en fondsbeheer en beleggingsprocessen worden op niveau uitgevoerd. De dekkingsgraad is op niveau.

In 2024 is de rentehedge verhoogd tot 80% als maatregel om - in aanloop naar de transitie – de dekkingsgraad te beschermen ten behoeve van een zo gunstig mogelijke transitie. Dit vraagt wel om duidelijke communicatie richting deelnemers, omdat de impact hiervan op het vermogen moeilijk uitlegbaar kan zijn.

Communicatie

Het bestuur heeft het communicatiebeleidsplan na evaluatie en vooruitlopend op de transities aangepast.

De VC stelt vast dat de aanbevelingen 2024 zijn opgevolgd.

Het bestuur heeft het uitwerken van een transitiecommunicatieplan gepland. Uitvoering wacht op aanlevering van transitieplannen door sociale partners.

Integere en beheerste bedrijfsvoering

Pensioenuitvoering

Op het moment van definitief maken van dit visitatierapport is beoordeling van de ISAE 3402 type II rapportages over 2024 bij de pensioenuitvoering onderhanden. Gezien de problemen bij het afronden van de implementatie van de pensioenuitvoering bij de nieuwe pensioenadministrateur houdt het fonds rekening met eventuele extra benodigde controles van de accountant in het kader van de jaarrekening 2024.

Opvolgen aanbevelingen controleurs en toezichthouders

Uit beoordeling van de recente actielijst controleurs en toezichthouders blijkt dat het bestuur aanbevelingen voldoende opvolgt.

D. Beleid van het fonds

Beleid wordt – evenals voorgaande jaren en ondanks de korte horizon van het fonds - volgens een vastgelegde planning geëvalueerd. Daarbij stuurt het bestuur op voldoen aan de wet- en regelgeving (basisniveau). In 2024 is onder meer het volgende (aangepast) beleid op niveau vastgesteld: missie, visie, strategie, ambitie, strategische doelen, eigenrisicobeoordeling, integraal risicomanagement-beleid, strategisch beleggingsplan, geschiktheidsplan, privacybeleid. (Aangepast) Beleid wordt met goed uitgewerkte voorleggers – na behandeling in de relevante commissie – in het bestuur besproken en vastgesteld.

Deel II Toezicht op kernthema's

Het toezicht op kernthema's over 2024 staat in het teken van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, te weten:

- Afronden implementatie van de pensioenadministratie naar Visma.
- Invaren en uitgaande collectieve waardeoverdracht.

Afronden implementatie van de pensioenadministratie naar Visma

De implementatie van de pensioenadministratie bij Visma is nog niet afgerond. Herstel van bij de implementatie gemaakte fouten is onderhanden. Dit heeft ook tot fouten in de communicatie met deelnemers geleid. Deelnemers hebben hun ontevredenheid hierover geuit. Het blijkt een uitdaging voor Visma om aan het fonds afgegeven planningen te realiseren. Het bestuur voert een strakke regie om spoedig tot een afronding te komen. Daarbij voorziet het bestuur in een controle door externe partij om tot een acceptatie van de implementatie te komen.

Het bestuur onderkent en monitort het risico dat als gevolg van de vertraagde afronding van de implementatie niet tijdig kan worden overgegaan op het nieuwe pensioenstelsel. Een voorbeeld is het niet tijdig kunnen doorlopen van de zes stappen voor aantonen van datakwaliteit. Hierbij loopt het fonds het risico van een vertraagde overdracht aan de nieuwe pensioenuitvoerder.

De VC ziet dat het bestuur binnen de bestuurlijke mogelijkheden vasthoudend alles doet om tot een goede afronding te komen. In dit kader is de VC ook verheugd dat het bestuur de aanbeveling over 2024 om een projectregisseur aan te stellen heeft opgevolgd.

Het bestuur houdt DNB regelmatig op de hoogte van de voortgang. DNB toont begrip voor vertragingen, maar verwacht dat deadlines niet opnieuw worden verschoven.

Invaren en uitgaande collectieve waardeoverdracht

De transitie naar een nieuwe regeling brengt complexe uitdagingen met zich mee. Het bestuur heeft begin 2025 een projectregisseur aangesteld ter ondersteuning van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en naar een nieuwe pensioenuitvoerder. De VC vindt dit een goede zaak, gezien de complexe uitdagingen, de vele betrokken partijen en de strakke uiterste data.

Er is ruim voldoende aandacht voor de evenwichtigheid voor deelgroepen.

Aandachtspunten hierbij blijven, net als vorig jaar, afhankelijkheden in de planning en daarbij vooral de beschikbaarheid van accountant, actuaris en sleutelfunctiehouders, bestuursondersteuning en bestuursadviseurs, ook omdat de beschikbaarheid door het overal invoeren van het nieuwe pensioenstelsel anders tot verrassingen kan leiden.

Invaren

In 2024 heeft het bestuur een beoogd opvolgend algemeen pensioenfonds (APF) geselecteerd. Omdat de implementatie van de pensioenadministratie bij Visma nog niet is afgerond en omdat de transitieplannen van sociale partners nog niet duidelijk zijn is de besluitvorming over een opvolgend APF nog niet afgerond.

Hiermee samenhangend werkt het bestuur, als in 2024, aan een verantwoordingsdocument over het hierbij doorlopen proces. Hierop aansluitend is het aandachtspunt van de VC van 2024 nog van toepassing, om duidelijk vast te leggen hoe via deelstappen de verschillende gremia richting hebben gegeven aan de voorlopige keuze en de motiveringen daarbij, ook waarom andere alternatieven zijn afgefallen.

Ondertussen werkt het bestuur aan het voorbereiden van besluitvorming en uitvoering daarvan, voor zowel invaren als overdracht naar een opvolgend pensioenfonds. Sociale partners hebben gekozen voor het flexibele pensioencontract en een concept pensioenregeling hiervoor uitgewerkt. Sociale partners zitten op het moment van schrijven van dit rapport in het proces van voorleggen ter instemming van deze conceptregeling aan de werknemers.

Het bestuur en sociale partners zijn in overleg met de Belastingdienst over de wijze waarop de Escrow-gelden voor het moment van invaren verwerkt mogen worden als pensioenaanspraak. Bij het verwerken in de Pensioenaanspraken zal per deelnemer rekening worden gehouden met bovenmatige opbouw. Daarmee is een belangrijk aspect ten aanzien van de evenwichtigheid opgelost ten opzichte van voorgaand jaar.

Uitgaande collectieve waardeoverdracht

Tijdens het moment van schrijven van dit Visitatierapport is nog niet duidelijk hoe een uitgaande collectieve waardeoverdracht zal worden vormgegeven. Wel is duidelijk dat dit naar een APF zal zijn.

De transitie naar een nieuwe regeling brengt complexe uitdagingen met zich mee, zoals het waarborgen van evenwichtige belangenafweging in besluitvorming. Het bestuur werkt aan een evenwichtigheidskader dat rekening houdt met verschillende scenario's en tijdspannen. Dit kader zal op een korte periode voordat besluitvorming plaats vindt definitief worden gemaakt. De VC begrijpt dit. Aandachtspunt hierbij is een juridische check te doen op contracten en andere documenten

Resumerend

Zoals onder risicomanagement vermeld is sprake van afronden van de implementatie van de pensioenadministratie, omdat invaren nog afhankelijk is van uit te brengen transitieplannen en aansluitend uitgaande waardeoverdracht zal moeten plaatsvinden heeft de VC, met het bestuur het belang van het uitwerken van een plan B en een plan C besproken. De VC ziet dat het bestuur focust op het in goede banen leiden deze thema's en begrijpt dit. Tegelijkertijd vindt de VC het noodzakelijk nu op hoofdlijnen een plan B en

een plan C uit te werken. Daarbij is wel ook noodzakelijk vast te stellen welke triggers leiden tot een besluit over plan B of C.

Onder plan B verstaat de VC het uitwerken van een plan voor een eventuele overdracht aan een andere pensioenadministrateur en onder plan C verstaat de VC een ultiem fall back scenario van het voeren van de administratie in een vorm van eigen beheer.

Aanbevelingen

1. Betrek sleutelfunctiehouders vroegtijdig en vooraf aan de transitie bij het besluitvormingsproces.
2. Beleg de verantwoordelijkheid voor het voldoen aan wet- en regelgeving expliciet bij één van de bestuursleden.
3. Werk een plan B en C uit op hoofdlijnen, zodat het bestuur in alle situaties in control kan blijven.
4. Besteed nog meer aandacht aan het borgen en uitbouwen van vertrouwen van de deelnemers, sociale partners en OR in het fonds en in de voorgenomen stappen, met aandacht voor laagdrempelige en creatieve middelen.
5. Bereid begrijpbare communicatie voor, indien een significante stijging van de rente dit noodzakelijk maakt.

Rotterdam, 5 juni 2025

De visitatiecommissie

Herialt Mens

Henk-Jan Strang

Willemien Caderius van Veen (voorzitter)

Reactie bestuur op rapport visitatiecommissie over 2024

Het intern toezicht is bij Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland ingericht met een visitatiecommissie. Al sinds een aantal jaren werken we met eenzelfde samenstelling van die commissie. De visitatiecommissie kent het Fonds goed en dat komt de relevantie van de aanbevelingen ten goede.

Het bestuur is verheugd met het samenvattend oordeel van de visitatiecommissie dat het bestuur een verantwoord beleid voert, de algemene gang van zaken in het pensioenfonds goed aanstuurt en goed aandacht heeft voor evenwichtige belangenafweging.

Net als vorig jaar heeft de visitatiecommissie zowel naar de reguliere aansturing van het Fonds gekeken als naar een aantal specifieke kernthema's. De door de visitatiecommissie benoemde kernthema's sluiten aan op de aandachtsgebieden van het bestuur. Het bestuur zal evenals voorgaande jaren de aanbevelingen ter harte nemen en hier voortvarend mee aan de slag gaan.

Wij danken de visitatiecommissie voor hun inzet en toewijding om met hun werkzaamheden het Fonds weer een stap vooruit te helpen.

In het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel wordt 2025 voor het pensioenfonds waarschijnlijk een belangrijk jaar. Bestuur en visitatiecommissie hebben gezamenlijk besloten het aantal contactmomenten in 2025 te intensiveren met als doel dat het intern toezicht niet alleen achteraf, maar ook gedurende het WTP-traject meekijkt en met aanbevelingen komt, zodat deze bij de besluitvorming kunnen worden meegewogen.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2024

(bedragen in EUR 1.000) (na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

Balans			2024	2023
	Toelichting			
Activa				
<i>Beleggingen voor risico pensioenfond</i>	3			
Aandelen		128.883	109.554	
Vastrentende waarden		151.449	150.212	
			280.332	259.766
Herverzekeringsdeel technische voorziening	4		209	228
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>	5			
Vordering op de werkgever		2.231	2.296	
Overige vorderingen		1.031	910	
			3.262	3.206
<i>Overige activa</i>	6			
Liquide middelen			1.017	868
			284.820	264.068
Passiva				
<i>Kapitaal</i>	7			
Stichtingskapitaal en reserves		44.807	37.655	
			44.807	37.655
<i>Technische voorzieningen</i>	8		239.504	225.704
<i>Schulden en overlopende passiva</i>	9			
Overige schulden en overlopende passiva		509	709	
			509	709
			284.820	264.068

Staat van baten en lasten over 2024

(bedragen in EUR 1.000)

Staat van baten en lasten		2024	2023
	Toelichting		
Baten			
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	12	8.562	7.918
Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen	22.545	31.168	
Kosten vermogensbeheer	-161	-176	
	13	22.384	30.992
Uitkering uit herverzekering	14	66	732
Totaal baten		31.012	39.642
Lasten			
Pensioenuitkeringen	15	6.919	6.342
Pensioenuitvoeringskosten	16	1.161	1.246
Premie Herverzekering	17	318	344
Mutatie technische voorziening:			
Pensioenopbouw	4.910	5.048	
Indexering en overige toeslagen	4.536	4.074	
Rentetoevoeging	7.740	6.916	
Onttrekking pensioenuitkeringen	-6.858	-6.343	
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	-206	-190	
Wijziging marktrente	4.298	7.529	
Wijziging u.h.v. overdracht van rechten	-2.086	-1.315	
Wijziging door sterfte en arbeidsongeschiktheid	672	1.388	
Wijziging actuariële grondslagen	802	-54	
Overige mutatie vpv	-8	-387	
	18	13.800	16.666
Mutatie Herverzekeringsdeel Technische voorziening	19	19	63
Saldo overdrachten van rechten	20	1.643	1.621
Overige lasten	21	0	360
Totaal lasten		23.860	26.642
Saldo van baten en lasten		7.152	13.000

Kasstroomoverzicht over 2024

(Bedragen in EUR 1.000)

	2024	2023
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	8.627	5.222
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	325	20
Ontvangen i.v.m. met overdracht van rechten	5	19
Betaald i.v.m. overdracht van rechten	-2.006	-1.628
Betaalde pensioenuitkeringen	-7.016	-6.223
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.243	-1.268
Betaalde premies herverzekering	-344	-157
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-1.652	-4.015
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	-20	0
Verkopen en aflossingen van beleggingen	2.000	76.697
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen	0	73.697
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-179	-141
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	1.801	2.859
Netto kasstroom	149	-1.156
Mutatie liquide middelen	149	-1.156
Stand per 1 januari	868	2.024
Mutatie liquide middelen	149	-1.156
Stand per 31 december	1.017	868
Saldo einde boekjaar bestaat uit		
ING	868	868
Totaal	868	868

Toelichting jaarrekening 2024

1. Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

2. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De in deze jaarrekening opgenomen bedragen luiden, tenzij anders vermeld in duizenden euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld op basis van een continuïteitsveronderstelling.

Er is geen besluit tot liquidatie van het Fonds, invaren of collectieve waardeoverdracht genomen ten tijde van de vaststelling van deze jaarrekening.

In het kader van het nieuwe pensioenstelsel heeft het bestuur ook in 2023 meerdere keren gesproken over het strategische pad tot aan het nieuwe pensioenstelsel. Samen met sociale partners zit het Fonds in een werkgroep die de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel begeleidt en alle stakeholders daarover adviseert. De werkgroep heeft reeds in 2022 een aantal uitgangspunten geformuleerd, die door sociale partners en het Fonds worden onderschreven. Eén van de uitgangspunten is dat het Fonds niet de uitvoerder wordt van de pensioenregeling onder het nieuwe stelsel.

De relevante processen van het Fonds zijn gedurende het jaar ongestoord doorgedaan. Daarnaast hebben zich ook op financieel gebied geen omstandigheden voorgedaan, waardoor de continuïteit van het Fonds in gevaar gekomen is. Het Fonds verwacht op basis van de huidige inzichten ook voor komend jaar geen onzekerheid van materieel belang met betrekking tot zowel de continuïteit op financieel gebied als op het gebied van de processen van het Fonds. Daarom heeft het bestuur de veronderstelling van continuïteit gebruikt bij het opstellen van de jaarrekening.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingwijzigingen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het Fonds.

De vaststelling van de toereikend van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het Fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële grondslagen worden herzien.

In 2024 is sprake van de volgende (schatting)wijzigingen:

- In 2024 is het fonds overgestapt naar de Prognosetafel AG2024. Het resultaat in verband met deze wijziging bedraagt EUR 354.
- Tevens heeft het Pensioenfonds de opslag voor excassokosten verhoogd van 3,0% naar 3,5%. Het resultaat in verband met deze wijziging bedraagt EUR -/- 1.156.

In 2023 heeft het Pensioenfonds onderstaande (schatting)wijzigingen doorgevoerd in de actuariële grondslagen, te weten:

- Het Fonds heeft in 2023 de gehuwdheidsfrequenties aangepast. Daarmee bedraagt het resultaat in verband met wijziging van de actuariële grondslagen EUR 54
- Vanaf 1 januari 2021 zou de door de Commissie Parameters 2019 geadviseerde UFR-methode in vier gelijke stappen worden ingevoerd. Begin 2022 is de tweede stap ingevoerd. Op 30 november 2022 heeft de Commissie Parameters 2022 geadviseerd om de UFR-methode vanaf 1 januari 2023 opnieuw te wijzigen. DNB heeft aangegeven dit advies over te nemen. De derde en vierde stap van de UFR-methode geadviseerd door de Commissie Parameters 2019 komen hiermee te vervallen. De UFR-methode geadviseerd door de Commissie Parameters 2022 (hierna de nieuwe UFR-methode) zal gelden vanaf 1 januari 2023. De verhoging van de technische voorzieningen als gevolg van de nieuwe UFR-methode bedraagt per 1 januari 2023 EUR 575.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van

waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

De jaarrekening luidt in euro's. De euro is tevens de functionele valuta van het Fonds. Transacties in vreemde valuta worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling dan wel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor onze fondsbeleggingen bij CTI en Blackrock betekent dit dat de intrinsieke waarde gebruikt wordt als basis voor de waarde van de marktwaarde.

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Beleggingen

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van opgaven van een onafhankelijke derde of, indien niet voorhanden, op basis van interne modellen. Indien geen betrouwbare schatting van de marktwaarde van de aandelen is te maken, worden aandelen gewaardeerd op kostprijs.

Waardeverschillen tussen opeenvolgende ultimo-balanswaarden (rekening houdend met aan- en verkopen) worden ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht als indirect rendement. In geval van verkoop van aandelen wordt het verschil tussen verkoopopbrengst en de laatst vastgestelde balanswaarde ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht als indirect rendement.

Dividenden, welke worden ontvangen uit hoofde van aandelenbeleggingen, worden volledig en onmiddellijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht als direct rendement.

Vastrentende waarden

Waardering van vastrentende waarden vindt plaats tegen marktwaarde. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen in vastrentende waarde worden gewaardeerd tegen de actuele waarde. Ten aanzien van de beleggingen in de beleggingsfondsen betekent dit, dat de intrinsieke waarde per participatie als basis voor de berekening van deze waarde wordt gehanteerd.

Waardeverschillen tussen opeenvolgende ultimo balanswaarden worden ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht als indirecte beleggingsopbrengsten. In geval van verkoop van

vastrentende waarden wordt het verschil tussen verkoopopbrengst en de laatst vastgestelde balanswaarde ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht als indirect rendement. Intrest, welke wordt ontvangen uit hoofde van de beleggingen in vastrentende waarden wordt volledig en onmiddellijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar waar de intrest betrekking op heeft en verantwoord als directe beleggingsopbrengsten.

Herverzekeringen

In de technische voorziening is een overige technische voorziening voor zieken opgenomen. Deze voorziening is bepaald als twee keer de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid in het verslagjaar. Dit betreft een reservering voor op de balansdatum zieke deelnemers die naar verwachting in de WIA terechtkomen. Vervolgens ontstaat er een recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw en eventueel een excedent arbeidsongeschiktheidspensioen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico is volledig herverzekerd bij SCOR. Het overlijdensrisico is volledig herverzekerd bij NN. Bij einde van het risicoherverzekeringscontract, 31 december 2021, is het uitlooprisico arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd bij Elipslife. De post "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen" betreft de vordering op de risicoherverzekeraar ter grootte van de overige technische voorziening voor zieken.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Na eerste verwerking zijn vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Vorderingen uit de herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het Fonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

Overige activa

De liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van vreemd vermogen en verplichtingen inclusief alle technische voorzieningen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit Financieel Toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek alsmede het surplus vermogen.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met op de balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslagen) toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttrente. De markttrente is op basis van de rentetermijnstructuur zoals voorgeschreven door DNB.

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of en zo ja, in hoeverre de opgebouwde pensioenaanspraken worden verhoogd. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagen na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële principes:

Rente:	Rentecurve op jaareinde 2024 zoals door DNB gepubliceerd. <i>Wordt ieder jaar aangepast conform de regels van DNB.</i>
Sterfte:	Als basis wordt de Prognosetafel AG2024 gehanteerd (<i>in 2023: Prognosetafel AG2022</i>). Deze tafel neemt een te verwachten ontwikkeling in toekomstig sterfterisico in aanmerking. Bij het bepalen van de correctiefactoren op de sterftekansen is uitgegaan van het door Aon ontwikkelde Demographic Horizons™ Model, dat uitgaat van postcode-analyse, waarbij deelnemers op grond van hun postcode zijn ingedeeld in verschillende sociaaleconomische groepen. Het laatste sterfteonderzoek is in 2021 uitgevoerd. Naar aanleiding van het onderzoek zijn de fonds specifieke correctiefactoren aangepast. De analyse van de sterfteresultaten geven geen aanleiding om de schatting ultimo 2024 te herzien.
Partners:	Leeftijdsafhankelijke partnerfrequenties zijn bepaald o.b.v. CBS data. Deze zijn in 2024 niet aangepast.
Leeftijdsverschil:	Een vast leeftijdsverschil tussen (gewezen) deelnemer en partner van drie jaar indien de man de hoofdverzekerde is, en een vast leeftijdsverschil van één jaar indien de vrouw de hoofdverzekerde is. In beide gevallen wordt de man verondersteld ouder te zijn dan de vrouw (<i>ongewijzigd</i>).
Wezenpensioen:	Voor de dekking van het nog niet uitgekeerde wezenpensioen wordt de voorziening voor partnerpensioen voor actieve deelnemers en gewezen deelnemers met 2,5% verhoogd (<i>ongewijzigd</i>).
Arbeidsongeschikten:	De voorziening bevat een bedrag ter grootte van de som van de contante waarde van de nog te verrichten uitkeringen voor het arbeidsongeschiktheidspensioen tot de pensioendatum. Er wordt geen rekening gehouden met revalidatie. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van contante waarde van de premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid (<i>ongewijzigd</i>).
Uitkeringen:	Er wordt aangenomen dat de uitkeringen continue betaalbaar zijn (<i>ongewijzigd</i>).
Kosten:	De voorziening voor pensioenverplichtingen omvat een voorziening voor toekomstige kosten van 3,5% van de totale voorziening (2023: 3%).

In de voorziening voor pensioenverplichtingen is ook een overige technische voorziening voor zieken opgenomen. Deze voorziening is bepaald als twee keer de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid in het verslagjaar. Dit betreft een reservering voor op de balansdatum zieke deelnemers die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Vervolgens ontstaat er een recht op premievrije voortzetting en eventueel een excedent arbeidsongeschiktheidspensioen.

Overige schulden en overlopende passiva

Schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking tegen reële waarde opgenomen. Na de eerste verwerking worden de schulden en overlopende passiva tegen de geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Deze waarde komt gezien de korte looptijd nagenoeg overeen met de nominale waarde.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waarde wijzigingen en valutaresultaten:

- in het geval van de verkoop van aandelen, leningen en obligaties
- in het geval de terugbetaling van leningen, obligaties en deposito's.
- in verband met aandelen, leningen, obligaties en deposito's

In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten worden opgenomen; bij vastrentende waarde de rente- inkomsten na aftrek van de kosten; bij aandelen en onroerend goed de bruto dividenden na aftrek van de kosten. De rente van andere activa en passiva is opgenomen o.b.v. nominale waarde. In de directe beleggingsopbrengsten worden gesaldeerd; de rentekosten van leningen, debetsaldi van lopende rekeningen bij banken, en rente betaald en ontvangen voor transfers van opgebouwde uitkeringen.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Afschrijvingen en andere exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen. Kosten vermogensbeheer zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben. De bijbehorende VPV is berekend op actuariële grondslagen.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en die uit beleggingsactiviteiten.

3. Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Verloopstaat (x € 1.000)	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Totaal
Stand per 31 december 2023	0	109.554	150.212	259.766
Aankopen/verstrekkingen	0	0	0	0
Verkopen/aflossingen	0	-2.000	0	-2.000
Herwaardering	0	21.329	1.237	22.566
Overige mutaties		0	0	0
Stand per 31 december 2024	0	128.883	151.449	280.332
Stand per 31 december 2022	0	104.120	127.479	231.599
Aankopen/verstrekkingen	0	17.694	56.002	73.696
Verkopen/aflossingen	0	-30.725	-45.971	-76.696
Herwaardering	0	18.465	12.702	31.167
Overige mutaties	0		0 0	
Stand per 31 december 2023	0	109.554	150.212	259.766

Voor de rendementsportefeuille wordt belegd in passieve beleggingsfondsen bij Blackrock. Deze fondsen beleggen in beursgenoteerde aandelen en obligaties. Voor de matchingportefeuille wordt belegd in een beleggingsfonds bij CTI. Dit betreft een maatwerkportefeuille waarin wordt belegd in staatsobligaties en renteswaps. Het pensioenfonds heeft zelf geen directe posities in derivaatcontracten.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het Pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de nominale waarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Met betrekking tot de presentatie van de marktwaarde van de beleggingen wordt de volgende indeling gehanteerd:

- Categorie 1 Genoteerde marktprijzen; hiertoe behoren beursgenoteerde beleggingen, beursgenoteerde beleggingsfondsen inclusief beleggingsfondsen met een dagelijkse notering dan wel verhandelbaarheid
- Categorie 2 Onafhankelijke taxaties; zoals direct vastgoed
- Categorie 3 Netto contante waarde berekeningen; zoals derivaten
- Categorie 4 Andere geschikte methoden; hiertoe behoren beleggingsfondsen zonder marktnotering waar bijvoorbeeld een gecontroleerd fondsverslag of een (gecontroleerde) NAV-statement wordt ontvangen

Op basis van deze indeling van de bepaling van de waardering van de beleggingen kunnen de beleggingen als volgt uitgesplitst worden:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto contante waarde berekeningen	Andere geschikte methode	Totaal
Vastgoed	0	0	0	0	0
Aandelen	128.883	0	0	0	128.883
Vastrentende waarden	151.449	0	0	0	151.449
Per 31 december 2024	280.332	0	0	0	280.332
Vastgoed	0	0	0	0	0
Aandelen	109.554	0	0	0	109.554
Vastrentende waarden	150.212	0	0	0	150.212
Per 31 december 2023	259.766	0	0	0	259.766

De beleggingen in aandelen en vastrentende waarden bestaan uit participaties in CTI en Blackrock, waarvan de waardering plaatsvindt tegen reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde van de participatie van deze fondsen. De intrinsieke waarde van deze fondsen wordt met verschillende periodiciteit vastgesteld.

Voor de fondsen van Blackrock geldt dat deze dagelijks verhandelbaar zijn. De intrinsieke waarde wordt ook dagelijks vastgesteld.

De waarde van het beleggingsfonds van CTI wordt onder normale omstandigheden wekelijks vastgesteld. In het algemeen geldt dat op het moment van vaststelling de intrinsieke waarde gelijk is aan de reële waarde van deze beleggingsfondsen. De beleggingen zijn als liquide te beschouwen en de waardering wordt frequent vastgesteld. De intrinsieke waarde van deze beleggingsfondsen wordt minstens één keer per jaar gecontroleerd door de externe accountant van het betreffende beleggingsfonds.

Voor de bij de bepaling van de waardering van de beleggingen gehanteerde uitgangspunten wordt verwezen naar paragraaf 2 'Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling'.

De samenstelling van de aandelen is als volgt:

Aandelen	Ultimo 2024	Ultimo 2023
	EUR	EUR
Aandelenbeleggingsfondsen bestaande uit:		
Blackrock MSCI world net index	20.611	17.769
Blackrock ESG SCREENED INDEX	108.271	91.785
Totaal	128.883	109.554

Binnen de aandelenfondsen bij BlackRock is securities lending toegestaan. In 2024 wordt het valutarisico in het beleggingsfonds bij BlackRock voor ontwikkelde markten binnen dit fonds gehedged. Bij het fonds voor opkomende markten wordt het valutarisico niet afgedekt.

De samenstelling van de vastrentende waarden is als volgt:

Vastrentende waarden	Ultimo 2024	Ultimo 2024
	EUR	EUR
Obligatiebeleggingsfondsen bestaande uit:		
CTI LDI FUNDS FCP-SIF MUTUAL FUND	151.449	150.212
Totaal	151.449	150.212

Voor de matchingportefeuille wordt belegd in een beleggingsfonds bij CTI ten behoeve van de renteafdekking. Binnen het LDI maatwerkfonds van CTI wordt belegd in staatsobligaties en renteswaps.

Overige toelichting

Door het Fonds wordt niet belegd in de bijdragende (aangesloten) ondernemingen.

Door het Fonds zijn er geen effecten in bruikleen gegeven. Binnen de beleggingsfondsen kan wel sprake zijn van het uitlenen van effecten.

4. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De mutaties in het herverzekeringsdeel technische voorzieningen waren als volgt:

Herverzekeringsdeel technische voorziening	Ultimo 2024	Ultimo 2023
	EUR	EUR
Herverzekeringsdeel technische voorziening	209	228
	209	228

De vordering uit hoofde van herverzekeringsdeel technische voorziening betreft het deel van de technische voorziening dat is herverzekerd en correspondeert met de herverzekerde technische voorziening zoals toegelicht aan de creditzijde van de balans.

5. Vorderingen en overlopende activa

	Ultimo 2024 EUR	Ultimo 2023 EUR
Vordering op werkgevers	441	1.011
Vordering op werkgevers (Escrow)	1.790	1.285
Vordering op herverzekeraar	642	900
Herverzekeringspremie	26	0
Nog te ontvangen waardeoverdrachten	356	10
Overige vorderingen	7	0
Totaal	3.262	3.206

De vordering op de werkgevers betreft berekening premie 2024. Na afronding actuariële werkzaamheden, wordt het restant verrekend met de afzonderlijke werkgevers. Eind mei 2025 waren alle voorschotnota's 2024 betaald door de werkgevers.

De vordering op de herverzekeraar ad EUR 642 (2023: EUR 900) betreft een vordering op ElipsLife en SCOR . Dit betreft de vordering in verband met de toekomstige uitkeringen van de herverzekeraar aan het fonds naar aanleiding van de verleende premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid EUR 510 (2023: EUR 761) dit betreft arbeidsongeschiktheid van voor 31 december 2021, vanaf 2022 is het risico op arbeidsongeschiktheid verzekerd bij SCOR, daar is de vordering 132 (2023: 139).

De overige vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

6. Overige activa

	Ultimo 2024 EUR	Ultimo 2023 EUR
ING	1.017	868
Totaal	1.017	868

De liquide middelen van het Fonds betreffen de saldi van de bankrekeningen welke geheel ter vrije beschikking van het Fonds staan.

7. Stichtingskapitaal en reserves

	Algemene reserve EUR	Totaal EUR
Stand per 31 december 2022	24.655	24.655
Uit bestemming saldo van baten en lasten ¹	13.001	13.001
Stand per 31 december 2023	37.655	37.655
Uit bestemming saldo van baten en lasten ²	7.152	13.000
Stand per 31 december 2024	44.807	37.655

¹ Na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten.

² Na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten.

Solvabiliteit/dekkingsgraad

	Ultimo 2024 EUR	Ultimo 2023 EUR
Minimaal vereist eigen vermogen	9.742	9.168
Vereist eigen vermogen	47.991	49.152

Minimaal vereist eigen vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen is bepaald conform artikel 11 van het Besluit FTK pensioenfondsen en bedraagt ultimo 2024 4,1 % van de totale technische voorzieningen (ultimo 2023: 4,1%).

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen wordt zo bepaald dat het pensioenfonds met een zekerheid van 97,5% kan voorkomen om binnen een jaar minder vermogen te hebben dan de technische voorziening voor pensioenverplichtingen. DNB heeft voor de berekening hiervan een standaardmodel ontwikkeld, waarbij voornamelijk wordt rekening gehouden met beleggingsrisico's. De vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische mix ultimo 2024 bedraagt 120,0% (ultimo 2023 121,8%).

Ultimo 2023 was er nog sprake van een vermogenstekort. Ultimo 2024 is de beleidsdekkingsgraad hoger dan de vereiste dekkingsgraad en is er geen sprake meer van een vermogenstekort.. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaardmodel.

	Ultimo 2024 %	Ultimo 2023 %
Dekkingsgraad	118,7	116,7
Beleidsdekkingsgraad	120,3	117,6

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad kan uit de balans worden afgeleid door de post totaal activa te verminderen met de post overige schulden en overlopende passiva en deze uitkomst te relateren aan de post technische voorzieningen.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de afgelopen 12 maandelijkse dekkingsgraden en heeft daardoor een meer stabiel verloop. Ultimo 2024 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 120,3% (ultimo 2023: 117,6%).

Herstelplan

Bij de actualisatie van het herstelplan begin 2024 is uitgegaan van de parameters zoals voorgeschreven door DNB. In het herstelplan wordt uitgegaan van de maximale rendementen zoals voorgeschreven door DNB. Het in 2024 vernieuwde herstelplan is ingediend bij DNB. Op 21 mei 2024 heeft de toezichthouder laten weten dat hij instemt met het geactualiseerde plan.

Uit het herstelplan 2024 blijkt op basis van de dekkingsgraad per 31 december 2023 en de gehanteerde aannames, dat het Fonds naar verwachting binnen 4 jaar, zonder korten van pensioen, kan toegroeien naar een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, dus ruim binnen de 10 jaar die het

herstelplan bestrijkt. In werkelijkheid ging het herstel dus nog sneller, reeds eind 2024 lag de beleidsdekkingsgraad hoger dan de vereiste dekkingsgraad.

Omdat de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 hoger is dan de vereiste dekkingsgraad, is het herstelplan per deze datum geëindigd en is er in 2025 geen actualisatie van het herstelplan meer nodig. Dit is op 12 februari 2025 gemeld aan DNB. De toezichthouder gaf aan geen verdere vragen te hebben naar aanleiding van het bericht.

8. Technische voorzieningen

De mutaties in de voorzieningen voor pensioenverplichtingen waren als volgt:

	2024 EUR	2023 EUR
Stand per 1 januari	225.704	209.038
Pensioenopbouw	4.910	5.048
Indexering en overige toeslagen	4.536	4.074
Rentetoevoeging	7.740	6.916
Onttrekking pensioenuitkeringen	-6.858	-6.343
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	-206	-190
Wijziging markttrente	4.298	7.529
Wijziging u.h.v. overdracht van rechten	-2.086	-1.315
Wijziging door sterfte en arbeidsongeschiktheid	672	1.388
Overige mutatie vpv	-8	-387
Wijziging actuariële grondslagen	802	-54
Stand per 31 december	239.504	225.704

De aard van de voorzieningen voor pensioenverplichtingen is hoofdzakelijk lange termijn.

De duration van de voorziening voor pensioenverplichtingen bedraagt 17,6 jaar per einde jaar (ultimo 2023 17,7 jaar).

	Ultimo 2024		Ultimo 2023	
	EUR	Aantal deelnemers	EUR	Aantal deelnemers
Actieven	81.351	355	88.013	386
Gewezen deelnemers	56.972	593	48.657	551
Pensioengerechtigden	92.880	275	82.239	270
Overige	8.301		6.795	
Stand per 31 december	239.504	1.223	225.704	1.207

In de voorziening voor actieven en arbeidsongeschikten is ook de voorziening voor zieken ter grootte van EUR 209 opgenomen (ultimo 2023 EUR 228). Deze voorziening is bepaald als twee keer de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid over 2024. Dit betreft een reservering voor op de balansdatum zieke deelnemers die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Vervolgens ontstaat er een recht op premievrije voortzetting en eventueel een excedent arbeidsongeschiktheidspensioen

De indexatie per 1 januari 2024 en de extra toegekende indexatie per 1 januari 2023 waartoe in december 2023 door het bestuur is besloten, zijn inbegrepen in de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2023. De indexatie per 1 januari 2025, conform besluit van bestuur in december 2024, zijn inbegrepen in de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024.

9. Overige schulden en overlopende passiva

	Ultimo 2024	Ultimo 2023
	EUR	EUR
Schuld aan werkgevers	0	0
Schulden aan werkgevers	0	0
Overige kortlopende schulden	0	0
Te betalen loonbelasting	146	136
Te betalen pensioen	3	109
Te verwerken inkomende waardeoverdrachten	0	0
Nog te betalen kosten	360	464
Totaal	509	709

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

10. Risicobeheer

Solvabiliteitsrisico

Het Fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het Fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele verhoging van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het Fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Minimum vereist eigen vermogen

Het minimum vereist eigen vermogen is een voorziening voor algemene risico's. De minimaal vereiste dekkingsgraad is 104,1% (ongewijzigd).

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen wordt zo bepaald dat het pensioenfonds met een zekerheid van 97,5% kan voorkomen om binnen een jaar minder vermogen te hebben dan de technische voorziening voor pensioenverplichtingen. DNB heeft voor de berekening hiervan een standaardmodel ontwikkeld, waarbij voornamelijk wordt rekening gehouden met beleggingsrisico's. De vereiste dekkingsgraad per 31 december 2024 bedraagt 120,0% (per 31 december 2023 121,8%).

De berekening van het vereist eigen vermogen ultimo 2024 en 2023 is als volgt:

	Ultimo 2024	Ultimo 2023
	EUR	EUR
Buffers		
S1 Renterisico	4.542	8.191
S2 Risico zakelijke waarden	38.394	36.656
S3 Valutarisico	7.081	6.403
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	10.884	12.326
S6 Verzekeringstechnisch risico	6.541	6.281
S10 Actief beheerrisico	0	0
Diversificatie-effect	-19.452	-20.705
Totaal S (vereiste buffers) =	47.991	49.152
Vereist eigen vermogen (art. 132 Pensioenwet)	47.991	49.152
Minimaal vereist eigen vermogen	9.742	9.168
Aanwezig vermogen (Totaal activa – verplichtingen)	44.807	37.655

Bij de berekening van de buffers past het Fonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix in de evenwichtssituatie.

Renterisico (S1)

Het effect van de meest ongunstige wijziging van de rente(termijnstructuur) volgens onder het FTK voorgeschreven stijgings- en dalingsfactoren.

Zakelijke waarden risico (S2)

Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten en beursgenoteerd vastgoed met 30%, in aandelen opkomende markten met 40%, in niet-beursgenoteerde aandelen met 40% en in niet-beursgenoteerd vastgoed met 15% plus een correctie in verband met financiering met vreemd vermogen (leverage).

Valutarisico (S3)

Het effect van een daling van alle valutakoersen ten opzichte van de euro met tenminste 20% en ten hoogste 35%.

Grondstoffenrisico (S4)

Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen (commodities) met 35%. Het fonds belegt niet in grondstoffen vandaar dat S4 nihil is.

Kredietrisico (S5)

Het effect van een stijging van de gewogen gemiddelde rentemarge (credit spread) afhankelijk van de credit rating.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Het vereiste vermogen voor verzekeringstechnische risico's wordt bepaald door het procesrisico, de trendsterfteonzekerheid (TSO) en de negatieve stochastische afwijkingen (NSA).

Liquiditeitsrisico (S7), concentratierisico (S8) en het operationeel risico (S9)

Het liquiditeits-, concentratie- en operationeel risico zijn verondersteld gelijk te zijn aan 0% en worden in de berekening buiten beschouwing.

Actief beheerrisico (S10)

Dit risico ontstaat wanneer met het beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën wordt afgeweken van het beleid volgens de benchmark. Aangezien het pensioenfonds passief belegt, is S10 nihil.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- het beleggingsbeleid;
- het premiebeleid;
- het herverzekeringsbeleid;
- het toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Deze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's: marktrisico's. De beleggingsrisico's die refteren worden bepaald door de beleggingsdoelstellingen van het Fonds. Hierbij geldt dat er sprake is van een uitruil tussen verwacht beleggingsrendement en beleggingsrisico.

In de hierna volgende toelichtingen op de risico's van de beleggingen is een 'doorkijkmethode' toegepast. Dit betekent dat naar het risicoprofiel van de beheerde beleggingsfondsen is doorgekeken, in plaats van

uitsluitend te kijken naar de participaties in de beleggingsfondsen. Indien belegd wordt in extern beheerde beleggingsfondsen, is de doorkijkinformatie niet beschikbaar.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, het valutarisico en het renterisico. De strategie van het Fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt beheerd door de vermogensbeheerders in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijsrisico

Prijsrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie binnen de beleggingsportefeuille.

De samenstelling van de aandelenportefeuille verdeeld naar sector is als volgt:

Aandelen	Ultimo 2024	Ultimo 2023
	EUR	EUR
Financiële instellingen	23.155	18.627
Informatie technologie	34.817	26.092
Gezondheidszorg	12.460	12.281
Cyclische consumentengoederen	6.341	12.564
Industrie	11.215	9.924
Niet-cyclische consumentengoederen	15.319	6.564
Energie	4.818	4.841
Basismaterialen	4.347	4.676
Telecommunicatie	11.101	8.484
Nutsbedrijven	2.256	1.871
Vastgoed	2.715	2.653
Overige	339	977
Totaal	128.883	109.554

De samenstelling van de aandelenportefeuille verdeeld naar regio is als volgt:

Aandelen	Ultimo 2024 EUR	Ultimo 2023 EUR
Noord-Amerika	81.627	65.410
Europa	18.693	18.526
Azië	25.135	21.210
Oceanië	1.806	1.703
Zuid-Amerika	1.047	1.146
Afrika	575	531
Overig	0	1.028
Totaal	128.883	109.554

Valutarisico

In onderstaande tabel wordt het valutarisico nader beschreven:

S3 Valutarisico	
Beleggingen voor risico pensioenfondsen in ontwikkelde markten (niet- Eurozone)	115.175
Waarvan afgedekt	111.236
Netto risicopositie ontwikkelde markten	3.939
Beleggingen voor risico pensioenfondsen in opkomende markten (niet- Eurozone)	18.423
Waarvan afgedekt	1.847
Netto risicopositie opkomende markten	16.576

Om het valutarisico te beperken, dekt het pensioenfonds binnen de aandelen ontwikkelde landen de dollar af. Per saldo resteert de volgende valuta exposure:

	Ultimo 2024 %	Ultimo 2023 %
EUR	52,3	16,2
USD	33,6	9,8
GBP	1,3	0
Overig	12,8	74,0
Totaal	100,0	100,0

Binnen de vastrentende portefeuille wordt volledig belegd in beleggingsfondsen. Binnen deze beleggingsfondsen worden niet-euro obligaties afgedekt naar euro waardoor het valutarisico binnen deze beleggingscategorie volledig is afgedekt.

In de volgende tabel is een specificatie opgenomen van de beleggingen naar valuta ultimo 2024.

Valuta in 1.000	Aandelen	Vastrentend	Totaal
EUR	8.355	138.266	146.621
USD	81.118	13.183	94.301
GBP	3.509	0	3.509
JPY	5.883	0	5.883
Overig	30.018	0	30.018
Totaal	128.883	151.449	280.332

In de volgende tabel is een specificatie opgenomen van de beleggingen naar valuta ultimo 2023.

Valuta in 1.000	Aandelen	Vastrentend	Totaal
EUR	8.260	137.956	146.216
USD	66.163	12.256	78.419
GBP	3.405	0	3.405
JPY	5.660	0	5.660
Overig	26.066	0	26.066
Totaal	109.554	150.212	259.766

Grondstoffenrisico

Het Pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaal niveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het Fonds. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het Fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.

In het algemeen kan worden gesteld dat het kredietrisico toeneemt bij vastrentende beleggingen met een rating lager dan AAA/AA en bij vastrentende beleggingen in debiteuren van opkomende economieën.

De waarde van beleggingen in vastrentende waarden wordt beïnvloed door de ontwikkeling van de kredietwaardigheid van de instellingen die de effecten uitgeven. Dit wordt in het bijzonder bepaald door hoe de beleggers de waarschijnlijkheid inschatten dat de debiteur op tijd aan de rente- en terugbetalingsverplichtingen kan voldoen.

Het fonds beperkt het kredietrisico door de risico's zoveel mogelijk spreiden. Het Fonds doet dit ten aanzien van de geografische verspreiding, de uitsplitsing over verschillende categorieën debiteuren, de minimale kwaliteit van de debiteur ('rating') en beperkingen op de grootte van de belegging per debiteur. Zie verder specificatie in de toelichting.

Met betrekking tot de herverzekering van het nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen is een beperkt risico dat de herverzekeraar in gebreke blijft door het bestuur onderkent.

De categorie vastrentend betreft beleggingen in beleggingsfondsen bij CTI. In onderstaande tabel wordt de verdeling van de vastrentende beleggingen over de verschillende rating classes weergegeven per ultimo 2024 en 2023:

Vastrentende waarde	Ultimo 2024	Ultimo 2023
	EUR	EUR
AAA	45.603	47.096
AA	50.983	53.995
A	25.922	20.371
BBB	30.555	29.769
Lager dan BBB	0	0
Geen rating	-1.614	-1.019
Totaal	151.449	150.212

Geen rating (EUR -1.614) betreft correcties naar aanleiding van toepassing van doorkijkprincipe: ongerealiseerd resultaat valutatermijncontracten (-182), liquide middelen (-1.432).

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van rentederivaten voor het verminderen van het renterisico. Het pensioenfonds maakt alleen gebruik van de derivaten om risico's af te dekken en niet om nieuwe exposures aan te gaan. Echter door het gebruik van derivaten loopt het pensioenfonds met name een kredietrisico. Voor de renteswaps zijn contracten gesloten waarin onder andere afspraken vastliggen over het verstrekken van onderpand om het kredietrisico te ondervangen, tevens monitort het Fonds de derivatenrisico's middels het "dashboard".

Renterisico

Het Pensioenfonds dekt het renterisico van de verplichtingen procentueel af. In het strategisch beleid voor 80% op basis van de swap curve zonder UFR-methodiek. Dit komt neer op een afdekking van ongeveer 81,0% op basis van de swap curve met UFR-methodiek. De feitelijke mate van afdekking op basis van de swapcurve (zonder UFR) bedraagt 86,0%. De feitelijke mate van afdekking op basis van de swapcurve met UFR bedraagt (ook) 86,0%.

Bij het itereren naar de evenwichtswaarde zullen de vastrentende waarden (inclusief derivaten en indexlinked bonds) op een zodanige wijze aangepast worden dat het renteafdeckingspercentage in het strategisch beleid respectievelijk het feitelijk beleid constant blijft. De exacte waarden van de verschillende onderdelen van de vastrentende waardenportefeuille (waaronder derivaten en index linkedbonds) in de evenwichtssituatie is op voorhand niet te geven. Wel is aan te geven dat in de evenwichtssituatie op totaalniveau de vastrentende waardenportefeuille (inclusief derivaten) een zodanige waarde heeft dat het verschil tussen deze waarde en de waarde volgend uit het schokscenario gelijk is aan 80% bij het strategisch beleid, resp. 86,0% bij het feitelijk beleid, van het verschil tussen de waarde van de verplichtingen en de waarde van de verplichtingen volgend uit het schokscenario. Er is voor gekozen om bij de evenwichtswaarde dit waardeverschil geheel te verantwoorden op de regel van de vastrentende waarden (exclusief derivaten en index-linked bonds).

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van duration. De duration is de verwachte procentuele waardeverandering als gevolg van een wijziging van de rente met 1 procentpunt:

	Balans waarde EUR	Duration Ultimo 2024	Duration Ultimo 2023
Duration vastrentende waarden voor derivaten	151.449	11,7	11,5
Duration vastrentende waarden na derivaten	151.449	21,5	16,7
Duration van de beleggingsportefeuille	280.332	11,9	10,0
Duration technische voorziening	239.504	17,6	17,7

Op de balansdatum is de duration van de beleggingen (21,5) langer dan de duration van de verplichtingen (17,6). Er is derhalve sprake van een zogenaamde “duration-mismatch”. Het Fonds heeft dan ook besloten deze duration-mismatch niet actief af te dekken.

Uit de berekeningen blijkt een rentedaling het meest ongunstige scenario. Deze rentedaling is daarom gebruikt voor de bepaling van het renterisico. De duration van de totale vastrentende waarden inclusief derivaten bedraagt 21,5. De duration van de technische voorzieningen bedraagt 17,7.

De voorgeschreven rentedaling worden toegepast op de verwachte toekomstige kasstromen van de pensioenverplichtingen en vastrentende waarden. De voorgeschreven renteschokken die moeten worden opgevangen, verschillen per looptijd en gaan niet uit van een parallelle verschuiving van de rentecurve. Zo wordt in de toets aangenomen dat de lange(termijn) rente relatief gezien minder volatiel is dan de korte(termijn) rente.

De samenstelling van de beleggingen in vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

Looptijd	Ultimo 2024	Ultimo 2023
Resterende looptijd korter dan een jaar	3.773	19.235
Resterende looptijd 1-5 jaar	34.393	22.957
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	113.283	108.020
	151.449	150.212

Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, kortlevens en arbeidsongeschiktheid. Gelet op de herverzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico worden bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte (overeenkomstig handreiking DNB). Het bestuur heeft gekozen voor het hanteren van de Prognosetafel AG 2024 met een op het eigen bestand van verzekerden afgestemde correctie op basis van de postcodegegevens van de deelnemers. Het pensioenfonds houdt zodoende rekening met een in de toekomst stijgende

levensverwachting. Bij het kwantificeren van het verzekerings-technisch risico wordt rekening gehouden met het foutief inschatten van de sterftetrend en met een afwijking van sterfteverwachting vanwege een beperkte bestands-omvang. Dit neemt niet weg dat een grote mate van onzekerheid bestaat met betrekking tot de toekomstige ontwikkeling van de levensverwachting.

Voor de bepaling van het verzekeringstechnische risico (S6) maakt het Pensioenfonds gebruik van de 'Handreiking verzekeringstechnisch risico' van DNB. Hierbij is het van belang te weten welke risicogroepen relevant zijn voor het Pensioenfonds. Deze relevante risicogroepen staan in onderstaande tabel vermeld.

Gewogen gemiddelde leeftijd

Risicogroep	Aantal deelnemers	Gewogen gemiddelde leeftijd	Technische voorzieningen
1. Ouderdomspensioen, exclusief nabestaandenpensioen	74	68,5	14.946
Ouderdomspensioen, inclusief nabestaandenpensioen:			
2. Nabestaandenpensioen o.b.v. het te bereiken ouderdomspensioen en financiering op kapitaalbasis	355	57,0	79.634
3. Nabestaandenpensioen o.b.v. het bereikte ouderdomspensioen en financiering op kapitaalbasis	794	65,4	144.924
4. Nabestaandenpensioen o.b.v. het te bereiken ouderdomspensioen en financiering op risicobasis	0	0,0	0
5. Nabestaandenpensioen o.b.v. het bereikte ouderdomspensioen en financiering op risicobasis	0	0,0	0

Voor het pensioenfonds wordt het verzekeringstechnische risico per pensioenvorm op basis van de (gewogen) gemiddelde leeftijd bepaald. De gewogen gemiddelde leeftijd wordt gewogen naar de voorziening.

Verzekeringstechnisch risico

Risicogroep	Procesrisico	TSO	NSA
1	363	299	354
2	516	2.389	845
3	532	2.898	793
4	0	0	0
5	0	0	0
Totaal	825	5.586	1.212

De resultaten in bovenstaande tabel leiden tot de volgende waarde van S_6 :

$$S_6 = \text{procesrisico} + \sqrt{TSO^2 + NSA^2} = 6.541$$

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico (S_7) is het risico dat het pensioenfonds in tijden van stress niet over voldoende financiële middelen beschikt om te voldoen aan de betalingsverplichtingen (onder andere de pensioenuitkeringen en de onderpandverplichting bij derivaten). In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor liquiditeitsrisico gelijkgesteld aan 0% omdat wordt aangenomen dat een pensioenfonds het risicobeheer van het liquiditeitsrisico zodanig op orde heeft dat het liquiditeitsrisico niet materieel is voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen.

- Er wordt belegd in liquide beleggingscategorieën als staatsobligaties, bedrijfsobligaties en aandelen. Voor de renteafdekking wordt geen gebruik gemaakt van renteswaps, de renteafdekking vindt volledig plaats met obligaties. Er is geen onroerend goed.
- Voor de valutaderivaten vindt de valuta afdekking binnen het aandelenfonds en het US-bedrijfsobligatiefonds zelf plaats.

Bij het pensioenfonds is de ontvangen pensioenpremie nagenoeg gelijk aan de pensioenuitkeringen en kosten die betaald moeten worden.

Concentratierisico

Grote posten kunnen leiden tot concentratierisico. Concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. De aandelen en bedrijfsobligaties van het pensioenfonds worden belegd in indexfondsen waardoor er geen sprake is van grote concentraties.

Binnen de LDI-fondsen wordt hoofdzakelijk belegd in 4 landen (Duitsland, Frankrijk, België en Nederland), waarbij er vooral een groot gewicht in Duitsland en Frankrijk is. Op de totale beleggingsportefeuille van het pensioenfonds vormt de allocaties naar deze staatsobligaties een belang van 25% respectievelijk 19%, hetgeen niet ongebruikelijk voor een pensioenfonds. Het pensioenfonds ziet geen concentratierisico bij veilige staatsobligaties uitgegeven door EU lidstaten met een credit rating van minimaal A. Als er bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen rekening zou worden gehouden met het concentratierisico zou het vereist eigen vermogen slechts minimaal toenemen, waardoor voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen de S_8 gelijk aan nul kan worden gesteld.

De beleggingen groter dan 5% van de totale beleggingen zijn in de volgende tabel opgenomen:

Concentratie	Ultimo 2024 EUR	In % van totaal vastrentende waarden	Ultimo 2023 EUR	In % van totaal vastrentende waarden
Staatsobligaties Duitsland	38.079	25	40.619	27
Staatsobligaties Frankrijk	29.459	19	35.436	24
Staatsobligaties Nederland	15.357	10	15.315	10
Staatsobligaties Verenigde Staten	15.754	10	-	-
Staatsobligaties België	9.383	6	-	-

De verplichtingen zijn niet geconcentreerd; de deelnemers zijn goed verspreid over de leeftijden.

Operationeel risico

Operationeel risico (S_9) treedt op door falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor operationeel risico (S_9) gelijkgesteld aan 0% omdat wordt aangenomen dat een pensioenfonds het operationeel risico zodanig beheerst dat het operationeel risico niet materieel is voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen.

Specifieke informatie over de ISAE-rapportages van de pensioenuitvoerder vindt u in paragraaf 3.8 van het bestuursverslag.

Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico (S_{10}) kan volgens de handreiking van DNB worden bepaald aan de hand van de volgende formule:

$$S_{10} = \sum Marktwaarde_i * (1,96 * TE_i + TER_i)$$

Hierbij is TE_i de (geannualiseerde) tracking error voor de betreffende beleggingsportefeuille. De TE_i wordt berekend ten opzichte van een goed gediversificeerde benchmark. De TER_i is de (meetkundige) total expense ratio van de beleggingsportefeuille. Hiermee worden de kosten bedoeld die gemaakt worden voor het uitvoeren van het actieve beheer. Indien de $TE[i]$ kleiner is dan 1% mag de S_{10} buiten beschouwing worden gelaten. Dit is bij het pensioenfonds het geval.

11. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Vanaf 1 januari 2022 is voor de overlijdensrisico's (waaronder ook de ANW-hiaat verzekering) een driejarig contract met NN Re afgesloten. Met SCOR is vanaf 1 januari 2022 een driejarig contract voor de arbeidsongeschiktheidsrisico's gesloten. De premies herverzekering bedragen in 2024 EUR 318K, zoals blijkt uit de staat van baten en lasten, maar dit bedrag is ieder jaar anders. De rentestand en het deelnemersbestand zijn van invloed hierop.

Vanaf 1 januari 2023 heeft het Fonds een administratieovereenkomst afgesloten met Visma Idella voor de duur van vijf jaar. Bij collectieve waardeoverdracht i.v.m. het nieuwe pensioenstelsel en liquidatie van het Fonds kan de overeenkomst zonder extra kosten eerder worden beëindigd. De jaarlijkse vaste vergoeding bedraagt circa 212K inclusief BTW

12. Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

	2024	2023
	EUR	EUR
Premiebijdragen werkgevers periodiek	6.127	5.948
Koopsom indexatie	1.790	1.285
Totaal reguliere premiebijdragen Werkgevers	7.917	7.233
Premiebijdragen werknemers	645	685
Totaal	8.562	7.918

De koopsom indexatie ad EUR 1.790 (2023 EUR 1.285) betreft de koopsom die het Fonds in rekening brengt bij de Escrow Stichting voor de financiering van de “Escrow”-indexatie van 2,50% per 1 januari 2025.

De kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie overeenkomstig artikel 130 en 130a van de Pensioenwet zijn als volgt:

Specificatie feitelijke premie	2024	2023
	EUR	EUR
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremie voor risico fonds	4.471	4.008
Spaarbijdragen voor risico deelnemer	0	0
In premie begrepen bedrag voor directe kosten	737	761
In premie begrepen bedrag voor toekomstige kosten	134	120
Premies risico herverzekering	310	310
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	2.104	1.737
Benodigde solvabiliteitsopslag	1.006	982
Totaal	8.562	7.918

De feitelijke premie is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie.

De pensioenregeling van het pensioenfonds is per 1 januari 2018 ingrijpend gewijzigd. Als onderdeel van de wijziging is ook de werknemersbijdrage gewijzigd. Dit is vastgelegd in artikel 4.7 lid 3 van het pensioenreglement.

Specificatie kostendekkende premie	2024	2023
	EUR	EUR
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremie voor risico fonds	6.561	6.173
Spaarbijdragen voor risico deelnemer	0	0
In premie begrepen bedrag voor directe kosten	737	761
In premie begrepen bedrag voor toekomstige kosten	205	185
Premies risico herverzekering	310	310
Benodigde solvabiliteitsopslag	1.511	1.477
Totaal	9.324	8.906

Specificatie gedempte kostendeekkende premie	2024	2023
	EUR	EUR
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremie voor risico fonds	4.471	4.008
Spaarbijdragen voor risico deelnemer	0	0
In premie begrepen bedrag voor directe kosten	737	761
In premie begrepen bedrag voor toekomstige kosten	134	120
Premies risico herverzekering	310	310
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	2.104	1.737
Benodigde solvabiliteitsopslag	1.006	982
Totaal	8.562	7.918

De kostendeekkende premie gebaseerd op de rentetermijnstructuur is gevoelig voor renteveranderingen. Hierdoor ontstaan fluctuaties in deze kostendeekkende premie van jaar op jaar. Om dit effect te voorkomen biedt het raamwerk van de PW en het FTK de mogelijkheid om premiedemping te bewerkstelligen. Het is daarbij toegestaan om af te wijken van de rentetermijnstructuur als rekenrente bij de vaststelling van de feitelijk te ontvangen premie. Het Pensioenfonds heeft van deze mogelijkheid gebruikgemaakt en gaat voor de demping van de premie uit van het verwachte toekomstige beleggingsrendement waarbij een opslag op de premie wordt toegepast voor de voorwaardelijke toeslagverlening. De opslag voor voorwaardelijke toeslagen is zodanig vastgesteld dat de gedempte kostendeekkende premie gelijk is aan de bruto actuarieel benodigde premie (inclusief opslag voor uitvoeringskosten) op basis van de reële rendementscurve.

Verder is in de gedempte kostendeekkende premie ook rekening gehouden met de per 1 januari 2025 toegekende Tijdelijke toeslag. Hiervoor is uitgegaan van de rendementscurve ultimo 2024 en opslag voor het vereist eigen vermogen per 31 december 2024 (20,0%).

De gedempte premie is lager dan de kostendeekkende premie zonder demping van de disconteringsvoet.

13. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

De beleggingsopbrengsten kunnen als volgt uitgesplitst worden:

2024

	Directe beleggings- opbrengsten EUR	Indirecte beleggings- opbrengst EUR	Kosten van vermogens- beheer EUR	Totaal EUR
Vastgoed	0	0	0	0
Aandelen	0	21.328	0	21.328
Vastrentende waarden	0	1.237	0	1.237
Overige beleggingen	-20	0	0	-20
Kosten vermogensbeheer	0	0	-161	-161
	-20	22.565	-161	22.384

2023

	Directe beleggings- opbrengsten EUR	Indirecte beleggings- opbrengst EUR	Kosten van vermogens- beheer EUR	Totaal EUR
Vastgoed	0	0	0	0
Aandelen	0	18.465	0	18.465
Vastrentende waarden	0	12.703	0	12.703
Overige beleggingen	0	0	0	0
Kosten vermogensbeheer	0	0	-176	-176
	0	31.168	-176	30.992

De gerapporteerde kosten in de staat van baten en lasten hebben betrekking op de directe kosten, die zijn voldaan uit de middelen van het pensioenfonds. De kosten vermogensbeheer EUR 161 (2023: EUR 176), hebben betrekking op de kosten van de adviseur vermogensbeheer EUR 94 (2023: EUR 120), kosten voor beheer vastrentende fondsen door Columbia Threadneedle investments EUR 12 (2023: EUR 12) en kosten voor beheer BlackRock fondsen EUR 55 (2023: EUR 44).

De kosten van de adviseur kunnen niet worden toegerekend aan een bepaalde beleggingscategorie.

De totale kosten voor het vermogensbeheer in 2024 bedragen EUR 561 (2023: EUR 728).

De kosten, die zijn verantwoord binnen de beleggingsopbrengsten zijn derhalve EUR 400 (2023: EUR 552). Deze kosten zijn voldaan uit de middelen beschikbaar in de beleggingsfondsen. Van deze kosten heeft EUR 9 (2023: EUR 180) betrekking op transactiekosten.

De overige kosten EUR 161 (2023: EUR 176) betreffen de directe kosten van EUR 161 (2023: EUR 176)

14. Uitkeringen uit herverzekering

	2024 EUR	2023 EUR
Ontvangen uitkeringen herverzekeraar in verband met overlijden	0	0
Ontvangen uitkeringen herverzekeraar in verband met toekomstige arbeidsongeschiktheid	-66	-732
Ontvangen uitkeringen herverzekeraar uitlooprisico zieke deelnemers	0	0
Totaal	-66	-732

De daling in 2024 van toekomstige arbeidsongeschiktheid komt doordat in 2022 een controle bij SUAG (koppeling met UWV) heeft plaatsgevonden waarvan de resultaten in 2023 bekend werden en meegenomen zijn. Dit betreft arbeidsongeschikte deelnemers die abusievelijk niet geclaimd zijn, dit is in 2023 alsnog gebeurd. Ook zijn er in 2023 twee deelnemers geïnvaleideerd.

15. Pensioenuitkeringen

De uitsplitsing van de pensioenuitkeringen is als volgt:

	2024	2023
	EUR	EUR
Ouderdomspensioen	5.636	5.062
Arbeidsongeschiktheidspensioen	32	24
Partnerpensioen	1.200	1.066
Wezenpensioen	51	81
Overige uitkeringen	0	109
Pensioenuitkeringen	6.919	6.342

De post overige uitkeringen in 2024 betreft afkopen. In 2023 betreft het de indexatie van 2,25% vanaf 1 januari 2023 (EUR 142), deze is verrekend in januari 2024. Ook bevat de post overige uitkeringen een correctie ten onrechte te hoog toegekende aanspraken (- EUR 33). Deze zijn ook verrekend in januari 2024.

16. Pensioenuitvoeringskosten

De uitvoeringskosten kunnen als volgt uitgesplitst worden:

	2024	2023
	EUR	EUR
Bestuurskosten	349	310
Kosten intern toezicht	24	6
Kosten sleutelfuncties	24	18
Administratiekostenvergoeding	274	256
Accountantskosten	80	146
Actuariskosten	22	34
Adviseurskosten	316	431
Contributies & bijdrages	40	38
Overige kosten	32	7
Pensioenuitvoeringskosten	1.161	1.246

De genoemde kosten zijn (voor zover van toepassing) inclusief BTW. De totale uitvoeringskosten in 2024 zijn licht gedaald ten opzichte van 2023. Belangrijkste reden is minder adviseurskosten m.b.t. transitie naar andere pensioenuitvoerder.

Accountantskosten	2024	2023
	EUR	EUR
Totaalbedrag aan honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening (incl. jaarstaten en basisgegevens), uitgevoerd door EY	80	105
Totaalbedrag aan honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door EY	0	0
Totaalbedrag aan honoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein, uitgevoerd door EY	0	0
Totaalbedrag aan honoraria voor andere niet-controlediensten, uitgevoerd door EY	0	0
	80	105

In de accountants kosten 2023 zit een post van EUR 42 welke betrekking heeft op 2022.

De accountants honoraria betreffen de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

17. Premie herverzekering

De uitsplitsing van de premie herverzekering is als volgt:

	2024	2023
	EUR	EUR
Premie herverzekering voor risico pensioenfonds	318	344
Totaal	318	344

18. Mutatie technische voorziening

De mutaties in de balanspost technische voorzieningen kunnen als volgt uitgesplitst worden:

	2024	2023
	EUR	EUR
Pensioenopbouw	4.910	5.048
Indexering en overige toeslagen	4.536	4.074
Rentetoevoeging	7.740	6.916
Onttrekking pensioenuitkeringen	-6.858	-6.343
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	-206	-190
Wijziging marktrente	4.298	7.529
Wijziging u.h.v. overdracht van rechten	-2.086	-1.315
Wijziging door sterfte en arbeidsongeschiktheid	672	1.388
Overige mutatie vpv	-8	-387
Wijziging actuariële grondslagen	802	-54
	13.800	16.666

De post 'Wijzigingen actuariële grondslagen' in 2024 bevat twee elementen. In 2024 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap de Prognosetafel AG2024 gepubliceerd. Het resultaat in verband met deze wijziging bedraagt 354. Tevens heeft het Pensioenfonds de opslag voor excassokosten verhoogd van 3,0% naar 3,5%. Het resultaat in verband met deze wijziging bedraagt -/- 1.156. Het resultaat in verband met wijziging van de actuariële grondslagen over 2024 bedraagt per saldo -/- 802.

In 2023 betrof de post 'Wijzigingen actuariële grondslagen' het effect van de wijziging partnerfrequenties in 2023, met als gevolg een geringe afname van de technische voorziening met € 54. De wijziging van de UFR-methodiek per 1 januari 2023 ad € 575 (toename van de technische voorziening) is onderdeel van de post 'Wijziging marktrente'.

19. De Mutatie Herverzekeringsdeel technische voorzieningen kunnen als volgt uitgesplitst worden:

	2024 EUR	2023 EUR
Mutatie Herverzekeringsdeel Technische voorziening	19	63
	19	63

20. Saldo van overdracht van rechten

Het saldo van overdracht van rechten kan als volgt uitgesplitst worden:

	2024 EUR	2023 EUR
Inkomende waardeoverdrachten	-363	-19
Uitgaande waardeoverdrachten	2.006	1.640
	1.643	1.621

De wijziging in de technische voorziening uit hoofde van uitgaande waarde overdrachten is EUR 2.086 (2023: EUR 1.329).

Het resultaat op waardeoverdrachten is over 2024 gelijk aan 443. Dit wordt veroorzaakt door zowel uitgaande waardeoverdrachten als inkomende waardeoverdrachten, zoals blijkt uit onderstaand overzicht. De werkelijk ontvangen en betaalde overdrachtssommen kunnen afwijken van de benodigde en vrijgevallen voorzieningen. Dit wordt veroorzaakt doordat de werkelijke overdrachtssommen doorgaans berekend worden volgens de wettelijke rekenregels (waaronder de wettelijke rekenrente voor waardeoverdrachten die in 2024 gelijk was aan 3,160%), terwijl de benodigde en vrijgevallen voorzieningen bepaald worden op basis van de fondsgrondslagen (waaronder de DNB rentetermijnstructuur).

2024	Inkomende waardeoverdrachten EUR	Uitgaande waardeoverdrachten EUR
Overdrachtssom	363	-2.006
Mutatie technische voorziening	-471	2.557
	-108	551

21. Overige lasten

In 2024 waren er geen overige lasten.

In het verslagjaar 2023 bestaan de overige lasten uit correctie premie Escrow vanwege het ten onrechte toekennen van indexaties bij eindloonregelingen over de periode 2018 – 2023 (EUR 358 duizend) en een schade te laat melden van een arbeidsongeschiktheid (EUR 10 duizend).

Personeel

Bij de stichting waren gedurende 2024 geen werknemers in dienst (2023: 0 FTE).

Bezoldiging van bestuurders

Voor leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan met een dienstverband bij één van de aangesloten ondernemingen is het lidmaatschap van het bestuur en het verantwoordingsorgaan onbezoldigd. De leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan van het Fonds, die niet meer in dienst zijn van één van de

aangesloten ondernemingen ontvangen een vacatievergoeding per vergadering. De totale vacatievergoedingen inclusief reiskosten bedroegen in 2024 EUR 63k (in 2023 EUR 98k).

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Het bestuur heeft besloten het saldo van baten en lasten van EUR 7.152 positief ten gunste van de algemene reserve te brengen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum waren er geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bestuur Stichting Pensioenfonds Lloyd’s Register Nederland

Rotterdam, 27 juni 2025

P.C. Molenaar

W. den Dekker

A.W.M. Holthuis

J. Westerbrink

T.C. Verspaandonk

P.M. van Ravenzwaaij

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het Fonds. Het bestuur heeft besloten het saldo van baten en lasten van EUR 7.152 positief ten gunste van de algemene reserve te brengen.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland te Rotterdam is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.400.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 70.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 27 juni 2025
drs. Gerry Koning AAG FRM
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2024 van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- de staat van baten en lasten over 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Lloyd's Register Nederland voert als ondernemingspensioenfonds de pensioenregelingen uit voor LRQA Nederland B.V. (voorheen Lloyd's Register Nederland B.V.), LRQA Verification B.V. (voorheen Lloyd's Register Verification B.V.), Lloyd's Register EMEA en Lloyd's Register Maritiem Nederland B.V.

Het vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners.

Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 1,4 miljoen (2023: € 1,97 miljoen)
Toegepaste benchmark	0,5% van het pensioenvermogen per 31 december 2024, zijnde het totaal van de technische voorziening en stichtingskapitaal en reserves (2023: 0,75%).
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Omdat de beleidsdekkingsgraad per jaareinde rondom het vereist eigen vermogen ligt, hebben wij een percentage van 0,5% gehanteerd. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is verder niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 70 duizend rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een ondernemingspensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van de technische voorziening.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de visitatiecommissie het toezicht, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar het hoofdstuk Risicoparagraaf van het jaarverslag en specifiek hoofdstuk 9.5, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen, zoals toegelicht in 2. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling en 8. Technische voorzieningen in de jaarrekening. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen. Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders en medewerkers van de uitvoeringsorganisaties) en de visitatiecommissie.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de compliance officer en sleutelfunctiehouders en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in de sectie Continuïteit van 2. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat,

zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad

Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 7. Stichtingskapitaal en reserves van de jaarrekening. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2024 de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds hoger is dan het vereist eigen vermogen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2024 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariel rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de beleggingen en de waardering van de technische voorziening. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandtoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betrof een key item de overgang naar de AG Prognosetafels 2024. • Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de technische voorziening zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2024 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen voor risico pensioenfonds

Risico	De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van beleggingen dienen in de staat van baten en lasten te worden verwerkt als indirecte beleggingsopbrengsten. De waarderingsonzekerheid hangt mede samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in toelichting 2 onder Beleggingen en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 3 van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten. In onze risico-inschatting houden wij rekening met het feit dat de beleggingen van het pensioenfonds bestaan uit genoteerde beleggingsfondsen waarvoor een actieve markt bestaat, hetgeen de schattingsonzekerheid verlaagt. Echter vanwege de omvang van de beleggingen voor risico pensioenfonds in relatie tot jaarrekening als geheel, vereisen de beleggingen voor risico pensioenfonds significante aandacht bij het uitvoeren van onze controle.
Onze controleaanpak	Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2024. De waardering van belangen in genoteerde beleggingsfondsen hebben wij waar mogelijk zelfstandig afgestemd met de prijsbron. Wij hebben voor deze beleggingen vastgesteld dat er sprake is van een actieve markt doordat de intrinsieke waarde dagelijks wordt gepubliceerd en deze intrinsieke waarde de basis is voor dagelijkse toe- en uittreding door (institutionele) beleggers. Aanvullend hebben wij de waarderingsgrondslagen van de betreffende beleggingsfondsen geverifieerd met gecontroleerde jaarrekeningen 2024. Aanvullend hebben wij vastgesteld of de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten in de jaarrekeningen van deze beleggingsfondsen aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfonds per 31 december 2024, de indirecte beleggingsopbrengsten en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening

Risico	De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt
--------	--

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening

	gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan het subjectieve element ervaringssterfte van de bepaling van de technische voorziening een significant risico en frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorziening beschreven in toelichting 2 onder Technische voorzieningen en een nadere toelichting opgenomen in toelichtingen 8 en 18 van de jaarrekening. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door de overgang naar de AG Prognosetafel 2024 en aanpassing van de kostenopslag. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor in totaal € 0,8 miljoen hoger uitgekomen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van het pensioenfonds. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2024. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2024: • Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaire. • Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaire en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialist gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. • Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening

	pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2024 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis

van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 27 juni 2025

EY Accountants B.V.

w.g. drs. R.R.H. Gosen RA

Bijlagen

Actuariële analyse

	Financiële stromen	Resultaat mutatie VPV	2024
	EUR	EUR	EUR
Saldo beleggingsopbrengsten			
Directe beleggingsopbrengsten	-20		-20
Indirecte beleggingsopbrengsten	22.565		22.565
Kosten vermogensbeheer	-161		-161
Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging rentetermijnstructuur		-7.740	-7.740
Benodigde intrest	0	-4.298	-4.298
	22.384	-12.038	10.346
Saldo premies			
Ontvangen premie	8.562		8.562
Premie herverzekeraar	-318		-318
In premie opgenomen opslag voor toeslagen	-1.790		-1.790
Kostenopslag	-884	-4.910	-5.794
	5.570	-4.910	660
Saldo waardeoverdrachten			
Overdrachtssom inkomende WO		-471	-471
Ontvangst inkomende WO	363		363
Overdrachtssom uitgaande WO		2.557	2.557
Uitkering uitgaande WO	-2.006		-2.006
	-1.643	2.086	443
Saldo kosten			
In de premie begrepen directe kosten	737		737
Toevoeging aan technische voorzieningen i.v.m. kostenvoorziening	147	-147	0
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen		206	206
Kosten verslagjaar	-1.161		-1.161
	-277	59	-218
Saldo uitkeringen			
Mutatie TV uit hoofde van uitkeringen		6.868	6.868
Feitelijke uitkeringen	-6.919		-6.919
	-6.919	6.868	-61
Saldo kanssystemen			

Sterfte	0	-701	-701
Arbeidsongeschiktheid	47	29	76
Overige	0	134	134
	47	-538	-491

Saldo toeslagverlening

Mutatie TV uit hoofde van toeslagverlening	1.790	-4.536	-2.749
--	--------------	---------------	---------------

Saldo andere oorzaken

Aanpassing actuariële grondslagen	0	-781	-781
Wijziging regeling	0	0	0
Overige baten	0	0	0
Overige lasten	0	0	0
Schattingswijzigingen	0	0	0
Resultaat u.h.v. regeling voor inhaalpensioen (VPL)	0	0	0
Saldo andere oorzaken	0	-781	-781

Totale saldo van baten en lasten

20.962	-13.800	7.152
---------------	----------------	--------------

Begrippenlijst

ABTN	Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. De ABTN geeft de centrale criteria aan op basis waarvan het (financieel) beleid van een pensioenfonds wordt gevoerd. De ABTN heeft de bedoeling het actuariële en bedrijfstechnische beleid transparant te maken en heeft aldus de hoedanigheid van een bedrijfsplan dat het algeheel functioneren inzichtelijk maakt. Voor het Fonds dwingt de ABTN ertoe zich te vergewissen van alle samenhangende aspecten van bedrijfsvoering. Financieringsbeleid en risico's. De ABTN is voor de Nederlandsche Bank (DNB) een integrale informatiebron bij de uitoefening van het toezicht.
Beleidsdekkingsgraad	Op grond van de Pensioenwet moeten pensioenfondsen hun beleidsbeslissingen baseren op de beleidsdekkingsgraad. Dat is geregeld in artikel 12a lid2 van het Besluit FTK: "De berekening van de beleidsdekkingsgraad wordt gebaseerd op de dekkingsgraden per het einde van elk van de twaalf kalendermaanden voorafgaand aan het moment van vaststelling".
Benchmark	Een objectieve maatstaf waaraan de prestaties van de belegger kunnen worden afgemeten.
Deelnemer	De werknemer of gewezen werknemer die pensioenaanspraken verwerft bij het fonds.
Dekkingsgraad	De mate waarin de technische voorzieningen worden gedekt door het vermogen. De dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de technische voorzieningen.
Directe beleggingsopbrengsten	Opbrengsten bestaande uit rente en dividend.
Duration	De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van duration. De duration is de verwachte procentuele waardeverandering als gevolg van de wijziging van de rente met 1 procentpunt.
FTK	Financieel Toetsingskader. Het geheel van regels en voorschriften die gelden ten aanzien van technische voorzieningen, kostendekkende premie, (vereist) eigen vermogen, beleggingen, herstelplannen, beheerste en integere bedrijfsvoering, ABTN en informatie-uitwisseling met DNB.

Gewezen deelnemer	De gewezen werknemer die bij beëindiging van de deelneming een pensioenaanspraak bij het Fonds heeft behouden.
Indirecte beleggingsopbrengsten	Gerealiseerde en ongerealiseerde waarde wijzigingen van de beleggingen.
ISAE 3402	International Standard on Assurance Engagements 3402 betreft de richtlijnen van de Internal Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) over beheersing van processen. Een ISAE3402 rapport omvat de beschrijving van de beheersingsdoelstellingen en de beschrijving en implementatie van de beheersingsmaatregelen (Type I) en aanvullend de toetsing of de beheersingsmaatregelen effectief zijn geweest (Type II).
nFTK	Nieuwe Financieel ToetsingsKader
Pensioengerechtigde	Persoon voor wie het pensioen is ingegaan. Naast gepensioneerde (ingegaan ouderdomspensioen) omvat dit ook nabestaanden.
Pensioenvermogen	Het vermogen dat beschikbaar is voor het nakomen van de verplichtingen van het Fonds. Pensioenvermogen bestaat uit het stichtingskapitaal en reserves (vermogen) en de technische voorzieningen.
Technische voorzieningen	Dit betreffen de op actuariële grondslagen berekende pensioenverplichtingen en overige toegekende respectievelijk toe te kennen rechten.
Totaal rendement	De optelsom van directe en indirecte beleggingsopbrengsten uit- gedrukt in een percentage van het tijdsgewogen geïnvesteerd bedrag.
Uitvoeringsovereenkomst	In de uitvoeringsovereenkomst wordt vastgelegd welke rechten en verplichtingen tussen het Fonds en de werkgevers bestaan. Voor 2007 heette dit de financieringsovereenkomst.
Vastrentende waarden	Effecten met een renteopbrengst. zoals obligaties en leningen op schuldbekentenis.
Vermogen	Alle bezittingen minus alle schulden
